

Jubileumi konferencia

Új utak a közgazdasági, üzleti és társadalomtudományi képzésben címmel jubileumi konferenciát szervez egyetemünk a magyar közgazdasági felsőoktatás megszületésének 75. évfordulója alkalmából szeptember 28. és 30. között. A tanácskozás fővédnöke Andorka Rudolf, egyetemünk rektora. A nyitó plenáris ülés díszvendégei: Göncz Árpád köztársasági elnök, Kosáry Domokos, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és Kulcsár Kálmán, az MTA Közgazdasági és Jogtudományi Osztályának elnöke.

A konferencia előadásainak fókuszában a magyar kutatók, oktatók törekvései, eredményei állnak, különös hangsúlyt helyezve ezen eredmények felhasználására az egyetemi és főiskolai képzésben. Ezen túlmenően a tanácskozáson lehetőséget kapnak a gyakorlatban dolgozó közgazdászok, üzletemberek, hogy kifejtsek álláspontjukat a gazdasági jellegű képzés tartalmi kérdéseiről.

A konferencia szervezői és felkért előadói nem a napi finansziális és politikai gondok elemzésével kívánnak foglalkozni, hanem a szakmai, tu-

dományos kérdéseket helyezik előtérbe. Természetesen a szakma fejlődésének bemutatása nem jelenti azt, hogy a résztvevők elzárkóznának az aktuális gazdaságpolitikai problémák feldolgozása elől. A tanácskozást követő hónapokban vitasorozatot indítanak, amelyen tudományos

igénnyel elemeznek általános és aktuális gazdasági, gazdaságpolitikai kérdéseket.

A konferencia szeptember 28-án, csütörtökön 15 órakor kezdődik a főépületben. Az első nap programján plenáris ülés, nyitófogadás és a Közgazdász Baráti Kör találkozója szerepel. Pénteken szek-

cióülések lesznek, majd este gazdasági és egyetemi vezetők panelbeszélgetésén vehetnek részt az érdeklődők. Az eszmecsere címe: *Mit vár a gyakorlat a közgazdasági és üzleti képzéstől?* Szombaton folytatódnak a szekcióülések, majd zárófogadással fejeződik be a konferencia.



Volt egyszer egy Közgazdász

Fotó: 1968. március

840 gólya: felvételi rekord

Az egyetemre jelentkezők száma 1995-ben 2310 volt, 150 pályázóval több, mint az elmúlt évben. Megfigyelhető jelenség, hogy a közgazdaságtanból vizsgázók aránya emelkedik a gimnáziumban érettségizettek között is. Az egyetemi tanács májusi döntése alapján néhány változás volt a szóbeli vizsgák lebonyolításában. Matematikából már két éve megszűnt a szóbeli vizsga, most a másik tárgy esetében is duplázhattak azok, akik 15 pontos írásbeli vizsgát tettek. A 14 pontos pályázók választhattak a duplázás és a szóbeli vizsga között. Más tekintetben a felvételi eljárásban nem volt lényeges változás.

Az 1995–1996-os tanév első évfolyamára a felvételi eljárás keretei között felvett hallgatók száma – az FTT ajánlásának figyelembevételével – 25%-kal magasabb, mint az eredetileg meghirdetett létszám. Összesen 754 pályázót vettünk fel, a felvételi ponthatár így is magas, 111 pont volt. A teljes évfolyamlétszám, az évismérlőkkel, évhalasztókkal, átvettekkel és külföldi hallgatókkal együtt közel 840 fő, az egyetem eddigi történetében a legmagasabb. (A létszám a beiratkozások befejezte után lesz végleges és pontos.) Az 1995–1996-os tanév a magas létszám és a rendelkezésre álló termek száma és mérete ismeretében nem látszik problémamentesnek.

Emelkedő tendenciát mutat a nyelvvizsgával rendelkezők száma. Legalább egy középfokú, C típusú állami nyelvvizsgával 350-en rendelkeznek a felvettek közül, az összes regisztrált közép- és felsőfokú nyelvvizsgák száma ugyanebben a körben 828.

Az 1996–1997-es tanévben a 28/1995. (III. 24.) Kormányrendelet alapján jelentős változások lesznek a felvételi eljárásban. Elkészült egyetemünk új felvételi szabályzata, amely egyelőre még kevés tartalmi változást tartalmaz. A több helyre való jelentkezés lehetővé tétele és az átirányítás megszüntése miatt a felvételik lebonyolítása, ütemezése és teljes számítástechnikai háttere teljesen megváltozik. (Egyebek mellett ez is indokolja a tartalmi változtatások óvatosabb végrehajtását.) Az 1997-es évben már tartalmi változásokat is tervez az egyetem. Az elképzelések már megvannak, a megvalósítás kimunkálása még hátravan.

Egy színfolt eltűnik

A Közgazdász jelenlegi formájában ezzel a számmal búcsúzik az olvasótól. A szerkesztőség tagjai a leépítések során komoly béráldozatot, munkatársanként harminc százalékos bércsökkenést is vállaltak volna, hogy az évek során ötről három főállású alkalmazottra zsugorodott szerkesztőségéből senkinek se kelljen elmennie. Így a lap is megmaradhatott volna olyannak, amilyen eddig volt. Sajnos az egyharmados bércsökkentés elfogadása kevésnek bizonyult. Mindhárom a felmentettek közé kerülünk: a „fűnyíróelven” végrehajtott kormányzati restrikióknak nem állhatott ellen egy olyan tevékenység, ami nem tartozik szorosan az oktatáshoz, amelynek hasznossága nem mérhető gazdasági mutatókkal (legfeljebb csak azzal az összeggel, amit megszüntetésével a költségvetés megtakarít).

Az egyetem vezetésének döntése értelmében a Közgazdász megjelentetése szünetel. Újraindítását megkönnyíti, hogy a lappal kapcsolatos dologi kiadások fedezésére jelentős összeg marad a Közgazdász Újságírási Alapítvány számláján. Nehéz lesz viszont pénzt találni a szerkesztő(k), a szerzők honorálására. Próbáltunk külső forrást szerezni erre a célra, kísérleteink azonban annak ellenére sikertelenek maradtak, hogy az elbocsátott munkatársak éves bére közterhekkel együtt sem éri el számos országos újság néhány napi veteségét.

Kétségtelen, hogy a most megszűnő módon készített Közgazdász csak színesítette az egyetem életét, sok hozzá hasonló tevékenységhez hasonlóan nem volt számottevő politikai vagy gazdasági súlya. Egy ilyen kicsi színfolt eltűnéseivel csak egy kisebb közösség kultúrája sérül. E csoporthoz is legfeljebb néhány tucat ember érzi igazán veszteségnek megszokott olvasmányát hiányát. Másrészt a központi „lefaragások” eredményeként megszűnhetnek, csorbulhatnak más tevékenységek is, amelyek a közösség más tagjainak életét színesítik. Az apró kifakadások összeadódnak: a hétköznapi kellemebbé tevő események elmaradásával nyomasztóvá növekedhet a szürkeség. Az önmagukban elhanyagolható változások beszívároghatnak az életünkbe, hozzájárulhatnak sokszor ránk törő kedvetlenségünkhöz.

Itt és most egyelőre talán még nem ilyen rossz a helyzet. Bizonyára nagyon sokan alkotnak is szakmájuk gyakorlása közben; sokan találhatnak ízlésüknek többé-kevésbé megfelelő munkát; s bár megnehezült, mégsem vált elviselhetetlenül keservessé a mindennapi élet. Mi, akik eddig főállású munkatársként dolgoztunk a Közgazdásznál, szívesen végeztük ezt a munkát. Örömmel járultunk hozzá ahhoz, hogy e „vállalati” újság színvonala nem maradt el a „nagy lapokétól”. Reméljük, ha szerényebb formában is (ritkább megjelenéssel, kisebb terjedelemben, talán kevésbé „profi” módon), de folytatódni fog az a tradíció, ami a Közgáz újságjában megtestesül: egy tipikus kelet-közép-európai értelmiségi lap készítése.

A szerk.

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXVII. ÉVFOLYAM, 11-12. SZÁM

ÁRA: 40 FORINT

1995. SZEPTEMBER 28.

Évnyitó az énekkarral

Felelevenítve a korábbi évek hagyományait, a Közgáz idén 45 éves énekkarának részvételével tartották meg az idei évnyitót szeptember 8-án. A kórus a rektor ünnepi beszéde és a Professor Emeritus címek átadása után adta elő műsorát, *Kabdebó Sándor* vezényletelével.

Andorka Rudolf beszédét teljes terjedelmében közöljük a 3. oldalon. Több évtizedes

rubin-, vas-, gyémánt- és aranydiplomát.

Rubindiplomát kapott: *dr. Rusvay Lajos* és *dr. Szilvassy Géza*. Vasdiplomát vehetett át *dr. Pilisy Emil*. Gyémántdiplomát kapott: *dr. Albert Ferenc*, *dr. Fáy Tibor*, *dr. Irsa Katalin*, *dr. Juba József*, *dr. Östör János*, *dr. Szabolcs András* és *dr. Zeley István*. Arany-

diplomát vehetett át: *dr. BolDOG Gyula*, *dr. Farkas László*, *dr. Füleki Géza*, *dr. Jeney László*, *dr. Kecskeméti István*, *dr. Kravarik Dezső*, *dr. Oblath György*, *dr. Pap Éva Mária*, *Petróczy Irén*, *dr. Pulay Gyula*, *dr. Szabó Margit* és *dr. Vértessy László*.

A Jó tanuló –jó sportoló verseny

idei első helyezettje *Molnár József* V. éves hallgató, a Pénzügyőr SE mesterjelölt sakkozója. II. helyezett lett *Pandurics Anett*, III. éves diák, fal-labdázó, aki az Országos Kupa

női csapatversenyében III. helyezést ért el. A III. helyezett *Tóth Szilárd*, IV. éves hallgató, jégátócsos, az idei országos bajnokság I. helyezettje. Idén először írták ki az

Élen a tanulásban, élen a sportban

elismerésért folyó fővárosi versenyen *Horváth Gergely* egyetemünk III. évfolyamos hallgatója, gerelyhajító sport-ága juniorbajnokságának I.,

az országos bajnokság III. helyezettje lett. Teljesítményével verseny elismerő diplomáját érdemelte ki.

a Skála-díjakat.

I. évfolyam: első *Juhász Péter*, második-harmadik meg-

osztva: *Flesch Ádám* és *Várpalotai Viktor*.

II. évfolyam: első *Kertész Csaba*, harmadik *Kurucz Anita*.

megosztva: *Páldy Szabolcs* és *Zvolenszky Dóra*.

III. évfolyam: első *Pandurics Anett*, második *Horváth*

harmadik *Szajp Szabolcs*.

Práger László alapító

adta át a családfenntartó egyetemistákat támogató Práger-díjakat *Tóth Andrea* V. éves diáknak, aki egy

gyermeket nevel és *Boros Gá-*

bor IV. évfolyamos hallgatónak, aki szintén egy gyerme-

ket nevel. A Magyar Hitelbank által létrehozott

Magyar Közgazdászokért Alapítvány

idén is meghirdette a Fiala Kőgazdász Díjat, amelyet minden közgazdasági felsőoktatási intézmény egy-egy hall-

gatója vehet át. Egyetemünkön *Szaplonczay Péter*, IV. éves hallgatót tüntették ki.

A Hungarocamion

és a BKE megállapodása alapján meghirdetett pályázat díját *Jutasi Zoltán* és *Kőfalvi Tamás* nyerte el. A közúti köz-

lekedés és a környezetvédelem kompromisszuma című dolgozatukkal.

Az évnyitó utolsó napirendi pontjaként felolvasták a

köztársasági ösztöndíjasok

névsorát.

A közoktatási miniszter döntése értelmében köztársasági ösztöndíjat kap a III. évfolyamon: *Becser Norbert*, *Dömötör Barbara*, *Hajdú Zolt*, *Páldy Szabolcs*, *Soós Péter* és *Vicsek Lilla*. A IV. évfolyamon: *Horváth Csaba*, *Kurucz Anita*, *Nagypál Éva* és *Letenyi Krisztina*. Végül az V. évfolya-

mon: *Barabás Gyula*, *Blasovics Eszter*, *Debreczeni Eszter*, *Felföldi Zoltán*, *Hargitai Katalin*, *Horváth Réka*, *Hünlich Csilla*, *Jakabos Ádám*, *Jakus László*, *Kovács Gábor*, *Marton Krisztina*, *Nagy Marianna*, *Orbán Krisztián*, *Sós Beáta*, *Szaplonczay Péter*, *Tóthfalussy Zsuzsanna*, *Ungár György* és *Zvolenszky Dóra*.

A diákok tüntetnek, de fizetnek (?)

A tanév kezdete óta mindenkit élénken foglalkoztat a tandíj bevezetése, mégis igen nagy bizonytalanság volt tapasztalható a részleteket illetően. Szeptember 18-án hallgatói gyűlésen vitatták meg a résztvevők a részleteket. A Közgáz hallgatóit mintegy 2-300 diák képviselte a IV. előadóban a mindvégig visszafogott, józan hangulatú vitán. A Hallgatói Tagozat és az Egyetemi Diákjóléti Bizottság mellett az egyetem vezetői közül többek között Andor-

ka Rudolf rektor, Csépai János, Mészáros Tamás és Becker Pál, valamint több tanszékvezető volt jelen. Elsőként Andorka Rudolf tolmácsolta az egyetem vezetésének véleményét a tandíj kérdésében. Az egyetem rektora szerint a tandíjat be lehet vezetni, de csak megfelelő kompenzációval. Mindenképpen el kell érni, hogy anyagi okok miatt senki ne szoruljon ki az egyetemi oktatásból. A Közgázon az alaptandíjon felül

Junior bankkártyájuk, vagy Új otthon betétjük van, hitelt kaphatnak a pénztárból az alaptandíjra. Ezzel kapcsolatban gondot jelent, hogy minden közzé kell adni a Budapest Banktól van bankkártyája. Erdemes lenne fontolóra venni hasonló hitelajánlat kérését a Budapest Banktól. Ezzel – amennyiben lehetővé válna a tandíj leemlése is a bankkártyáról – jelentős adminisztrációs teherrel is megszabadulna az egyetem. Ez esetben azonban az adó-

kedvezmény csak a számlatulajdonost illeti meg.

A kormányrendelet értelmében a jövőben megszűnik az alanyi jogon járó támogatás, vagyis a hűspénz. Ebben a helyzetben arra van lehetőség, hogy más címszó alatt kapjon a hallgatók túlnyomó többsége támogatást. A HT javaslata szerint a megszűnt hűspénz helyett (ami vidékieknek 4200, bejáróknak 3500, fővárosiaknak 2800 forint volt) a II-V. évfolyamosok közül azok,

kiegészítő tandíjat nem fognak szedni

– ez utóbbi a kétezer forintos alaptandíj akár négyszerese is lehet –, s a következő félévben is csak akkor, ha azzal kapcsolatban a hallgatói önkormányzattal meg egyeznek. Az alaptandíj fizetésével kapcsolatban köztudott, hogy a Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetsége (HOKOSZ) polgári engedetlenségre szólította fel a diákságot: tagadja meg a befizetést. Andorka Rudolf azt javasolta, hogy a Közgáz hallgatói a tandíj be nem fizetését „nagyon gondolják meg”. Ha ugyanis nem fizetnek, akkor valószínűleg az egész egyetemet hozzák nehéz helyzetbe. A nem fizetés következményei egyelőre nem világosak, a rendelet az egyetem belső szabályozására bízta a retorziókat, ez azonban eddig nemigen szült ilyen jellegű kötelezettség-mulasztás után járó büntetésekről. Andorka Rudolf ígéretet tett arra, amíg ő a Közgáz rektora, addig a tandíj be nem fizetése miatt senkit nem fognak kizárni az egyetemről, és senkit nem fognak a vizsgázásban sem akadályozni.

A rektor szövegét az egyetem költségvetési helyzetéről is, amelyet a jelentős deficit miatt nagyon nehezen minősített, de a veszteségtől talán az év végére le lehet faragni valamit. Andorka Rudolf szerint a mai helyzetben törekedni kell az egyetemen belüli béke fenntartására, nem szabad megengedni, hogy a diákok és az oktatók egymásnak essenek.

Andorka Rudolf rektor bevezetője után Szabó Katalin a Hallgatói Tagozat képviselőjében ismertette a HT elképzeléseit a tandíj fizetéséről, az ösztöndíjakról és más támogatásokról, valamint a tervezett hallgatói demonstrációról. Az biztos, hogy az idei évtől tandíjat kell fizetni, havonta kétezer forintot. A tandíj 30%-a (évente tehát hatezer forint) levonható az adóból. A HT javaslata szerint az első kéthavi tandíjat októberben, a fennmaradó három hónap tandíját pedig decemberben kell befizetni, ügyelve arra, hogy az még idén beérkezzen az egyetem számlájára, mert csak így lehet élni az adókedvezménnyel. A kormányrendelet szerint

akiknek tanulmányi átlaga meghaladja a hármast, háromezer forintos támogatást kapnának.

Emellett lakhatási támogatás címén a vidékiek ezer, a bejárók 500 forintot kapnának. Az első évfolyamosok esetében szintén háromezer forint járna, pénzbeli jegyzet- és tankönyvtámogatás címén.

Szűcs József az EDJB nevében ismertette az új szociális támogatások és tanulmányi ösztöndíjak rendszerét. A szociális támogatások esetében csökken az egy főre jutó jövedelem szerepe, mivel itt igen nagy a visszaélés lehetősége, helyette 18-20 ún. szociális kategóriát állítanak fel, különbséget téve azoktól, hogy egy vagy két

kereső van a családban, hány testvér él, lakik együtt stb. Alébrleti támogatásra – melyhez a jövőben is szükség lesz elutasító kollégiumi felvételi határozatra – maximum négyezer, szociális támogatásra pedig hétezer forintot lehet kapni.

Szabó Katalin ismertette, milyen elképzelések születtek a HOKOSZ-nál a tervezett diák-megmozdulásokkal kapcsolatban. Szeptember 25-től egyetemeken belül lesznek tiltakozó demonstrációk, egy héttel később pedig az ország minden részéről Budapestre érkeznek a hallgatók, akik

október 4-től 5-re virradó éjszaka a Parlament előtti virrasztással

fejezik ki tiltakozásukat a tandíj-rendelet ellen. A legnagyobb vita éppen a demonstráció kapcsán alakult ki. Mészáros Tamás rektorhelyettes szerint jelenleg a felsőoktatási költségvetés újraelosztása folyik, s az nyer, akinek nagyobb a hangja. Eppen ezért nagyon fontos, hogy a diákok széles tömegei fejték ki véleményüket, és gyakoroljanak nyomást a kormányzati körökre. Csépai János oktatási igazgató szerint az egyetemnek nincs retorziós lehetősége a nem fizetőkkel szemben, a nem fizetésnek azonban súlyos következményei lennének, melynek a hallgatók látnák a kárát. Nehéz kérdés ez, hisz a jelenlegi helyzetben a diáktól joggal várható el,

hogy szolidárisak is legyenek egymás iránt. Ezzel együtt Csépai János szerint annak érdekében kell tüntetni, hogy a mostani körülmények között minél több pénz visszakerüljön az egyetemhez. Obelix (Varró László végzős hallgató) szerint a tandíj nem más, mint egy, a diákokra kivetett adó, ezért mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a kormány visszavonja a rendeletét.

A hallgatói gyűlés végül nagy többséggel megszavazta mind a tandíj befizetésének ütemezését, mind pedig az országos diákmozdulásokhoz való csatlakozásra tett javaslatot.

Stelbaczy Tibor

a hallgatók 20%-a tandíjmentességet kaphat.

Nem kell fizetniük a köztársasági és a kiemelt ösztöndíjasoknak, a szociális okokból rászorulóknak, a tanulmányi eredmény alapján ezt kiérdemlőknek, valamint a legalább négy órát tanító demonstrátoroknak. A jelenlegi

létszám alapján mintegy 700 diák mentesülhet ilyen alapon a tandíj fizetési kötelezettség alól.

Az OTP Bank Rt. hitelkonstrukcióval kereste meg a HT-t, mely szerint azoknak, akiknek Ifjúsági takarékbetétkönyvük vagy

évközi ingadozást, és abban bizonyos mértékben tükröződik, hogy a kollégáknak a nemzetközi tudományos fórumokon történő szerepléséhez nehezebb volt külső támogatást szerezni, mint egy félévvel korábban. Az egyetemi kezdeményezésű utakon viszont új terület a CEMS-tagságunkhoz kapcsolódó tanácskozásokon, konferenciákon való részvételt biztosító utazások támogatása.

FORGÁCS CSABA

A külföldi kiküldetések egyetemi támogatása az 1995. év első félévében

E naptári év első félévében a hivatalos (egyetemi és magánkezdeményezésű) kiküldetésekre 1150 ezer Ft-ot költöttünk, amely mintegy félmillió forinttal marad alatta a megjelölt félévi szintnek. A csökkenés egyértelműen az egyetemi dolgozók által kezdeményezett utak támogatásával kapcsolatos. Noha ebben a félévben a dolgozóként évente igénybe vehető keret 50 000 Ft-ra emelkedett, a kezdeményezett utak száma mégis több mint 30 százalékkal csökkent. A visszaesés mértéke meghaladja a szokásos fél-

EGYETEMI KEZDEMÉNYEZÉSŰ HIVATALOS KIUTAZÁSOK

Az egyetemi dolgozók kifizetett kiküldetési költségei (napidíj, szállás, útiköltség, egyéb)
1. sz. táblázat

NÉV	SZERVEZETI EGYSÉG	ORSZÁG	TÉNYLEGES KÖLTSÉG, Ft
Andorka Rudolf	Rektor	Szlovákia	3 988
Daubner Katalin	Mikroökonómia	Lengyelország	34 335
Demmler Walterné	Könyvtár	Ausztria	4 111
Fischer Rallou	Könyvtár	Ausztria	7 306
Forgács Csaba	Nemzetk. Ig.	Szlovákia	2 658
Forgács Csaba	Nemzetk. Ig.	Ausztria	27 465
Forgács Csaba	Nemzetk. Ig.	Románia	2 906
Forgács Csaba	Nemzetk. Ig.	Franciaország	54 378
Hátori Balázs	Dékan	Nagy-Britannia	7 643
Hoós János	Jövőkutatás	Svédország	10 593
Hoós János	Jövőkutatás	Szlovénia	8 560
Huszár Ernőné	Könyvtár	Ausztria	4 111
Károlyi Lászlóné	Német Tsz.	Szlovákia	13 235
Kerekes Sándor	Dékan	Nagy-Britannia	54 722
Lőrincné Istvánffy Hajna	Külgazdasági Tsz.	Olaszország	15 065
Lőrincné Istvánffy Hajna	Külgazdasági Tsz.	Norvégia	93 963
Mészáros Tamás	Rektorhelyettes	Bulgária	37 528
Móger Mónika	Gazdálk. Kar Dék. H.	Németország	121 366
Nógrádi György	Védelemgazd. Tsz.	Németország	31 779
Sebestyén György	NKO	Ausztria	27 465
Szabó Katalin	Összehas. Gazd. tan	Bulgária	72 306
Szivi Józsefné	Könyvtár	Ausztria	4 111
Végső Béla	Külgazdasági Tsz.	Szlovákia	3 017
összesen:			642 611

* A kimutatott összegek nem tartalmazzák az egyetemi gépkocsival történt kiutazások benzinköltségét és a sofőrrel kapcsolatos kiadásokat.

MAGÁNKEZDEMÉNYEZÉSŰ HIVATALOS KIUTAZÁSOK

Az egyetemi dolgozók részére kifizetett egyetemi támogatások (napidíj, szállás, útiköltség, egyéb)
2. sz. táblázat

NÉV	SZERVEZETI EGYSÉG	ORSZÁG	TÁMOGATÁS ÖSSZEGE, Ft
Bán Éva	Nemzetk. Kapcs. Tsz.	Portugália	48 632
Bradean Ebinger Nelu	Német Tsz.	Ausztria	8 019
Demmler Waljermé	Könyvtár	Nagy-Britannia	50 000
Forgó Ferenc	MSZI	Románia	9 440
Halászné S. Erzsébet	Külgazdasági Tsz.	Németország	33 591
Havas Attila	BKE IKU	Izrael	50 000
Hegedűs T. András	Pedagógia Tsz.	FAK	24 589
Hógye Mihály	Közszolg. Tsz.	Belgium	40 579
Kánnai Zoltán	MSZI	Románia	9 440
Kovács Ilona	Francia-Olasz Tsz.	Franciaország	27 184
Mala József	MSZI Matematika Tsz.	Románia	9 440
Molnár István	Számítástudományi Tsz.	Németország	4 921
Oláh Tibor	Francia-Olasz Tsz.	Németország	14 103
Szabadat László	Mikroökonómia	FAK	29 439
Szegedi Zoltán	Külgazdasági Tsz.	Németország	33 591
Tallós Péter	Külgazdasági Tsz.	Románia	9 440
Hallgatói csoport	Védelemgazd. Tsz.	Németország	96 375
összesen:			498 783

Szeretettel köszöntjük

Máriás Antal

professzor urat

70. születésnapja alkalmából,

és kívánunk neki további jó egészséget és sok boldogságot kollégái, tanítványai és családja körében.

Változások a nyelvoktatásban

Az idei tanévben a korábbihoz képest némileg más rendszerben, s mintegy 30%-kal kevesebb oktatóval kezdődik a nyelvtanítás az Idegnyelvi Oktató- és Kutatóközpontban (IOK), de lehet, hogy a megszorítások következtében nemcsak hátrányos, hanem az oktatás színvonalát előnyösen befolyásoló folyamatok is lesznek. A helyzetről dr. Magyar Miklóssal, az intézet vezetőjével beszélgettünk.

– A leépítések hogyan érintették a nyelvi intézetet?

– Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a leépítések során az egyetem vezetése egy pillanatig sem kérdőjelezte meg a nyelvoktatás szükségességét. Nyilvánvaló ugyanis, hogy egy közgazdásznak nélkülözhetetlen két nyelvtudása. A megváltozott helyzetben tehát meg kellett keresni annak a lehetőségét, hogy kevesebb oktatóval és szűkebb lehetőségekkel hogyan lehet megfelelni ennek az elvárásnak. Korábban 105 féléllású, szerződéses, óraadó stb. státusú oktató dolgozott nálunk, akik közül mintegy 30 munkatársat kellett elbocsátani.

– Milyen új rendszert alakítottak ki?

– Arra alapoztuk az új nyelvoktatási rendszert, hogy mi az a minimális óraszám, amivel a két nyelvvizsga elérhető. Ennek megfelelően az egyetem két nyelvből, négy-négy féléven keresztül heti négy órában biztosítja díjmentesen a nyelvtanulást. Ez az alap, de ez valószínűleg csak a minimális eredmény eléréséhez elegendő. Ezért a díjmentes órák mellett minden nyelvből indítunk további fizetős órákat a legkülönbözőbb témák szerint. Ezek a kurzusok 3000 forintba kerülnek egy félévre, ami jóval a piaci ár alatt van. Lehetőség lesz társalgási, nyelvtani, szaknyelvi és még sok, másféle óra látogatására. Úgy gondoljuk, hogy ez a rendszer megfelelő keret lesz ahhoz, hogy minden egyetemista teljesíteni tudja a diplomához szükséges két nyelvvizsgát. Ehhez persze tartoznának és diáknak is mentális váltásra van szüksége, az órák időtartamát maximálisan ki kell használni, szigorúan számon kell kérni a laboratóriumi munkát, hatékonyan kell tanítani, és szorgalmasan kell tanulni.

– Mi lesz a kurzusokból befolyó pénzzel?

– Az egyetemnél marad, a diákok az egyetem számlájára fizetik be. A beérkező pénz egy részét az egyetem vezetésének ígérete szerint óradíjakra fordíthatjuk, vagyis a nyelvtanítók a kötelező óraszám felül jelentkezők esetén továbbíthatják a pénzt a tanáraiknak. Másrészt a pénz az egyetem fejlesztésére is bevétel jelent, amiből minden bizonnyal az IOK is részesülhet.

– Nem akarta az intézet megtartani a bevételt?

– Nem. Én azonnal azt mondtam, hogy nem kívánunk ezzel foglalkozni, a tanár tudniillik megkapja a fizetését és azért tanít.

– Olyan elképzelés sem volt, mely szerint az IOK az egyetem mellett önállóvá és önfenntartóvá vált volna, csökkentve ezzel az egyetem terheit?

– Erről beszélünk annak idején az egyetem vezetésével. Szóba került, hogy nyelvi kutató tanszékek alakultak volna, a nyelvoktatást pedig önálló gazdasági vállalkozásként kellene megoldani. Én ezt a megoldást nem tartottam szerencsésnek. A nyelviskolák az utóbbi időben elburjánzottak, több ezer van Magyarországon, s egymás után csukják be a kapuikat. Másrészt itt nem csupán nyelvoktatásról van szó, hanem művelt közgazdászok képzéséről, amihez hozzátartozik a nyelvtanítás ismerete, a szaknyelvi kutatásoknak a gyakorlatba való átvitel, a publikációk, szakönyvek kiadása, közgazdasági szótárak készítése és a többi is.

– Van néhány nyelv, amelyek népszerűbbek lettek a korábbi időszakhoz képest. Ezt bizonyítja az a tapasztalat, hogy csak nagy létszámú csoportok indításával tudnak mindenkit felvenni.

– Igen, úgy tűnik, az angol és a német mellett a spanyol, az olasz és a francia iránt van nagy érdeklődés, valamint érdekes módon az orosz iránt is. Azonban mindenképpen arra törekszünk, hogy 15 főnél többen ne járjanak egy csoportba. Igaz, takarékosági okokból a minimális létszám is 15 fő lesz. Az új felvehető kurzusoknak azonban lesz egy kétségtelen előnyük. Egyes tanárok minden bizonnyal meghirdetnek majd különböző kurzusokat, s nyilvánvalóan egy-két éven belül kialakul, hogy kikhez érdekes jární. Így lesznek tanárok, akiknek folyamatosan lesznek óráik. Akikhez viszont nem iratkoznak be hallgatók, azoktól meg fogunk válni. Őszintén szólva az egész átszervezésnek nem örülök, de ez a szelekció bizonnyal jó hatással lesz a nyelvoktatás egészére. Az IOK megpróbál megbirkózni az új helyzettel, s reméljük, a megújult oktatási rendszer révén sikeres lesz ez a próbálkozás.

S. T.

A Tárcatükör folytatódik

Szakpolitikai szempontból sikeres volt a Tárcatükör a Közgázon című public policy vitasorozat, hiszen a minisztériumok vezetői és ellenzéki vitapartnerei nagyon színvonalas vitákat folytattak szakterületeik problémáiról. Lassan kialakul a közönsége ennek a mélyebb, a minisztériumok, a parlamenti bizottságok működésébe betekintést nyújtó nyilvános eszmecserének. Ezt Ágh Attilától, a politikatudományi tanszék vezetőjétől tudtuk meg. Ebben a félévben október 4-étől kezdődően hetente, összesen hat alkalommal, 17 órától a III. előadóban folytatódik a sorozat. Bizonyos, hogy október 11-én Lábod László, a Határon Túli Magyarok Hivatala elnöke és Csapodi Miklós (MDF) vitájának lehet részese a közönség.

CEMS-diákok az ISC-ben

Négyen kaptak ösztöndíjat

Az International Studies Centerben idén 126 undergraduate és 32 graduate diák kezdi meg tanulmányait. Ezenkívül 51-en csereprogramok, 40-en részidős képzés keretében tanulnak a Közgáz nemzetközi egyetemén. A diákok a világ négy földrészének 44 országát képviselik.

Berács József, az ISC igazgatója évnnyitó beszédében felhívta a fiatalok figyelmét arra, hogy Magyarországon tanuló diákként sokkal mélyebben megismerhetik a magyar kultúrát, mintha csak turistaként jöttek volna ide. A napjainkban végbemenő globalizáció közepette bizonyos értelemben nehezebbé vált a nemzetek sajátosságainak felismerése. Az emberek szinte mindenütt ugyanolyan ruhában járnak, ugyanolyan italokat isznak, ugyanazt a zenét hallgatják és ugyanazokból a könyvekből tanulnak. A változatoság eltűnése sok gondolkodót aggodalommal tölt el, hisz ez az emberi kultúra elszegényesedését járhatja. Sokan próbálkoznak az egyes nemzetek eredeti sajátosságainak megfogalmazásával, ám az eredmény gyakran szarkazm, ugyanazoknak a sztereotípiáknak az elismérése: Minden nép vendégszerető, bátor, büszke és nyitott. Ezt az ellentmondást igazából csak a személyes je-

lenlét, a nemzeti kultúrák közvetlen, alapos megismerése oldhatja fel.

Aki Magyarországon, egyetemünkön tölt legalább fél évet, találkozhat például a híres magyar pesszimizmusmal, amely ugyan megövi az embereket a nagy csalódásoktól, ugyanakkor megnehezíti, hogy megértsék a Microsofft nemrégiben Magyarországon járt elnökének, Bill Gatesnak azt a megjegyzését, miszerint kifejezetten jó, ha egy ország elmaradott a fejlődésben. (Ez ugyanis lehetővé teszi, hogy számos lépcsőt átugorva, egyből a legfejlettebb technológiai szintre lépjen...)

Aki egyetemünkön tanul, Magyarország egyik legkeresettebb felsőoktatási intézményével ismerkedhet meg. Idén 75 éves a magyar közgazdaság-tudományi felsőoktatás és a Közgáz, azon belül az ISC idén először fogad hallgatókat a CEMS-együttműködés keretében. Ezzel a korábban tervgazdálkodást folytató országok közül Magyarország adja az első olyan közgazdasági egyetemet, melynek diplomája – megfelelő nyelvtudással rendelkező diákjai számára – Európa 12 CEMS országának munkaerőpiacára jelent belépőt.

Nehéz mérni az emberi erőforrásokba befektetett tőke, az oktatásban kifejtett

egyéni szellemi erőfeszítés, és a befizetett tandíjak megtérülésének hatékonyságát. Az ISC-ben tavaly végzett az első évfolyam, így a volt diákok még nem bizonyíthatták, hogy tanulmányaik milyen karrier befutására tette őket képessé. Azt azonban tudjuk, hogy a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem sok végzett hallgatójából sikeres üzletember, vállalkozó, gazdaságpolitikus, illetve szakszervezeti vagy pártpolitikus lett.

Az évnnyitó beszéd után Mészáros Tamás rektorhelyettes, elismerő oklevelet adott át Tóth Ilonának. Az egyetem vezetése ezzel fejezte ki köszönését az ISC igazgatóhelyettesének áldozatos munkájáért, amit nemzetközi kisegyetemünk létrehozásában, az ISC első öt tanévének megszervezésében végzett.

Az évnnyitón hozták nyilvánosságra azoknak a diákoknak a nevét, akik tavalyi kiváló vizsgaeredményeik alapján idén feléves tandíjmentességet biztosító ösztöndíj birtokában folytathatják tanulmányaikat. Rau Torsten másodikéves, George Marapas harmadéves, undergraduate és Christopher Martin másodikéves graduate diákok fogadhatták az ISC vezetőinek gratulációját.

Európai szociológusok találkozója

A rektornak sem jutott szék

Egyetemünkön tartották az európai szociológusok konferenciáját, augusztus 30. és szeptember 2. között. Szakállas ez a hír, ám talán kevésbé közismert az az anekdota, hogy az egyik nagy érdeklődéssel hallgatott előadáson még Andorka Rudolfnak sem jutott hely. A késve érkező rektor leült a földre, a diákok mellé. A bolgár résztvevők hitetlenkedve kérdezték magyar kollégáikat: Tényleg ő a rektorotok? Ha igen, akkor nálatok valami másként működik. A Balkánon tízen ugrottak volna fel, hogy helyet adjanak feljebb ülőnek. „Ha moccanni lehetett volna, biztos, nálunk is került volna szék az idősebbeknek meg a lányoknak is – de így lesz a szükségből erény” – teszi hozzá a sztorihoz Lengyel György, a szociológia tanszék vezetője, akivel a Fusion or Fission című konferencia jelentőségéről beszélgettünk.

„Nem a szociológia tanszék valamiféle régi vágya teljesült azzal, hogy nálunk tartották ezt a konferenciát” – feleli kérdésünkre Lengyel György. „Az 1992-es bécsi szociológuskongresszus vetődött fel először az az ötlet, hogy a következő ilyen rendezvénynek Budapesten kellene helyet találni. Végül is a Magyar Szociológiai Társaság tavaly megpályázta a rendezés jogát, és az essexi egyetemmel folytatott nemes versengésben el is nyerte ezt a lehetőséget. A magyar pályázatnak már része volt, hogy az eseményt a Közgázon tartanánk. Ezt a helyreprezentatív jellege éppúgy indokolta, mint az, hogy az egyetemnek gazdag tapasztalatai vannak nagy rendezvények lebonyolításában.” A

tanácskozással kapcsolatos tartalmi kérdésekben a nemzetközi szervezőbizottság döntött, aminek tagja volt Hrubos Ildikó, egyetemünk docense. Az operatív teendőket a Magyar Szociológiai Társaság titkársága látta el.

A tanszék igyekezett kitenni magáért: meghívták azokat a külföldi kutatókat, akik kiemelkedő munkákat produkáltak az elmúlt években, akikről érdekes fejleményeket hozó előadásra számíthattak. „A tanszékünknek régóta nagyon jó külföldi kapcsolatai vannak, számos kollégánkkal rendszeresen elvándorolunk egymásnak nyers szövegeinket, véleményt cserélünk” – mondja Lengyel György. „Ezeket a kapcsolatokat most sikerült feleleveníteni, elmélyíteni. A Ph.D. diákjaink és a szakos hallgatóink olyan nagy nevek birtokosaival találkozhattak személyesen, mint – hogy csak a saját munkacsoportomat, a gazdaság-szociológiai szekciót említsem – Richard Swedberg svéd és Jonathan Gershuny brit szociológus. Fiatalabb kollégáink őket eddig csak mint kötelező irodalmak szerzőit ismerhették. Nagyon remélem és hiszem, hogy a személyes beszélgetések nagy hatással lesznek gondolkodásukra, a konferencia segítségével megszokszorozott, friss információk lendületet adnak fejlődésüknek. Az előadásokat egyébként felvettük videóra és használni fogjuk az oktatásban. Minden évben van 30-40 olyan elsős, aki angolul szeretné hallgatni tárgyunkat. Nekik is, meg a szociológia szakos hallgatóknak is jó kiegészítés lehet ez a dokumentáció.”

Mint ahogy sokat jelent minden résztvevő számára az a sok új, ösztönző gondolat, amit a tanácskozás előadásain, szekcióüléseiben hallott. A tanszék oktatói ott voltak több probléma megvitatásánál. Például Ladányi János az alávetett osztályokkal, Nagy Beáta a nőkérdéssel foglalkozó szekció ülésén vett részt. Hrubos Ildikó a felsőoktatásra vonatkozó nemzetközi kutatásokat, Andorka Rudolf a szegénység kérdéskörét vizsgáló kutatásait foglalta össze a konferencián, Lengyel György pedig a kelet-európai gazdaság-szociológia eredményeit vitathatta meg, nemzetközi hírű szakértőkkel.

A kongresszus napirendjén az európai integráció, illetve a regionális sajátosságok viszonya, a migrációs probléma és a nemek közötti különbségek, a feminizmus ügye szerepelt a legnagyobb súllyal. „Jó volt hallani, hogy a legkényesebb izlésű nyugati kollégák milyen elégedetten nyilatkoztak például a zárónap magyar közéleti paneljéről. Ezen korábban közéleti szerepet vállalt értelmiségiek, Hankiss Elemér, Hetényi István, Rabár Ferenc, illetve még mindig a közéletben lévők, például Tardos Márton tartottak előadásokat. Kollégáinknak tetszett, hogy a tudományos életbe visszatért, illetve oda visszalátogató magyar értelmiségiek milyen könnyed stílusban, s milyen magas intellektuális szinten képesek megnyilatkozni. Ebben olyan kelet-közép-európai sajátosságokat láttak, ami a kontinens nyugati felére nem jellemző.”

K. S.

„Minden értéket igyekszünk megtartani”

Andorka Rudolf rektor tanévnyitó beszéde

Köszöntöm az egyetemi tanács tagjait, azokat a kollégáinkat, akik ma professzor emeritus címet kapnak, egyetemünk oktatóit és más alkalmazottait, a hallgatókat, közülük külön kiemelten az elsőéves hallgatókat, valamint azokat, akik rubin-, vas-, gyémánt- és aranydiplomát kapnak. Köszöntöm összefoglalóan egyetemünk összes polgárait és vendégeinket, közöttük kiemelten a miniszterium, a társ egyetemek, az egyetemet támogató intézmények, vállalatok vezetőit és képviselőit.

Engedjék meg, hogy a mai tanévnyitón nem szokványos megnyitóbeszédet mondjak. Mindannyian tudjuk, hogy a magyar felsőoktatás és azon belül egyetemünk nehéz heteket, hónapokat élt át és nehéz tanévnek néz elébe. Az állami költségvetési támogatás csökkentése következtében oktatóink és más alkalmazottaink körülbelül egyötödöt kellett a tanév kezdetén megválnunk. Nyilvánvalóan nagyon hiányozni fognak mind kollégáinknak és a hallgatóknak is. Eddigi információink szerint ettől a tanévtől kezdve a hallgatóknak tandíjat kell fizetniük, és ez bizonyára jelentős részüknél komoly megterhelést fog jelenteni. Az egyetem által nyújtott más szolgáltatások ára, például a kollégiumi díj is minden bizonnyal emelkedni fog. Hozzáteszem azt is, hogy az eredetileg tervezetthez képest 150-nél több elsőéves hallgatót vettünk fel, próbálván megfelelni a társadalom, vagyis a potenciális hallgatók családjai, a magyar gazdaság és a kormányzat részéről felénk irányuló igényeknek. Ugyanakkor az infrastruktúránk, elsősorban az épületek nem bővültek. Ez nyilvánvalóan zsúfoltságot fog okozni, és lényeges többletterhet jelent az oktatóknak.

Az egyetem polgárai – ebben biztos vagyok – a megnehezült körülmények között is mindent meg fognak tenni, hogy az oktatás színvonala az évek óta megszokott magas szinten álljon, sőt javuljon. Mégis, engedjék meg, hogy még ne térjek át megnyitó szavaim derülátóbb részére, hanem néhány nagyon őszinte információt adjak és néhány nagyon komoly kérdést fogalmazzak meg az egyetem polgáiraikhoz.

Először az oktató és alkalmazott egyetemi polgárokhoz fordulok. A nyár folyamán kínos tárgyalások és döntések eredményeképpen elhatároztuk, hogy megválnak kollégáink egy részétől. Bár igyekeztünk minden értéket megmenteni, megtartani, nyilvánvaló, hogy ez nem sikerült. Ennél is kínosabb az, hogy amikor az elbocsátások által megtakarított bérösszeget kiszámoltuk, világossá vált, hogy nem értük el a költségvetési elvonás teljes összegét, további megtakarítások lesznek szükségesek. Azt, hogy ez milyen formában fog megtörténni, eddig még nem tudtuk véglegesen eldönteni. Többféle elképzelés, javaslat előnyeit és hátrányait latolgatjuk. Arra kérem oktató és alkalmazott kollégáimat, hogy a továbbiakban is higgyék el, hogy a lehető legmesterségesebben fogunk eljárni, minden értéket igyekezzünk megtartani és próbáljuk az egyetem szélesebb körében – többek között az egyetemi tanácsnak – a véleményét kikérni a végső döntések meghozatalánál.

Kedves hallgatók! Azok, akik már a megelőző évben vagy években is egyetemünk hallgatói voltak, tudják, hogy az egyetem életét érintő döntések meghozatalakor figyelembe vettük a hallgatók érdekeit és kívánásait. Ennek szokásos módja az, hogy a hallgatói önkormányzat képviselői helyet foglalnak az egyetemi tanácsban, annak egyharmadát alkotják. Ezen túlmenően is gyakran tanácsozunk a hallgatói önkormányzat vezetőivel.

Ezen a ponton szeretném kérni az elsőéves hallgatókat, és természetesen a magasabb éveseket is, hogy a hallgatói önkormányzati választásokon minél nagyobb számban vegyenek részt, kövessék figyelemmel az önkormányzat tevékenységét, hogy az önkormányzat teljesen hitelesen képviselhesse a hallgatókat. Nagyon kérem azt is, hogy a hallgatói önkormányzattal együtt hozott döntéseket, megállapodásokat fogadják el.

Ez különösen aktuális kérdés most, a tandíj bevezetésének során. Még az elmúlt tanév végén a hallgatói önkormányzat vezetőivel való megbeszélés keretében kijelentettem – és azóta egyik rektorhelyettesünk interjújában a napi sajtóban is megjelent –, ebben a félévben az előírt kötelező havi 2000 forintot meghaladó, kiegészítő tandíjat nem fogunk kiszabni. Ha a későbbiekben erre rákényszerülünk, csak a hallgatói önkormányzattal egyetértésben fogjuk a kiegészítő tandíjat megállapítani. A tandíjfizetés rendjét meghatározó szabály-

zatot a hallgatói önkormányzat közreműködésével fogjuk kidolgozni.

Ennek fejében azt kérem önöktől, hogy az alaptandíjat – tehát a havi 2000 forintot – fizessék be. Ha ezt elmulasztják vagy megtagadják, az egyetemet hozhatják képtelen helyzetbe. Továbbá arra kérem önöket, hogy a felsőoktatást érintő felső intézkedésekkel kapcsolatos esetleges elégedetlenségüket ne úgy juttassák kifejezésre, hogy az oktatás rendes menetét akadályozzák, tesszik lehetetlenné. Őszintén megmondom, hogy nagyon együttérzek önökkel, tudom, hogy nagyon nehéz helyzetben lesznek, ha a HOKOSZ akciói, a többi egyetemek és főiskolák hallgatóival való szolidaritás esetleg ellentmondásba kerül az egyetemünkön folyó oktatás nyugodt menetével. Azt javaslom, hogy ilyen akut ellentmondás felmerülése esetében, beszéljünk meg problémáinkat, és igyekezzünk olyan megoldást találni, amely sem a szolidaritást, sem az oktatás menetét nem fogja sérteni.

Ezzel abbahagyom a súlyos problémák, kínos dilemmák tárgyalását. Megpróbálok önöknek biztató gondolatokat elmondani. Higgyék el nekem, hogy minden nehézség ellenére egyetemünk hallgatói sokkal több pozitívumot láthatnak közelebbi és távolabbi jövőjükben, mint negatívumot.

Mindenekelőtt azzal kezdem, hogy gratulálok az elsőéves hallgatóknak, hogy felvételt nyertek. Ez igen jó teljesítményükön alapult. Nem szükséges talán hangsúlyoznom, hogy egyetemünkön a felvétel egyetlen kritériuma a tudás, a gimnáziumban és a felvételi vizsgán mutatott teljesítmény. Protekció nincs. Tehát mindannyian kiváló teljesítményük alapján kerültek be az egyetemre. Ugyanakkor nem hallgathatom el, hogy mint minden korábbi évben, most is sokan nem nyerhettek felvételt, akiknek teljesítményük csak egy hajszállal volt alacsonyabb, vagy csak a vizsgán teljesítettek valamilyen ok miatt halványabban, de szerintem mindenképpen megérdemelték volna, hogy egyetemünkön tanulhassanak. Őszintén fáj értük a szívem. Ha sikerül a jövőben az infrastruktúrát, a teremtőképességet bővíteni, akkor tovább növeljük a felvételi keretszámot.

Nem hiszem, hogy túlzott önbizalomban szenvednénk, ha azt állítom, hogy egyetemünk igen magas színvonalú felsőoktatási intézmény. Bizonyítja ezt többek között az, hogy külföldi egyetemek egyenrangúként kezelnek. Tagjelöltjei vagyunk – elsőként és jelenleg egyedül a volt szocialista országokból a közgazdaság-tudományi egyetem két nagy nemzetközi szövetségének, a CEMS-nek és a PIM-nek, amelyek igen szigorú felvételi kritériumokat állítanak fel. Ezek a külföldi kapcsolatok nagy hasznot hoznak egyetemünk hallgatóinak is: igen széles körűek a lehetőségeink arra, hogy valamely külföldi egyetemen tanuljanak rövidebb vagy hosszabb, egy-két szemeszternyi időn át. Külföldi professzorok gyakran látogatják meg az egyetemet, tartanak itt előadásokat. Havonta legalább egy jelentős nemzetközi konferenciára kerül sor az egyetemen. Mindezek az előadásokon, konferenciákon hallgatóink nemcsak részt vehetnek, hanem egyenesen annak örülünk, ha minél nagyobb számban vesznek részt.

Nem állítom, hogy minden tökéletes az egyetemünk oktatásában. De azt biztosan merem mondani, hogy aki akar tanulni, annak minden lehetősége megvan arra, hogy igen alapos ismereteket szerezzen, megkezdheti azokat a professzorokat, akiktől a számára legérdekesebb mély ismereteket elsajátíthatja, nyelveket tanulhat, a könyvtárban hozzájuthat a teljes mai társadalomtudományi világirodalomhoz.

Ezért arra szeretném önöket kérni, biztatni, hogy minden zavaró külső tényezővel dacolva, minden erővel tanuljanak.

Jövőjüket illetően pedig annyit mondanék csak, hogy az egyetemi diplománkat megszerző, két külföldi nyelvet ismerő végzett hallgatóink jelenleg egészen kitűnő munkahelyek, karrierek között választhatnak. Aligha hiszem, hogy ez a helyzet egyetemi tanulmányaik végére megváltozna. A magyar gazdaságnak és társadalomnak igen nagy szüksége van és lesz olyan közgazdász és más társadalomtudós szakemberekre, amelyeket egyetemünk képez.

Befejezésül még egyszer megköszönöm minden tanár kollégámnak elmúlt tanévi munkáját, és arra kérem, hogy a megnehezített körülmények között ugyanolyan lelkiismeretes és magas színvonalú munkával segítse az egyetemi oktatást és tudományos munkát, mint az elmúlt tanévben.

Ezzel az 1995/1996. tanévet megnyitom.

GONDOLATOK AZ EGYETEMI VÁLTOZÁSOKRÓL

Sok minden készíthető változásra egy szervezetet. A lehetséges mozgatórugók egyike mindenképpen a kényszer. Ez talán a legkellemetlenebb, mert a változás folyamatának ez szabja a legszűkebb medret. De rendszerint még ez sem kényszerpálya, s számtalan példa mutatja, hogy a kényszer hatására sikeres, a szervezetek teljesítményét növelő változási folyamatok indultak be.

Ez év nyarán egyetemünk is ilyen kikényszerített változással kellett szembenézzen: a költségvetésünk durva lefaragása lépéskényszerbe hozta a szervezeteinket. Elkerülhetetlenné vált, hogy az egyetem – újragondolva erőforrásainak elosztását – azt feladataihoz igazítsa. Ez a döntés egyébként nem írható csupán a lefaragott büdzsé számlájára, a szervezet újragondolásának és az erőforrások újraelosztásának kényszerét évek óta tolja maga előtt a Közgáz. A Csáki-Zalai-féle reform hatalmasat lépett előre a képzés tartalmi elemeinek megújításában, de az akkori erőkből és energiákból már nem futotta a szervezet átalakítására. Így 6-8 évvel a reform megkezdése után azt a sajátos jelenséget figyel-

hetjük meg, hogy a radikálisan megváltozott tantervstruktúra és hallgatói létszámárányok mellett a szervezet lényegében változatlan maradt és az egyetem többé-kevésbé változatlan karri szerkezettel és erőforrás-elosztással próbál megfelelni újragondolt feladatainak.

Az már-már szakmai közhely, hogy az egyetemnek a legnehezebben változtatható szervezetek, ezért a fent említett szervezetátalakítás lassú, körülményes folyamat. Az egyetem döntési mechanizmusai, a nagyfokú önállósággal rendelkező tanszékekre épülő szervezeti struktúra lelassítja, nehézkessé teszik az efféle döntések meghozatalát, s hosszú távon is képesek konzerválni a feladatának egyre kevésbé megfelelni képes szervezetet.

Egy ilyen szituációban sikeres változást eredményezhet például a markáns vezetői koncepció és annak megvalósítására irányuló eltökélt szándék. De ugyanilyen esélyt jelenthet az olyan külső kényszer, amely a belső érdekek és döntési mechanizmusok konzerváló korlátait áttörve kikényszeríti a változást.

A minisztérium lépésére ezért tekinthetünk kettős érülettel:

egyfelől nyilvánvaló elkésredettséggel, mert a „növekvő feladatok csökkenő erőforrásokkal” képletének megoldását követelte tőlünk, másfelől viszont ez egy újabb esélyt jelentett arra, hogy az egyetem régióba halasztott szervezeti megújítását meglépjük.

Megítélésem szerint ez utóbbi esélyt elszalasztottuk. A létszámleépítés és a decentralizált költségkeretek megállapítása azt tükrözi, hogy az egyetem meg sem kísérelte a feladataihoz igazított erőforrás-elosztás megvalósítását: a kényszer szabta változás téves stratégia és hibás taktika mellett következik be.

Tévesnek tartom a stratégiát, mert a büdzsé megkurtításának nem az okára (beszűkült tárcaerőforrások), hanem ürügyére (október/hallgató arány) válaszolt a hallgatói létszám megnövelésével. Attól azonban, hogy több hallgatót vettünk fel, nem lesz sem a tárcának, sem az egyetemnek több pénze, a döntés következményeként előállt „több hallgató kevesebb tanárral”, ugyanakkor még élesebben veti fel a belső erőforrás-elosztás problematikáját.

De leginkább ilyen

elhibázottnak tekintem

a klasszikus „fűnyíróelvre” alapozott taktikát

is: ahelyett, hogy a feladatok és a hozzájuk rendelt preferenciák alapján történt volna létszámok és decentralizált költségek megállapítása, olyan egyenletes erőforrás-elvonás következett be, amely meg sem kísérelte a szerkezeti átalakítást.

Ez több kockázattal is jár: ● számtalan történelmi példa igazolja, hogy a fűnyíróelv gyakorta kontraszektív elemmel szokott együtt járni,

● az egyenletes költség-lefaragás eredménye az, hogy az intézmény minden feladatának ellátása csorbul, ahelyett, hogy néhány feladatot áldozna fel – a stratégia szem előtt tartásával (utóbbi akár még sikeres változást is eredményezhet, előbbi törvényszerű következménye a sorvadás és minőségromlás),

● végül fennáll annak a veszélye, hogy a strukturális kérdésekkel immár még inkább sújtott szervezeti egységektől, tanszékekről – feladatuk végrehajtásában el-

lehetetlenülve és feladva a reménytelen erőforrás-küzdelmet – felgyorsul az elvándorlás, ami betetőzheti az előző pontban említett minőségromlást: az áhított nemzetközi színvonalú közgazdász- és üzleti képzés valahol az egyetem falain kívül fog bekövetkezni.

A fűnyíró egyetlen lehetséges pozitívuma az, hogy ha széles körű konszenzuson alapuló döntéssel hozták, mert akkor – jöllehet –, a strukturális változás elmarad, de stabilizálja a belső politikai struktúrát és közös „lövészárokbá” terelve a résztvevőket, összetartást és szolidaritásérzést eredményezhet. Ha azonban ez a konszenzus elmarad, a fenti kockázatok sora azzal is tetőződik, hogy a korlátozottabb feladatellátási képesség ingatagabb belső politikai struktúra mellett valószínűleg meg.

Elemző és kritikai véleményem megfogalmazása után hadd fogalmazzak meg

néhány gondolatot a jelenlegi helyzet esetleges megoldásának lehetséges elveiről:

1. Az egyetem vezetése alakítson ki világos és publikus preferenciákat arról, hogy milyen módon rangsorolja az előtte álló feladatokat. Ha erőforráskorlátokba ütközik, a rangsor végén álló feladataihoz rendelt erőforrásokat szűkítse selektív módon. Másként fogalmazva: intézményfinanszírozási elv helyett feladatfinanszírozási elvet kellene alkalmazni. Ehhez azonban két fontos további elvet fűznék:

● A feladat- vagy tevékenységfinanszírozási elvet nem szabad mereven alkalmazni: az egyetemnek mindig is voltak és mindig is lesznek olyan szervezeti egységei, amelyeknek szűken vett feladataikon túlmutató jelentőségük van, s finanszírozásuk – lévén az egyetem értékei közé tartoznak – köteleesség. Ez azonban a tevékenységfinanszírozási elvet csak módosíthatja.

● Nem tartanám szerencsésnek intézmények *felszámolását* vagy *szüneteltetését*, csak akkor, ha valamely szervezeti egységnek az egyetem hosszú távú stratégiai elképzelései között sincs helye.

2. Ha egy feladatot elismert és végrehajtását fontosnak tekinti, akkor legalább az annak minimális végrehajtásához szükséges erőforrást rendelje hozzá. (A feladat megoldásához elegendő költségekért kétszeresen is értelmetlenek: egyfelől nem teszik lehetővé az

szervezeteket, tanszékeket önálló erőforrás-bevonásra kell bátorítani.

Ezzel kapcsolatban két alapelvet kell leszögezni:

● az így megszerzett erőforrásokból helyén való egy meghatározott (15-25%-nyi vagy akár ennél is nagyobb arányú) részt az egyetem központi költségvetésébe koncentrálni, mert egyfelől ez a költségvetés korlátozott, másfelől a többleterőforrások megszerzéséhez az egye-

temet kérem számon azoknak az erőforrásoknak az elköltését,

amelyet maga biztosított, erről számoltassa be a szervezeti egységek vezetőit. Ez képezze az alapját a teljesítményértékelési rendszernek is: az egyetem ez alapján ítélje meg a tanszékeket és vezetőiket, a tanszékvezetők pedig ez alapján értékeljék a tanszéki kollégákat. Ugyanakkor az egyetem ne kérjen számon semmi olyan feladatot (és ne tekintse a teljesítményértékelés kritériumának se), amelynek finanszírozásához nem biztosít erőforrásokat. Csak egy példa: amennyiben az egyetem nem szerez kutatási pénzeket (azaz maga nem finanszíroz kutatásokat), nem kérheti számon azt, hogy mit és milyen eredményekkel kutat a tanszék. Azt azonban például a tanszék (vagy a tanszékvezető) feladatává teheti, hogy a tanszék maga szerezzen kutatási forrásokat és folytasson kutatásokat. Ennek tényét számon is kérheti, tartalmát és eredményét azonban nem (ezt az teheti meg, aki a juttatást ténylegesen finanszírozza). Az

adott feladat megoldását, tehát értelmetlenül és feleslegesen költjük el a pénzt, másfelől nem korlátozott számú feladat eredményes megoldása, hanem valamennyi feladat korlátozott megoldása következik be.)

3. Célszerű lenne tiszta tevékenységfinanszírozást kialakítani. A kialakult helyzetben az egyetem a költségterítéses oktatási formákat nem (illetve csupán 1/3-os súllyal) tekinti óraterhelésnek, s mint ilyen, a státusok és tanszéki rezsik finanszírozása alapján. Ez logikusnak tekinthető lépés, mert azon az alapelven nyugszik, hogy állami forrásból állami feladatot kell finanszírozni. Ezt az elvet következetesen alkalmazva azonban a térítéses képzési formák bevételeiből nem óradíjakat kell fizetni, hanem státusokat és tanszéki rezsit kell finanszírozni, mégpedig a térítéses képzési formák terheléseinek arányában. Így tiszta rendszer jön létre: minden feladatot finanszíroznak és nincs keresztfinanszírozás, mert a feladatokat a saját forrásaikból (költségvetés, illetve bevétel) finanszírozzák. (Elkerülendő ugyanakkor az, hogy tanszékeknek egy feladat finanszírozásából több feladatot kelljen megoldani, illetve hogy a térítéses képzési formákból keletkezett erőforrásokat ne ennek a feladatnak a megoldására fordítsuk).

4. Az egyetemi

temi image és infrastruktúra kétségtelenül hozzájárul,

● a szervezeteknél maradó saját források felett viszont azok szabadon rendelkezhetnek, és nem szabad azt oly módon „tőkésíteni”, hogy a többletterhelések arányában lefaragjuk a központi forrásokat, mert az ellenérdekeltséget szül.

5. Az egyetem

egyetem által szerzett forrásokból kutatásokra (pl. FEFA) ez természetesen nem vonatkozik, annak tartalmát és eredményét természetesen számon kell kérni. A kutatás számonkérhetőségének elvét azonban nem terjesztsem ki a tanszéki szintre: a tanszékvezetők már – saját vezetési és teljesítményértékelési filozófiájuk szerint – igenis kérjék számon az oktatók kutatási teljesítményeit.

Összefoglalóan: problémáink többsége szervezeti jellegűnek tűnik. Az egyetem preferenciáit – feltéve, hogy vannak ilyenek, és változhatók – azzal fejtsze ki, hogy erőforrásokat rendel azokhoz a feladatokhoz, amiket fontosnak tart. A verbális preferenciák kevésbé hatásosak akkor, ha nincsenek erőforrásokkal alátámasztva, és hatástalanok vagy negatív hatásúak akkor, ha azokkal ellentétesek. Ha viszont nincsenek preferenciáink, úgy az Isten mentse egyetemünket, mert más ügyse nagyon segíthet.

BAKACSI GYULA

Értekezés a módszerről

Premisszák

1. A vezetési képesség nem velünk született adottság. De el lehet sajátítani tanulás és/vagy tapasztalatok útján.

2. A szervezetek vezetése nem egyszerű dolog. Különösen nem olyan szervezeteké, ahol az alkalmazottak munkájuk végzéséhez nagyfokú önállóságot igényelnek, és teljesítményük nehezen mérhető. A feladat tovább bonyolódik, ha ráadásul a működéshez szükséges erőforrások korlátozottan állnak rendelkezésre.

3. Erőforrás-korlátos helyzetben megnő a szervezet belüli konfliktusok száma. Ilyen esetekben a hatékony működés szempontjából különösen nagy jelentőséget kap a jó minőségű vezetés. A technokratikus szabályozás mellett felértékelődnek az olyan vezetői „eszközök”, mint az emberekkel való bánásmód, a jó személyes kontaktusok, a végiggondolt, határozott jövőkép. Ezek az eszközök arra jók, hogy megerősítsék a szervezet tagjainak elkötelezettségét a közös cél iránt.

Példák

Majd két éve vezették be az egyetemen a „Benntartózkodási kérelem” rendszert, amely szerint este kilenc után és hétfőig csak külön engedéllyel lehet az egyetemen tartózkodni (kivéve, persze, ha Amway-es vagy). A módszerről mára bebizonyosodott, hogy csakis arra jó, hogy az egyetemi alkalmazottakat frusztrálja, s foggyasszon némi papírt, fénymásoló festéket és időt. Számítógépeket, winchestereket, híradástechnikai eszközöket így is lopnak. Legfeljebb nem hétfőig. Nem beszélve azokról a szellemes helyzetekről, amikor a kulcsosomóját szigorúan lengető rendész felszólítja az előadást tartó professzort – természetesen a szavába belevágva –, hogy most már ideje lenne, ha befejezné, mert kilencig el kell hagyni az épületet.

Egy éve az egyetem meggyőzte az egyébként legtöbb esetben teljes állású feladatokat ellátó Ph. D. hallgatókat, hogy adják fel egyetemi státusukat, s legyenek főállású doktoranduszok. S hogy az egyetemre való visszavételük biztosítva legyen, az így felszabaduló pénzek felhasználásáról az érintett tanszékek önállóan dönthetnek. Mikor kétségeinket fejeztük ki a státusok „érintetlenül hagyását” illetően, kikérték maguknak a bizalmatlanságot. Az elmúlt napokban derült ki, hogy a tanszéki leterheltség arányában számunkra folyamatosan fizetett pénzen túl fizetésünk fennmaradó részét az egyetem vezetése „közponosította”. És erről természetesen elfelejtették értesíteni mind az érintett hallgatókat, mind a tanszékek vezetőit.

A leépítések kapcsán a tanszékvezetők egyenként tárgyalnak azokkal a kollégáikkal, akiknek a pénzét csökkentették, megállapodva velük a fizetésük új összegében. Az egyetem vezetése ezután önkényesen megváltoztatta a megegyezés szerinti összegeket, és erről egy formanyomtatványon kiértesítette az érintett kollégákat. Anélkül, hogy ezt tudatták volna a megállapodást követő vezetőikkel.

A leépítések idején – miután az utolsó pillanatig folyt a számolgotások, az emberekkel és státusokkal való sakkozás – elég komoly bizonytalanság alakult ki az érintettek körében. A végleges döntés meghozatala után az egyetem vezetése átadta listáját a bér- és munkaügyi osztálynak. Majd néhány hétig a „végrehajtók” kívül nem volt senki, aki válaszolhatott volna az érintettek kérdéseire.

Problémák

Egy barátom azt szokta mondani: „Tudod, engem nem a tények zavarnak, hanem az attitűd.” Hát valahogy így vagyok ezzel én is.

Tudom, hogy a benntartózkodás szabályozásának nemcsak a nagyobb biztonság elérése volt a célja, hanem az egyetemi erőforrásoknak az „elzárása” a nem oktatási és kutatási feladatok elől. De be kellene végre látni, hogy a „kintihez” képest egyötödnyi fizetés mellett csak úgy vállalható a maradás, ha valamiből közben meg is élünk.

Tudom, hogy az egyetem vezetésére nagy nyomás nehezedik, hogy hozzák az előirányzott bérmegtakarítást. És adott esetben ez azt is jelentheti, hogy státusokat kell megszüntetni, további pénzeket kell elvinni. De legalább tudassák velem, ha nélkülem rólam döntenek.

Tudom, hogy nehéz az olyan döntéseket felvállalni, amelyeket kényszerhelyzetben hozunk. Pláne, ha igazán nem is értünk vele egyet, vagy legalábbis érzelmileg nem azonosulunk vele. Pláne, ha azok előtt kell ezt megtennünk, akiket a döntés negatívan érint. De vegyük már észre, hogy ez is a vezetői munka része: a döntésekért való felelősség vállalása.

És ez nem pénzkérdés. Mint ahogyan az sem, hogy partnerként kezeljük-e a kollégákat. Mint ahogyan az sem, hogy komolyan vesszük-e az egyetem választott döntéshozó fórumait. Egyik sem kerül ugyanis semmibe. Sőt, talán hozhat is valamit a konyhára: kevésbé kiábrándult, magukat jobban érző, elkötelezettebb kollégákat. Akik elfogadják a felvázolt jövőképet, s hajlandóak érte tenni. Feltéve, hogy van jövőkép. És nemcsak azt ismételtgetjük, hogy a helyzet rossz, és lehet, hogy még rosszabb lesz. Talán azt kellene inkább megfogalmazni, hogy mit is akarunk tenni, hogy jobb legyen. Végére is: hol értsenek a stratégiaalkotáshoz és megvalósításához, ha nem itt, éppen ezen az egyetemen? Mint ahogy a pénzcsináláshoz is...

BODNÁR VIKTÓRIA

Korán Imre (1904-1995)

Kedves Imre bácsi, utóljára szólítalak meg, legalábbis nyilvánosan. Elmentél, mert el kellett menned, egyedül, csendesen ahogy illik, s remélem nem volt nehéz. Örülök, hogy életem úgy alakult, hogy megismerhettem és tisztelhettem. A hatvanas években áruismeretet hallgathattam Töled (ebben a témában írt könyvedért nivódjban is részesültél), később, ifjú kollégádként hallgatója, majd része lehettem azoknak a termékeny tanszéki szakmai beszélgetéseknek, amelyek – többek között – a szellemi értékek ápolására és tisztelésére, a türelemre, a butaság természetrajzára, a mértékletességre, a hitelességre tanítottak. Meg a sokféleség szeretetére, meg arra, hogy az alkotó elme számára minden tér nyitott, bárhol megmutatható. Köszönöm, mint ahogy azokat a segítő-ösztökölő gondolatokat is, amelyek később a szellemi alkotások vizsgálatára készítettek.

Eleted során elméleti matematikai problémákat oldottál meg, voltál gyárigazgató és külkereskedő, foglalkoztál a kutatási eredmények értékelésével és a jövőkutatással: előbb kandidátusi, utóbbi doktori értekezésednek volt témája. Eleven, érdeklődő, tabukat, előítéleteket nem ismerő szellem, hallatlan munkabírás, az oktatás és a hallgatók szeretete volt rád jellemző.

Amikor 1987-ben Nálad jártam, már nyugdíjban voltál. Éppen akkor kaptad kézhez a METESZ-nek az aranydiplomás mérnökökhöz (!) küldött kérdőívét, amelyben a hosszú élet tapasztalatairól érdeklődtek. Eleted tanulságait summázva mondtad, legjobban annak örülsz, hogy taníthattál, tapasztalataid átadhattad az ifjúságnak. Legnagyobb kudarcként azt élted át (minden egyéni sérelmet félretéve), hogy a szellemi munka nincs igazán megbecsülve, pedig a nemzet talpon maradását, erősödését csak ez képes hosszútávon biztosítani. Legfontosabb tanácsként – a fiatalok felé – azt mondtad, hogy csak oda menjenek dolgozni, ahol a kezdeményező készséget, a dinamizmust, a vállalkozó szellemet megbecsülik. Kifejtetted, hogy egy olyan társadalmi eszme, közösség híve vagy, amely az ember szellemi kiteljesedését képes biztosítani.

Ritkán találkoztunk, de megnyugtató volt a tudat, hogy még velünk vagy. Az élet kényeszerű sodra egyre messzebbre sodort, de nem szakított el Tőled. Tanárom, tanítóm, ösztönzőm és tudományos munkáim bírálója voltál, hiteles, követendő ember, szerény tudós. És – mintha nem történt volna semmi jóvátehetően 1995. június 4-én – az is maradsz számomra mindaddig, amíg emlékezem.

Mádi Csaba
külgazdasági tanszék

Javaslatok szponzorálásra

Nincs áttekintésem az egyetem szponzorálásának jelenlegi helyzetéről és sajátosságairól. Szórványos információim alapján feltételezem, hogy az esetleges személyi kapcsolatokon alapul, s viszonylag egyoldalú, nem alapul kölcsönös érdekeken.

Az elmúlt hónapokban már tettem néhány javaslatot az egyetem vezetésének a szponzorálás koncepciójának kialakítására, a kérdéssel behatóan foglalkozó team létrehozására.

Javaslatomban a szponzorálás új alapokra helyezését tartom kívánatosnak, amelynek középpontjában az érdekeltég megteremtése áll. Érdekelte kell tenni a szponzorokat, hogy

ne csak baráti szívességet nyújtsanak,

hanem számukra is fontos legyen az egyetem anyagi támogatása. Ennek feltétele, hogy az egyetem olyan pozíciót vívjon ki magának, hogy megválogathassa, kit tisztel meg azzal, hogy tájékoztatón tananyagain feltünteteti szponzorainak nevét. Hogy RANG legyen az egyetem szponzorainak körébe bekerülni. Az egyetemnek olyan szolgáltatásokat kell nyújtania szponzoráló partnereinek, hogy azoknak megérje szakmai kapcsolatot és pénzt kínálni az egyetemnek.

A kölcsönösen előnyös együttműködés

igen sok lehetőséget kínál az egyetem oktatói és hallgatói kapacitására. Ezek közül csak néhány:

– Szervezetek jelentős összegeket fizetnek ki közgazdasági végzettségű kezdő és vezető munkatársaik felkutatásáért a fejevadás cégeknek. Az egyetem egy jól kezelhető adatbázissal első kézből nyújthatná ezeket az információkat.

– Jelentős kiadásokat fordítanak a vállalatok-intézmények közgazdasági elemzésekért, közgazdasági feladatok megoldásáért. A most formálódó piacon a referencia hiánya sok problémát okoz(hat). Az egyetem a közgazdasági elemzések teljes spektrumában színvonalas munkát tud szállítani referenciával.

– Hallgatóink el tudják látni azokat a kisebb lélegzetű

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem finanszírozásának kérdéséhez

A rendszerváltással nekünk állítólag az információs társadalom küszöbéhez kellett volna érünk. Ez egyebek között azt is jelentette volna, hogy tetemesen megnő az információ termelésével és forgalmazásával mint fő profillal foglalkozó intézményeknek mind a száma, mind pedig ezek anyagi ellátottsága. Mondani sem kell, ez az oktatási és azon belül a felsőoktatási szféra érzékelhető virágzásában is megjelent volna. Mármost ez sem nálunk, sem a fejlettséges országokban nem következett be. A kérdés vagy elvi, és akkor azt kell mondjuk, hogy az információs társadalom perspektívája legalábbis egyelőre merő illúzió, délibáb. Vagy technikai, és ez esetben a megoldás kulcsát a kultúr-gazdaságtan területén, a mondtott intézmények finanszírozásában célszerű keresnünk.

Rövid cikkünkben nem a fent említett alternatívát sze-

retnének megválaszolni. Ehhez ugyanis tanulmányokra, még inkább tanulmánykötetekre lenne szükség. A vázolt alternatíva nekünk csupán az a keret, amelyen belül néhány gondolatlan a finanszírozás kérdéseit próbáljuk érinteni abban a reményben, hogy az információs társadalom beköszöntése talán mégiscsak pusztán technikai okokból késik. Nos, abból indulunk ki, hogy még az információs termelésének és forgalmazásának a szférájában is léteznek állami és magánintézmények. Az állami intézményeket – pl. egyetemeket – a beszedett adóból pénzelik, míg a magánintézményeket – magán-egyetemeket – közvetlenül a vállalkozók támogatják, illetve ezek vállalkozói alapon működnek. A szocialista berendezkedésre az állami források kizárólagossága volt jellemző. A piacgazdaságban mind a két finanszírozási for-

ma létezik. Köztük egy olyan forma is, amikor pl. egy magánegyetem állami megrendelésre dolgozik, vagy egy állami egyetem vállal fizetett szolgáltatásokat nagyvállalatok részére. Ez utóbbi forma, főként annak itt említett második változata vegyes formának tekinthető.

Nos, mi sem természetesebb, mint a vegyes formák elterjedése egy olyan társadalomban, amely – mint a miénk – átmeneti jellegű. A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemre konkrétulva a kérdést, ez egyfelől az állami támogatások változatlan fennmaradásával jár, ugyanakkor a nagyvállalati megrendelők, adott távlati célok tekintetében nagyvállalati szponzorok bekapcsolásával. Minékvánta a magánszférából jövő megrendelők még a mi körülményeink között sem tűnnek újdonságnak, itt néhány szóval többet a vállalati szponzorálásról kell ejtenünk. E tekintetben az alaphelyzet a következő. Az egyetem sok más jellemzője között úgy is tekinthető, mint magas rendű munkaerő előállítását és piacra bocsátását végző termelői intézmény. Ez korántsem mond ellent az egyetem más irányú definícióinak és az azokból adódó jellemzőinek. Felhívja viszont a figyelmet arra, hogy a vállalatok szem- szögéből nézve a fent említett munkaerő-ellátást egyetemünk a vállalatok számára majdnem teljesen ingyen végzett szolgáltatásként műveli, ami egy piacgazdaságban sérti a méltányosság elvét (tudniillik a vállalatokból befolyt adók egyre kisebb hányada kerül az oktatásba). Nyilvánvaló tény, hogy számos esetben olyan vállalatoknál, amelyek messze a határainkon túl helyezkednek el, a magyar gazdasággal kapcsolatuk nincs, adót a magyar államnak nem fizetnek, így egy centtel sem járulnak hozzá az általuk utólag élvezett munkaerő-termeléshez. Meg kell találnunk azt a módot, amivel a magánszféra számára végzett szolgáltatásainkat ellenérték fejében végezhetjük. Ez jelentősen kibővítheti anyagi forrásainkat és alapvető fejlesztések kiindulópontja lehet.

És itt kell visszatérnünk arra a gondolatra is, amelyet e cikkünk írója még tanszékvezető korában menedzselte, sajnos a magyar viszonyainkra általában jellemző módon sikertelenül. A nyugati egyetemeken jól ismert *karriertervező központokról* lenne szó. Ezek a központok az egyetem keretében általában úgy működnek, hogy fölveszik a bejelentkező diákok személyiségi (pszichodiagnosztikai) és végzettségi (nyelvtudás, fölvetett tárgyak, gyakorlati tapasztalatok ilyen-olyan ágazatokban stb.) adatait és számítógépekben rögzítik azokat. Másfelől ők veszik föl a nagyvállalatok munkaerő-megrendeléseit is ugyanazokban a terminusz technikusokban, amelyekben a diákok adottságait is fölvetették. Ezeket is bevezetik a komputerekbe. Ettől kezdve néhány billentyű lenyomásának a kérdése, hogy megjelenjen a képernyőn ama végzős vagy specializáció előtt álló diákok névsora, akik szóba jöhetnek az illető vállalatnál. E diákokat a vállalat felelős vezetői azután meghívják egy rövid beszélgetésre és eldöntik, hogy közülük kit vagy kiket tartanak a vállalati klíma subjektív szempontjaiból is megfelelő(ek)nek.

A karriertervezési központok működése egy egyetemen legalább két szempontból is rendkívüli fontossággal bír. Egyfelől cikkünk tárgyának, a szponzorálásnak a szempontjából. Egy felsőoktatási intézmény, amely nem vakon, hanem a vállalati munkaerőigényeknek megfelelően termel a munkaerőpiacra (erről a vállalatok regisztrált munkaerő-igényéből szerez tudomást), jogosan kérheti meg ebbéli szolgáltatásainak az árát a vállalatoktól egy alkalmas szponzorálási mechanizmus keretein belül. Másfelől – és ez már jócskán benne foglaltatik a fentiekben – a karriertervezési központok képesek lennének arra is, hogy véget vessenek mindenféle ötletszerű, ideologikus indíttatású egyetemi reformfolyamatnak. E reformokat ugyanis a valós munkaerő-piaci igényekre kellene alapítani. Jelezzük, ezzel nem kívánjuk az egyetem egyéb irányú – teszem azt, a nemzeti kultúrában betöltött szerepéből fakadó – funkcióit törölni. Egy reformnak, jobban mondva egy állandó fejlesztési folyamatnak ezekre és sok másra is figyelemmel célszerű lennie. Azonban megengedhetetlen luxus a munkaerő-piaci valóság igényeinek figyelmen kívül hagyása. És ugyancsak megengedhetetlen luxus ama finanszírozási elmulasztása, amely finanszírozásra, amely csökkenő állami támogatás jogosít fel minket. Mi erre a piacra, a munkaerőpiacra szállítunk nemzetközi viszonylatban is értékelhető munkaerőt.

DR. MAGYARI BECK ISTVÁN

vizsgálatokat, amelyekért tanácsadó cégek jelentős összegeket kérnek.

– A hallgatók szakmai gyakorlatához nyújtott segítség hasznos a vállalatok számára, mert jövődi munkatársuk kiválasztásának biztonságos módszerét kínálja, hasznos az egyetemnek és diáknak, mert gyakorlati ismeretekkel vértezt fel.

– Az egyetem kiadványai igen hasznos reklámhordozók. Olcsón és célzottan képesek sokfajta igényt kielégíteni.

A kölcsönös érdekek felsorolása vég nélkül folytatható, szándék, elkötelezettség és fantázia kérdése az együttműködés megannyi hasznos formáját megtalálni.

Piacgazdaságban azonban sem a szándékot, sem az elkötelezettséget, de még a fantáziát sem adják ingyen. Javaslatomban

anyagilag érdekeltté kívántam tenni

az egyetem számára pénzügyi forrásokat felkutatató és biztositó külső és belső munkatársakat.

Ha színvonalas szakmai kapcsolatokat akarunk felkutatni és ápolni, akkor nem kevés munkával jár a szponzorokkal fenntartott szakmai kapcsolatok szervezése és vezénylése. Ezt is meg kell fizetni. Célszerű lenne a bt-k, kft.-k által elnyelt energiákat piaci áron kiváltani és egyetemi csatornába terelni. Közgazdászok vagyunk. Gyors fejszámolással is belátható, hogy megéri.

Az egyetem jellegéből adódóan

kitűnőek a szponzorálás személyi feltételei.

A döntési pozíciókban levők jelentős hányada egyetemünkön végzett és végez a jövőben. Elkötelezetté és érdekeltté kellene tenni őket, hogy erőfeszítéseik egy részét az egyetem finanszírozásának segítésére fordítsák. Ehhez is szükséges kiépíteni a más célokra is jól használható pályakövetést. A jövőben gyümölcsöző szakmai kapcsolatok kialakítását a hallgatókkal már egyetemi tanulmányaink során célszerű előkészíteni. Ez a jelenlegi, többnyire személytelen oktatás szakmai kapcsolattá fejlesztését igényli, ami a végzés után is fennmarad és fejleszthető.

Az egyetem finanszírozásának piaci alapokon történő szervezése elkerülhetetlen lesz a jövőben. Ezért a finanszírozás koncepciójának kidolgozása nem halogatható. Egy, e célra szervezett – külső munkatársakat is bevontó – team létrehozása sürgető feladat.

KONCZ KATALIN

Mit ér egy japán Ph.D.?

Móczár József, a matematikai közgazdaságtan és ökonómia tanszék oktatója az első és eddig az egyetlen olyan magyar egyetemi tanár, aki Japánban szerzett Ph.D. fokozatot. *Hogyan sikerült ezt elérnie?* – erről kérdeztük.

– A jó hírű terv-matematika szakon végeztem 1969-ben, és egyetemünk akkori népgazdaság-tervezés tanszékén kezdtem dolgozni, a módszertani csoportban – mondja Móczár József. – A hetvenes évek elejére nagyjából már lezajlottak

azok az ideológiai viták, amelyek jelentősebb korlátozást jelentettek volna a közgazdaságtan modern, nyugati irányzatainak kutatásában, illetve oktatásában. Gyakorlatilag saját érdeklődési körünknek megfelelően kapcsolódtunk be az oktatásba. Ez jó is volt, meg rossz is. Lelkesek voltunk, de mindenféle tapasztalat és konzultációk nélkül próbáltunk meg boldogulni. Sokszor hiányoztak az alapvető könyvek is. A hetvenes évek végére ír-

tam meg az első komolyabb cikkeimet, amelyek megjelentek a Szigmában és az Egyetemi Szemlében. Tudományos fejlődésemben óriási lehetőséget jelentett egy két éves japán kutatási ösztöndíj elnyerése. Az Oszakai Egyetem világhírű társadalmi és gazdasági kutatóintézetében tanulhattam, kuthattam 1981-82-ben. Óriási hatással voltak rám az itt dolgozó japán professzorok, Morishima, Yasui, Inada, Aoki, Tsukui és mások, nemkülönben a külföldi vendégprofesszorok, Samuelson, Hurwicz, Klein. Rengeteget fejlődtem, amit a körülmények is valósággal kikényszerítettek. Sok elméleti kérdést igazából akkor sikerült tisztáznom magamban. Ott tanultam meg azt is, hogyan kell tanulmányozni egy-egy kérdést, mit jelent a verseny a tudományos életben, illetve hogy az új ötletek igényes megírásához milyen sok vázlat megvitatására van szükség és hogy az el-

képzeléseket éveken keresztül. Tudományos szemléletet és értékrendemet a mai napig meghatározóan az ott tapasztaltak alakították ki.

– *Hogyan „lett” mindebből Ph.D.?*

– Japánban két lehetőség van Ph.D.-szerzésre. Az egyik egy hároméves Ph.D.-kurzus elvégzése és egy-két cikk referált nemzetközi folyóiratban való megjelentetése után disszertáció megvédésével; a másik kurzus nélkül, lényegében megfelelő tudományos elismertség mellett publikált könyv vagy könyvek birtokában életműre történő odaítélésével. Ez utóbbi igazából a tudományok doktora címhez áll közelebb.

Bennem már az első alkalommal felmerült a japán Ph.D. megszerzése, de professzorom, Jinkichi Tsukui lebeszélte erről. Az mondta, hogy én már túl vagyok azon, amit egy Ph.D.-kurzus nyújt. Számomra inkább a második utat

javasolta néhány cikk megjelentetése után. Persze ehhez évek kellettek. Ezek alatt igyekeztem minél szélesebb körben megismertetni addigi vázlateimat, javaslatokat, véleményeket gyűjtöttem.

A hazai politikai ártrendező-dések nyomán egyre több lehetőségünk volt utazni, szakmai ismeretségi körünket bővíteni, részt venni a nemzetközi tudományos életben, külföldi folyóiratokban publikálni: egyszóval kitörni abból a roppant szűk, embereket beszkatulyázó, különböző lobbbyerdekeket követő szakmai megítélésből, ami idehaza jellemző volt.

A japán Ph.D. megszerzésének reménysugara végül is csak akkor csillant meg előttem, amikor 1991-ben megjelent két cikkem, az egyik a SCED-ben, a másik az ESR-ben. 1991-ben az Oszakai Egyetemen voltam vendégprofesszor, amikor a dékán közölte velem, hogy lehetőse-

get adnak a Ph.D. megszerzésére, a második utat követve. Közél másfél év telt el, amíg elkészítettem a téziseimet, amit egy háromtagú bizottság bíralt el. Közben cikkeim jelentek meg (többek között a *Metroeconomica*-ban is). A bírálóbizottság alkalmasnak találta a dolgozatomat, és – figyelembe véve vendégprofesszori tevékenységemet is – négy vagy öt további bizottság egy év alatt hozott döntést a Ph.D. fokozat odaítéléséről. Engem ez év januárjában értesítettek erről.

– *Mit jelent számodra ez a cím?*

– Természetesen nagyon sokat. Megfelelni az ottani követelményeknek, közben visszajelzéseket kapni a világ különböző pontjairól a cikkeimről, hallatlanul izgalmas érzés. Csak azt tudom mondani, megérté, még akkor is, ha sokat kellett dolgozni érte.

s.

„Az egyetem egyetlen oktatási intézmény”

– A folyosói híradó úgy tudja, azt mondtad, ha megválasztanak a Tözsdetanács elnökének, akkor nem vállalsz a dékánágot. Így volt? – kérdezem Száz Jánost, a pénzügyi tanszék egyetemi tanárát, akit az egyetemi tanács júniusi ülése választott meg a közgazdasági kar dékánjává.

– Az ellenkezője az igaz: egyszer említettem az egyetem egyik vezetőjének, hogyha megválasztanak a Tözsdetanács elnökének, akkor nem mondhatok nemet a dékánra.

– Ez nem hangzik logikusnak.

– Pedig az. Amikor néhány évvel ezelőtt lemondtam a bankárképző igazgatói posztjáról és ezzel együtt számos más pozíció betöltéséről, azt terveztem, hogy teljesen a kutatómunkára, azon belül egy könyv megírására fordítom az energiámat. Ebben az időszakban nem mondtam a különböző funkciók ellátására szóló felkérésekre, és ha kitartottam volna az elhatározásom mellett, visszautasíthattam volna a dékáni megbízatást is. Csakhogy nem tudtam ellenállni annak a különleges kihívásnak, amit a tőzsde vezetésében való részvétellel az értékpapírpiacon átalakításában játszhatók a következő években. Így

aztán súlyukat vesztették korábbi érveim. Ha az egyetemen kívüli pozíció elvállalásával feladom a könyvírás tervét, akkor az egyetemen is elfogadhatok egy vezetői megbízatást.

– Csakhogy ez a két munka, megfejelve az óráid megtartásával sok lehet. Abban a korban vagy, amikor a férfiak hajlamosak „túlvállalni” magukat, beleerokkhatnak a túlságosan nagy terhelésbe.

– Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem tartok ettől. Ennek megelőzésére igyekszem megtenni, ami tőlem telik. Évente legalább egyszer elmegyek síelni. A nyár elején már majdnem a padlón voltam, amikor elutaztunk Franciaországba nyaralni. Ez rendbe hozott.

Sokat segít az a rutin is, amit az elmúlt évek során, elsősorban mint a bankárképző igazgatója szereztem. A tőzsdén például azzal kezdtek, hogy adnak egy mobiltelefon. Nem fogadtam el. Ma már be tudom osztani a munkámat úgy, hogy csak azzal foglalkozzam, ami az én feladatom, a többi továbbadom. Feltétel volt a dékáni poszt elvállalásakor, hogy két dékánhelyetessel dolgozhaszak együtt. Simonits Zsuzsa és Sági Gábor rengeteget

segít. Leveszik a vállamról az értekezletekre járás és a napi ügyintézés terhének nagy részét.

– Ha nem te fogsz ügyes-bajos ügyekben rohagálni az egyetemen, akkor mi lesz a tartalma dékáni munkádnak?

– Ezt a megbízatást azért vállaltam el, mert aggaszt, hogy az egyetem széteshet schoolokra. Ha már adódott ez a lehetőség, szeretnék tenni valamit annak érdekében, hogy ez ne következzen be. A „tanulmányi fegyver erősítésével” és ehhez hasonló célokkal nem tudok mit kezdeni. Nem az oktatási rendszer javításával próbálkoznék, hanem egy más utat keresnék. A tananyagok jó minősége és jól átgondolt rendje nagymértékben meghatározza az egyetem értékét. Ebből az álláspontból kiindulva szeretnék cselekedni.

A Közgáz korábban többek közt azzal került a többi közgazdasági felsőoktatási intézmény fölé, hogy nálunk igazán erős módszertani képzés folyt, ami a modern elméleti és gyakorlati tudás alapja a legtöbb szakterületen. Újra kell gondolni a módszertani képzés egészét. Nem azért, mert rosszabbak lettek az egyes tanszékek, hanem azért, mert ellentétek nehezítik az együttműkö-

dést. Hiába tanítanak az egyetemen önmagában korszerű matematikai és számítástechnikai ismereteket, az ezeket az alapokat használó tanszékek nem kellően tudnak ezekre építeni. Mint pénzügyeket oktató tanár tapasztaltam, hogy a diákok nincsenek tisztában olyan alapvető, egyszerű ismeretekkel, amik a pénzügyi fogalmak megértéséhez, pénzügyi folyamatok számszerű leírásához kellene. Paradox helyzet, hogy a pénzügy kurzus során találkoznak a diákok először olyan összetettebb számítástechnikai feladattal, aminek megoldásához a megtanult matematikai, statisztikai ismereteket együtt, valamilyen közgazdasági tartalom kifejezésére kell használni.

Úgy vélem, az egymásra szorosan épülő tudományágakat oktató tanszékeknek meg kellene ismerniük egymás képességeit, illetve igényeit. Elfogadom, amit a matematikus kollégák mondanak, hogy a legkorszerűbb matematikai nyelvezetet kell használni. Ugyanakkor a legtöbb diák gyakorlatorientáltabb felfogásban könnyebben megérti az egyes fogalmak, összefüggések, eljárások célját, értelmét. Később azután a diákok érdeklődő, erre fogé-

kony részének át lehetne adni az elvontabb, kifinomultabb matematikai ismereteket. Ez a mostani speciális képzésben résztvevőknél sokkal több hallgatót érinthetne.

– Az egyetemi vezetők elképzelései a „tanszéki várak” ellenállásán szoktak megbukni. Nem tartasz ettől?

– Több ok miatt sem. Az egyik, hogy nem akarok semmiféle reformot bevezetni. Nincs valamilyen koncepcióm, amit el akarnék fogadtatni. Egyszerűen ugyanazt próbálom csinálni, amit eddig is megtettem. Beszélgetek a kollégákkal ezekről a dolgokról, elmondom, ahogy látom a gondokat, a lehetőségeket, és meghallgatom a véleményüket minderről. A dékáni cím arra ad lehetőséget, hogy ezt ne csak informálisan, folyószóval, hanem „hivatalosan” is. Szívesen elmegyek például tanszéki értekezletekre. A sikeres végeredmény az lehet, hogy hatunk egymásra, befolyásoljuk egymás gondolkodását és ezen keresztül a tanszékeink oktatását. Ily módon a „tanszéki várak” saját belső érdekévé válhat egymás törekvéseinek figyelembevétele.

– Ez mindenestre más megközelítésnek hangzik, mint ahogy eddig az egyetemi változtatásokhoz kezdték...

– Az egyetemi reformok jó részét a nyugati egyetemi

rendszerekre hivatkozva valószínűsítették meg. Én ehhez nemigen tudtam hozzászólni, mert nem ismerem ezeket. Amikor ezekkel kapcsolatban nem érttem valamit, vagy nem értettem egyet valamilyen lépéssel, akkor hajlamos voltam elfogadni, hogy én „ülök rosszul a lovon”: nem értem az egész koncepciót, illetve annak bizonyos összefüggéseit. Másrészt sokszor nem győztek meg, egyebek mellett például a három plusz kettes képzésből adódó túl késői szakosodást illetően. A Közgáz mindig egységes egyetemnek tekintettem, ezért nem hatottak rám az olyan érvek, melyek szerint az egyik vagy a másik tárgy egy évvel korábbra vagy későbbre tétele nem helyes, mert a nyugati egyetemeken az nem undergraduális, hanem graduális szinten van. Minden tárgynak ott a helye, ahol értelmes egyetemi hallgatók korábbi tanulmányaik alapján megérthetik. Mint mondtam, az ilyen típusú érvekkel folyó vitákban és harcokban nem akarok részt venni. Szerintem a dékánok nem azt jelenti, hogy lobbyzni kell a karom érdekében a többi karral szemben. Ezt nem is szívesen tenném, mert hiszem, hogy az egyetemünk egyetlen oktatási intézmény. Remélem, ezzel a felfogással többségi véleményt képviselvek.

k. s.

Külső forrás sem segített volna

Többen felvetették a júniusi öszdolgói értekezleten, hogy az egyetem miért nem szerez külső forrásokból pénzt kieső bevételei pótlására. A kérdésre Mészáros Tamás, a gazdasági ügyekért felelős rektorhelyettes válaszol:

– A költségvetési intézmények ellenérdekelték a külső pénzügyi források felkutatásában és igénybevitelében. A jelenlegi szabályozás szerint ugyanis azt az összeget, amit az egyik évben megszereznek, a következő esztendőben „betervezik” a költségvetésükbe, azaz lényegében ennyivel csökkentik állami támogatásukat. A minisztérium például előírja az egyetem számára, hogy az 1996-os költségvetésünkben a külső forrásból származó bevételek nem lehetnek kisebbek, mint amire 1994-ben szert tettünk.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium azt tervezi, hogy normatív finanszírozási rendet vezet be az egyetem számára. Eszerint a hallgatói létszám, az oktatás szemináriumigényessége és a többi alapján meghatározott normák szerint folyósítanák az állami támogatást, a pluszbevételeket pedig megtarthatnák az intézmények. Ez elvileg jó elképzelés, a kérdés „csupán” az, hogy mi az az induló bázis, ami alapján áttérnénk erre az új szabályozásra. Nos, az egyik minisztériumi táblázat szerint

egyetemünk jelenleg

37 százalékkal „túlfinanszírozott”.

Ez azt jelenti, hogy a kiinduló állami támogatás a jelenlegi költségvetési bevételeink 63 százaléka lenne. Így ahhoz, hogy a jelenlegi finanszírozási szintet, ezen belül a jelenlegi béreket tartani tudjuk, ezt a hiányzó összeget külső forrásból kellene előteremteni. Pillanatnyilag tehát úgy tűnik, a központi költségvetés hosszabb távon sem fogja a jelenleginél bőkezűbben finanszírozni az egyetemet.

– Visszatérve a külső forrásokhoz: mi a helyzet az egyetem két alapítványával, a BKTE Alapítvánnyal és a Peregrinatio Alapítvánnyal?

– Az alapítványi formával kapcsolatban azzal kell számolnunk, hogy szemben

a korábbi évekkel, a vállalatok lehetőségei meglehetősen korlátozottak ezek támogatására. A két egyetemi alapítvány tőkéje is alapvetően a korábbi „jobb” években gyűlt össze. Igaz, hogy nem folyt szisztematikus pénzügytést az elmúlt időszakban ezekre az alapokra; ugyanakkor meggyőződésem, hogy a legnagyobb erőfeszítéssel, a személyes kapcsolataink felhasználásával,

állandó kéregetéssel sem tudtunk volna

igazán jelentős összeget szerezni ebben a formában. A vállalatok ma már legfeljebb meghatározott célokra adnak pénzt, mégpedig akkora összegeket, amelyek az adott feladat ellátásához kiegészítő forrásként jöhetnek szóba. Hozzá kell tenni, hogy a támogatott célok között a bérfizetés nem szokott szerepelni. Ezt egyébként az alapítványok alapszabálya sem teszi lehetővé.

Sajnos a BKTE Alapítvány alaptőkéjéhez hozzá kellett nyúlnunk az elmúlt időszakban. A Peregrinatio Alapítvány viszont továbbra is kamataiból járul hozzá a diákok utazási költségeinek fedezéséhez.

– Ismét többen felvetik azt is, hogy az egyetemen működő, a Közgáz imágóját használó alapítványoktól kellene pénzt elvonni...

– Az ezzel kapcsolatos várakozások túlzottak és irreálisak. Valóban sok „kisalapítvány” működik az egyetemen, ám ezek korántsem rendelkeznek olyan „hatalmas” összegek felett, mint amekkorákat néha nyán feltételeznek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a tanszékek ezeket a forrásokat az egyetem, az oktatás fejlesztésére fordítják: például könyveket adnak ki ezek segítségével, számítógépes laborokat szerelnek fel és a többi. Joggal mondják ezeknek az alapoknak a gazdáit, hogy ha nem lenne alapítványuk, akkor fejlesztési igényeikkel az egyetemhez fordulnának, azaz ez a fajta forrás voltaképpen ugyanolyan egyetemi forrás, mint amelyeket központilag osztunk el. Az alapítvá-

17 millió forintot kap rezsitérítés címén.

Itt tehát megint egy olyan külső bevételi forrásról van szó, amely több nagyságrenddel kisebb az egyetemről most elvont 144 millió forintos békeretnél.

– Ezek szerint nincs olyan gazdálkodási forma, aminek segítségével az egyetem kikerülhetné a külső forrásokat gyakorlatilag elvonó szabályozást?

– Felvetődött, hogy a felsőoktatási intézményeknek nem költségvetési intézményekként, hanem közalapítványokként, köztestületekként kellene működniük. A rektori konferencia egyik ülésének napirendjén szerepelt ez a javaslat, végül azonban nem is tárgyalt erről a testület (kihagyták a napirendi pontok közül). Ezek a formák azzal járnának, hogy a támogató cégek képviselői többségben lennének a köztestületek kuratóriumában. A felsőoktatási intézmények vezetőinek többsége úgy vélte, ez a vezetési szerkezet, a kívülről jövő túlsúly az egyetemekkel és főiskolákkal kapcsolatos döntések meghozatalában veszélyeztetné az oktatás, a kutatás autonómiáját.

– Végül is mi a véleményed: ha a szabályozás nem gátolná, lenne annyi forrás a magyar gazdaságban, amivel a mostani érvágást orvosolhatná a felsőoktatás?

– Azt gondolom, hogy az üzleti világ bekapcsolása a felsőoktatás finanszírozásába csak kiegészítő jövedelmet jelenthet. Százmilliókat ma már csak befektetési alapon költenek el a cégek, itt pedig nem erről van szó. A felsőoktatás reklámértéke sem közvetlenül, sem közvetetten nem elég jelentős ahhoz, hogy ilyen nagy

összegek erre költését befektetésnek tekintsék a vállalatok. Ha horribilis nagyságú tandíjakat szednénk, akkor nyereséges vállalkozást láthatnának az egyetemek működtetésében azok, akiknek van hosszú távon megtérülő befektetésekre fordítható pénze. Ez azonban megint csak irreális, hiszen a magyar családok jövedelmi viszonyai nem alkalmasak ilyen tandíjak kigazdálkodására. Igazuk van a diákok képviselőinek abban, hogy még a mostani, a tandíj bevezetéséből, a kollégiumi díjak, a könyvárak emelkedéséből fakadó havi hat-hétezer forintos költség-emelkedés is elviselhetetlen... Ráadásul, mint említettem, a forráshiányhoz járul az is, hogy aki ad, az meghatározott célra adja a pénzt. Nem arra, hogy a békeretben keletkező hiányt pótoljuk.

Hosszabb távon

csak az egyetemek integrációja hozhat enyhülést.

Csak ennek segítségével lehet ésszerűbben elosztani az erőforrásokat, megszüntetni a felesleges párhuzamosságokat, rugalmasan alkalmazkodni a diákok változó keresletéhez. Míg ugyanis a Közgázon egyszerűen fizikailag nem tudunk több diákot leültetni, addig más egyetemen van kihasználatlan hely. Az egyesülésnek azonban tartalmának kell lennie, nem lehet például kisebb egyetemeket beolvasztani a nagyobbakba, mert az nem tenné lehetővé, hogy például a kisebbek terjeszkedjenek a nagyobbak rovására, ha az oktatás iránti kereslet ezt indokolja. Ebből is érzékelhető, hogy az integráció olyan érdekütközésekkel jár, amit mindenki el szeretne kerülni.

– Milyen az egyetem anyagi helyzete most, amikor beszélgettünk, szeptember első felében?

– A 144 millió forintos bérelvonás „kivédésére” még csak mintegy 92 milliót sikerült összeszedni. Ezen túl a dologi kiadásokra fordítható költségvetésben is 120-140 millió forint hiánnyal kell számolnunk. Ez nem jelenti azt, hogy a fizetésképtelenség fenyegetné az egyetemet, ugyanakkor át kellett gondolni az esedékes kiadásokat. Ennek eredményeként egyes beszerzéseket elhalasztottunk.

K. S.

Elbocsátás profiltisztítással

Tudásom szerint az alkalmazott gazdaságtan tanszék az egyetlen olyan szaktanszék, amelyről főállású oktatókat is elbocsátottak. Csak külső ok van ennek, vagy régóta esedékes lépéseket tettek meg ezzel? – fordulok Virág Miklós tanszékvezetőhöz.

– A válasz röviden: is-is. Ez a tanszék 1991-ben alakult meg négy elődje (három ágazati tanszék és egy kutatócsoport) összevonásával. A szervezeti változást nem követte szervezeti átalakítás: a korábbi ágazati tanszékek és a kisvállalkozási kutatócsoport önálló csoportokként, elég jól elkülönülő kutatási és oktatási feladatokat ellátva dolgoztak tovább. Amikor egy évvel ez előtt megválasztották tanszékvezetőnek, úgy döntöttem fenntartom ezeket a csoportokat. A tanszék irányítása így látszott a legkönnyebben megoldhatóan.

Ezt követően jött a Bokros-csomag és az abból az egyetemre háruló létszámcsökkenési kötelezettség. A mi tanszékünkön ennek kapcsán azt kellett eldönteni, hogy a ránk eső léépítést az említett csoportok között arányosan osztjuk el, s ezzel alacsonyabb szinten fenntartjuk a jelenlegi tanszéki struktúrát; vagy élünk az egyetemi vezetés

egyik levelében megfogalmazott javaslattal, ami azt ajánlja, hogy ha lehet, használjuk fel profiltisztításra a felmentéseket. Mint tanszékvezető, én vállalom a felelősséget azért a döntésért, hogy a tanszéken kihasználjuk ezt az utóbbi lehetőséget.

Kiindulópontként a marketingkommunikációs csoport vezetőjével, a dékánnal és a marketing tanszék vezetőjével történt egyeztetés után a nálunk működő marketingkommunikációs csoportot átadtuk a marketing tanszéknek. Az így megmaradt tanszéki létszámot oly módon csökkentettük, hogy megszüntettük a tanszék egyik egységét, mégpedig a kereskedelmi csoportot. Három főállású oktatót érintett ez. Mindannyian 50 év feletti adjunktusok voltak, tehát ezen az alapon is a felmentettek közé kerülhetek volna. Ugyanakkor nem elsősorban ezért váltunk meg tőlük, hanem azért, mert ez a kör volt a tanszék „leggyengébb láncszeme”. Hangsúlyozni szeretném, hogy nem szívesen hoztam ezt a döntést, sajnálom a kollégákat, a negyedik felmentett főállású munkatársunkkal együtt, aki a közlekedés-gazdaságtannal foglalkozó csoport tagja volt.

A kereskedelemmedzs-

ment mellékszakrairányra járó hallgatók a menedzsment-mellékszakrairányon folytathatják tanulmányaikat. (Ha ezzel nem értenek egyet, akkor lezárjuk eddig elvégzett mellékszakrairányukat.) A létszámléépítés következtében a tanszéket a jövőben új struktúrával működtetjük, mely többek között azt jelenti, hogy ez év szeptemberétől a tanszék keretein belül megszűnnek a korábbi önálló tanszéki csoportok.

– Szerinted más tanszékeken miért nem éltek a profiltisztítás lehetőségével?

– Ennek az lehet az oka, hogy ezeken a kialakult tanszéki struktúrához kellett volna „hozzányúlni”. Nálunk, mint mondtam, egy korábbi tanszékkel közötti szerkezet élt tovább a tanszéken belül. Jellemző, hogy a vállalatnál sokkal nagyobb terheket akartak ránk zúdítani. A tanszék általában úgy látják, a többi tanszéken van nagy létszám-tartalék...

Ennek tükrében úgy gondolom, nem voltam „puha”, az ésszerű, szükséges mértékben védtem a tanszékem érdekeit. Mostantól viszont keményen ellen fogok állni a bennünket érintő létszám-megtakarítási törekvéseknek. A végrehajtott profiltisztítás feljogosít erre.

K. S.

Elkerülhetetlen változás

A filozófia tanszék viszonylag nagy érvágást szenvedett el a léépítések eredményeként. 15 főállású munkatársuk közül három került a felmentettek közé.

– Miért vált meg a tanszék főállású munkatársaktól? Nem alkalmazták felállásúakat? Vagy gyenge volt az alkupozició? – kérdeztük Csizmadia Sándor tanszékvezetőt.

– Vannak felállású oktatóink. Az ő bérük is csökkent a mostani bérmegtakarítási kényszer eredményeként. A tanszékünk valóban nem tartozik a legbefolyásosabbak közé az egyetemen, de nem ez az oka annak, hogy három főállású munkatársunktól is meg kellett válnunk. Az egyetem vezetése elfogadott egy szabályt, miszerint a külső kényszer hatására fel kell menteni az ötven évesnél idősebb adjunktusokat, akiknek nincs publikációban megtestesülő tudományos teljesítményük. Két elbocsátott oktatónk beleesett ebbe a körbe, a harmadik szintén, azzal a különbséggel, hogy ő korendménnyel vonult nyugdíjba.

Mielőtt félreértés keletkezne, hadd szögezzem le: őszintén átérzem az érintett kollégák helyzetét, nehézségeit. Sajnálom, hogy mindez így történt, és erősen vitathatóan tartom a kormányzat felsőoktatással szemben alkalmazott

módszereit. Ugyanakkor régóta hangoztatott véleményem, hogy radikálisan javítani, korszerűsíteni kell a magyar egyetemeket és főiskolák színvonalát. Ez magában foglalja azt is, hogy a korábban kialakult szervezeti struktúrákat nem lehet fenntartani. Az itteni filozófia tanszék létszáma is a rendszerváltás előtt alakult ki, amikor még mint úgynevezett ideológiai tanszéknek, egész más funkciót kellett ellátnia. A rendszerváltás után eltelt fél évtized – érthetően – kevés volt ahhoz, hogy ez kellően megváltozzon. Röviden: többen voltunk a tanszéken, mint ahány oktatóra szükség van. Ezt sem most mondom először. Mégis újra hangsúlyoznom kell: nem megyek el érzélemmentesen a most elbocsátott kollégák problémája mellett!

– Eszerint viszont úgy tűnik, az oktatási kínálatot nem érinti a létszámcsökkenés.

– A három kolléga óraterhelését át kell venniük a többieknek. Ugyanakkor a tartalmi kínálat valóban nem csökken: nem a tanszék profilját meghatározó csoporthoz tartozó oktatók mentek el.

– Ez lehet, de például Solyom Antal egy olyan tanártól vált meg az egyetem, aki ha nem is volt beilleszthető semmilyen „kategóriába” – egyéniségevel sok diákra gya-

korolt nagy hatást. Majdnem azt lehet mondani, az ilyen személyiségekért, élményekért érdemes egyetemre járni...

– Mint mondtam, olyanokat kellett elküldeni a tanszéki künkről, akik egy adott szabály szerint „automatikusan” a felmentettek közé kerültek. Nem arról van szó, hogy a tanszéken csak egy bizonyos profiba beillő oktatókat „túrunk meg”. Másrészt azt is látni kell, hogy gyökeres változás zajlik a világ filozófiai szemléletében. Vége annak a korszaknak, amikor a filozófiát a „tudományok királynőjének” tartották. Úgy tűnik, a más társadalomtudományokkal összefonódó, alkalmazott filozófia korszakába lépünk, és ez minden kollégánkkal szemben tudományos követelményként jelentkezik, aminek meg kell felelnünk...

– Ha jól tudom, nem beszéltél személyesen az érintettekkel.

– Ennek kizárólag az az oka, hogy a végsőig halogatott döntés és a szabadságolások miatt júliusban, a levél augusztus eleji kiküldése előtt nem tudtam összehívni tanszéki értekezletet. Az az álláspontom, hogy a kollégákat tisztességesen el kell búcsúztatni. Most, szeptemberben megpróbáltuk meghívni őket egy tanszéki értekezletre. Úgy néz ki egyikük sem jön el.

k. s.

Agonizáló érdekvédelem

– Az egyetem közalkalmazotti tanácsa nem tudott részt venni a felmentések előkészítésében. Ennek az az oka, hogy a tavaszi közalkalmazotti tanácsi választás eredménytelen volt. Igaz ugyan, hogy a jogszabályok értelmében a következő választásokig a kt korábbi összetételében ügyvivő közalkalmazotti tanácsként gyakorolhatja jogköreit, ám az erről szóló munkaügyi minisztériumi határozat csak a nyár közepén érkezett meg az egyetemre. Így a kt nem érezhette feljogosítva magát, hogy részt vegyen a felmentéseket előkészítő vezetői üléseken – mondja Móczár József, az ügyvivő kt elnöke.

– Miért nem volt eredményes a tavaszi közalkalmazotti tanácsi választás, és mi volt ennek a következménye, egyáltalán: mi a helyzet az érdekvédelem területén?

– Egyszerűen arról van szó, hogy a szavazatok száma nem volt elégséges a választás eredményességéhez. Ez több ok miatt is nagyon sajnálatos tény. Egyrészt azért, mert minden egyes jelölt megkapta a megválasztásához szükséges többséget: a leadott szavazatok legalább 30 százalékát. Másrészt pedig azért, mert az egyetemünket kedvezőtlen

színpontba tűntette fel, hogy azon néhány felsőoktatási intézmény közé került, amelyekben nem volt eredményes a kt-választás. Ezzel sajnos a Közgáz is hozzájárult ahhoz, hogy a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének súlya a korábbihoz képest csökkent más szakszervezetekkel szemben. Emiatt az FDSZ hátrányba kerül például az ágazati vagy szétosztása során is.

Ezen túl további gondot jelenthet, hogy több vezető oktatónk bejelentette, nem kívánja jelöltetni magát az újabb egyetemi kt-választásokon. Ha még ehhez azt is hozzáteszem, hogy az szb-ból is több vezető oktatón távozik, sőt, a legutóbbi ülésen Szerletics József egyetemi docens, gazdasági felelős be nyújtotta lemondását, akkor aggodalommal tölthet el valamennyiünket az érdekvédelem jelenlegi helyzete. Ezért én mindenképpen szorgalmazom a szakszervezeti megújulást az egyetemünkön, elsősorban a bizalmi testület újraélesztésével és a tisztségviselők mielőbbi újraválasztásával, mégpedig minél több vezető oktató részvételével.

A sikertelen kt-választás után úgy gondoltuk, az egyetem legújai nem jogosították fel a

közalkalmazotti tanácsot érdekeik védelmére. Különösen így éreztük ezt egy olyan súlyos ügygel kapcsolatban, mint amilyen a felmentésekkel kapcsolatos döntéshozatal. Ezen a felfogásunkon a MÜM állásfoglalása sem változtatott, hisz ez is csak egyfajta „ideiglenes” felhatalmazást adott a testület működtetésére. Ezért az új kt megalakulásáig továbbra is csak ügyvivő szerepkörben kívánunk dolgozni, tevékenységünk az adminisztratív teendők ellátására korlátozódik. (A következő közalkalmazotti tanácsi választás ebben az évben várható.)

– Ezek szerint a léépítésekben érdekvédelmi szervezetenként egyedül az egyetemi FDSZ képviselője vett részt.

– Igen, de tudomásom szerint (legalábbis azokon a szakszervezeti bizottsági üléseken, amelyeken én is részt vettem) szb-álláspontra nem született a felmentésekkel kapcsolatban. A vezetői üléseken egyedül a szakszervezeti titkár, Meszéna György fejtette ki véleményét, állásfoglalását a vitás kérdésekben.

– Végül is az ügyvivő közalkalmazotti tanács kialakított valamilyen álláspontot a léépítésekkel kapcsolatban?

– Testületileg még nem volt

módunk megvitálni a felmentésekkel kapcsolatban hozott döntéseket. Személy szerint én megelégedéssel vettem tudomásul, hogy a kt korábbi javaslata nagyjából érvényesült, nevezetesen az, hogy a főállású dolgozók megtarthassák munkahelyüket.

A léépítések a megnövekedett terhelések következtében egyetemünkön is komoly nehézséget fognak okozni az oktatásban. Mindez ráadásul meglehetősen alacsony bér-színvonal és az elmúlt két évben legalább 30 százalékos reálbércsökkenés mellett következett be, ami a továbbiakban már nem elviselhető. Az egyetem vezetésének mindent meg kell tennie, hogy az oktatók bérét legalább a versenyszférában érvényesülő két-három százalékos reálbércsökkenéssel hozza összhangba. Ezen belül az egyetemi feladatokat sokkal arányosabban, sokkal gyakoribb rotációval kell szétosztani. Nem tarthatók a többszörös egyetemi megbízások miatti béraránytalanságok, nem is beszélve a külső funkciók vagy tisztségek miatt keletkező (az egyetemen produkált teljesítményben nem jelentkező) kirívó jövedelemkülönbségekről.

K.

A léépítések az érdekképviselet szemszögéből

A televízió, a rádió, az újságok folyamatosan tájékoztatnak a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete vezetőinek a különböző országos fórumokon folytatott erőteljes harcáról, az elvonások, a tandíj bevezetése, a korlátozások folytatása ellen. A helyzetet igen jól jellemzi, hogy a rektori konferencia és az FDSZ, a munkaadók és az érdekképviselet együtt harcol a léépítések megállításáért.

Egyetemünkön belül a szakszervezeti bizottság kettős szerep vállalását érezte kötelességének. Először: végig követni a Temesi József rektorhelyettesel készült interjúban leírt folyamatokat. Meggyőződni arról, hogy az egyetem vezetői valóban a lehető legkevesebb fájdalommal járó utat választották, illetve részt venni ennek az útnak a kialakításában, ha már a kényszer nem tette lehetővé a léépítések elkerülését. Másodszor: ha valaki úgy érezte közvetlen főnökének rá vonatkozó kényszerű léépítési javaslata a környezetre tekintettel nem volt igazságos, és érdekképviseletét a szakszervezetnél is kereste, ezeket az eseteket mindkét oldalról alaposan megvizsgáltuk, keresve az egyeztetés minden szóba jöhető lehetőségét. Világosan látni kell azonban, hogy a jelen esetben egy ember esetleges megmentése, egy másik elbocsátását vonja maga után, mert általában nem az egyén alkalmatlansága, hanem a kényszer indokolja az elbocsátást.

Az említett interjúban foglaltak valódiságát az is alátámasztja, hogy az FDSZ központi apparátusát egy, az egyetemi szb-t két kollégánk kereste meg. (Természetesen az állami vezetők ennél több hasonló esetben intézkedtek.)

Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy az szb súlyát a mögötte álló tagság adja. Ha egyetemünk dolgozóinak körülbelül a fele nem volna az FDSZ tagja, nem folytathatnánk szinte semmilyen érdekképviseletet. Valamennyiünk nevében szeretnénk ezt megköszönni tagságunknak.

A szakszervezeti bizottság nevében
MESZÉNA GYÖRGY
szb-titkár

Harminc alkalmazottal csökkent a GMI létszáma

– Romlanak-e a gazdasági igazgatóság által nyújtott szolgáltatások a léépítések miatt? – kérdeztük Becker Pál főigazgatót.

– A válaszom igen, de rögtön hozzá kell tennem, hogy igyekeztünk ezt a minimálisra szorítani. A vagyonbiztonság és a takarékoskodás sérül azzal, hogy meg kellett válnunk négy teremőről. Ők oltották le a villanyt és csukták be az ablakokat a szemináriumi termekben. Segítségükkel világítási és fűtési költséget takaríthatunk meg, és rajta volt a szemük a termekben esetleg otfelejtett értékeken, rosszabb esetben gyanús csomagokon. A portások száma is csökkent, ami a főépületben jól érzékelhető, hiszen délután nincs nyitva a főbejárat, mert csak az egyik mellékajtó mellé tudunk portást biztosítani. Minden bizonnyal valamelyest romlani fog a takarítás minő-

sége is, hiszen kisebb lett a takarítók létszáma, s ezért a megmaradóknak a korábbinál nagyobb területet kell tisztítaniuk. Előfordulhat tehát, hogy ritkábban jutnak el egy-egy szobába, folyosószékre. Végül egy még nem végleges elképzelés szerint, a központi épületbe csoportosítottuk át a karbantartó részleg munkatársait. Ők jelenleg az épületeinkben szétszórtan helyezkednek el, ez a változás tehát azt jelentené, hogy mostantól az eddiginél később jutnának el mondjuk a Kinizsi utcába, megjavítani egy hibát.

– Eszerint tehát a műhely vezetőjének felmentése nem jelenti a műhely felszámolását.

– Valóban nem. Lesz műhely

és meg fogjuk találni annak új vezetőjét, mégpedig belső átcsoportosítás útján.

– Milyen alapelv szerint döntöttetek el, hogy kiktől válik meg a gazdasági igazgatóság? Hány ember ment el és ezen belül hányan vannak, akik nem nyugdíjba vonulnak?

– A kényszerű léépítés módszerül azt választottuk, hogy megvizsgáltuk: melyek azok a tevékenységek, amelyekről a legkisebb áldozattal lemondhatunk. Így esett a választásunk az említett funkciókra (a teremőrzésre, a portaszolgálatra és a takarításra). A gazdasági és műszaki igazgatóság státuszai közül 30,6 szűnt meg. Ebből 25-öt olyan főállású munkavállalót töltött be, akik nem nyugdíjaztunk, hanem egyszerűen fel kellett

mentenünk; szerződésüket nem tudtuk meghosszabbítani. Meg kell mondanom, hogy néhány esetet kivéve, amikor a munkahelyi vezető elégedetlensége volt az elbocsátás oka, nagyon nehezen, fájó szívvel hoztuk meg a felmentésekről szóló döntést!

– Az egyetemen sokan úgy vélik, hogy a gazdasági igazgatóság nagy létszámfelesleggel működik. Ellentmondani látszik ennek, hogy a mostani léépítés szolgáltatáscsökkenéssel járt. Nem kötöttétek egybe a felmentéseket a tevékenységek racionalizálásával?

– Nem értek egyet azzal a véleménnyel, amely túlzottnak ítéli a „földszinti apparátus” létszámát. Ennek megfelelően valóban azért kellett csorbítanunk egyes szolgáltatások színvonalát, mert csak

így tudtuk csökkenteni a dolgozóink számát. Jelenleg folyik a gazdasági igazgatóság szervezeti átalakítása, de azt már most is látni lehet, hogy a jobban, korszerűbben kialakított rendszer működéséhez is a mostanival megegyező létszámra lesz szükség. Legfeljebb az alkalmazottaink munkaköre, feladatai változnak meg, illetve belső átcsoportosítások történhetnek az osztályok között. Ez azt is jelenti, hogy ha további léépítések kerülne sor, akkor az megint a szolgáltatás színvonalának csökkenésével járna.

– Hadd kérdezzek rá egy másik problémára. Az egyetemi szervezeti egységek leveleket kaptak a gazdasági igazgatóságtól, amiben tudomásukra hozták felvételek telefonkereteiket. Elég kicsik ezek, hasonlóan a felhasználható irodaszer-mennyiségekhez. Tényleg ilyen kevés a

pénz vagy rá akarjátok szorítani a tanszékeket, hogy e kiadásait fedezésére használják fel külső forrásait?

– Ez utóbbival is számolunk a teljes irodaszer- és telefonkeret meghatározásakor; ugyanakkor alapvetően arról van szó, hogy a központi költségvetésből ilyen célra is adott összeg áll az egyetem rendelkezésére. Én, mint gazdasági főigazgató erről tájékoztattam az egyetem vezetését. Ezután a rektorátus képviselői és a dékánok döntöttek a kari keretek nagyságáról, amit tovább osztottak a tanszékekre. A félreértések elkerülése végett tehát nem arról van szó, hogy mi határozzuk meg ezeknek a tanszéki kereteknek a nagyságát! Ránk a végrehajtás feladata hárul, aminek része, hogy a gazdasági igazgatóság levélpapírján mi tájékoztatjuk az érintetteket.

K. S.

Milyen válsággal állunk szemben a XX. század végén?

Berend T. Iván akadémikus, volt rektorunk hosszú évek után újra előadást tartott az egyetemen szeptember 8-án. Előadásának címe: **A századvég gazdasági válsága a válságteóriák tükrében. Előadásáról ezúttal adunk ismertetőt.**

Az 1970-es évek közepe óta felborult a világgazdaság. Az 1973-as és a 80-as olajválságok egy új, nagy válság előhírnökei voltak. A fejlett nyugati világot azóta visszatérő recesszió sújtja. Az 1974-75-ös, a 79-83-as, majd az 1990-es és 94-es évek visszaesései különleges mélypontjai voltak az általában bekövetkező erőteljes lelassulásnak. A Német Szövetségi Köztársaság növekedési rátája a megelőző negyedszázad átlagosan majdnem 4-6 százalékról 1973 után 1,83 százalékra esett vissza, Svájcé közel 5 százalékról 1 százalékra. A perifériák hosszú távú gazdasági és hitelválságba süllyedtek, hat latin-amerikai és kilenc ázsiai ország tartozásállománya 1973 után másfél évtized leforgása alatt 71 milliárd dollárról 550 milliárd dollárra, nyolcszorosára ugrik. Közép- és Kelet-Európában a 70-es évek végétől először az úgynevezett rendszerválság lép fel, majd az államszocializmus összeomlását követően transzformációs válság, ami eladósodással és súlyos, nem egy esetben 40 százaléki körüli termelés- és 20 százaléki körüli jövedelem-visszaesséssel jár. A több mint 2 évtizede tartó válság végül is felöleli az egész világot, és végigkíséri századunk utolsó negyedét.

Vajon milyen válsággal állunk szemben? – tette fel a kérdést az előadó. A gazdasági turbuláció az emberi történelem természetes kísérőjelensége, amely ősidőktől ismeretes. A híres bibliai hét szűk esztendő a gazdasági ciklusok tünete. A hosszú távú árhullámzások, a velük járó árforradalmakkal meghatározótták a folyamatokat. A hullámszerűségek és instabilitások mindennapi tapasztalatait éljük meg az autópályán, amikor is a forgalom minden valóságos ok nélkül az áramlás szabályai szerint olykor felgyorsul, olykor lelassul. Vitathatatlan, hogy a 19-20. század fordulójától a modern világgazdaság is valami hasonló áramlástan szabályok által vezérelte fluktuációt mutat. Kutatók egyaránt kimutatták rövid távú fluktuációt, középtávút és hosszú távú, misztikus hullámszerűségeket a modern gazdaság változásaiban. E fluktuáció kiszámíthatatlan módon időről időre különlegesen nagy válságokat is produkál, szélsőséges ármozgásokkal, nagy termelési visszaesséssel, fájdalmasan nagy munkanélküliséggel. E jelenségek 2-3 évtizedig is eltartanak.

Az első jelentős válságelmélet

1860-ban egy francia fogorvos nevéhez kapcsolódik, aki pontosan leírja, hogy 7-11 éves rendszerességgel visszatér a gazdasági hullámozgás. Megmagyarázza a ciklikusság okát, sőt az önfeldolgozó mechanizmus működését is. Marx kapitalizmuselmelésében e jelenség rendszeresen visszatérő, úgynevezett túltermelési válságként kapott helyet. A rövid távú fluktuáció jól megalapozott elmélete ma is érvényes magyarázatot ad számos gazdasági jelenségre, de nem volt és ma sem alkalmas a különleges és hosszán elhúzódó válságok értelmezésére. Az orosz Kondratyev 1852-ben az ármozgások kutatása és egyéb vizsgálatok alapján kimutatta, hogy

a hosszú ciklusok 50-60 évet ölelnek fel,

25-30 évig tartó felszálló és hasonló időtartamú leszálló ciklusra osztva. Miután az 1780-as évek végétől a tizenki-

lencedik század közepéig tartott első, teljes Kondratyev-ciklust a század végéig a második ciklus követte, az 1896-tól induló harmadik ciklus felszálló ágának negyedszázados végkifejletén 1922-ben kiadott könyvében Kondratyev megállapította, hogy minden rendelkezésre álló adat alapján kijelenthető, a harmadik ciklus hanyatló ága 1920-ban elkezdődött. A tudós nem érthette meg a harmadik ciklus leszálló ágának teljes negyedszázadát. Előrejelzése marandóan beigazolódott. A második világháborúban véget ért a harmadik ciklus, a háború utáni negyedszázadban, a negyedik ciklus felszálló ágában a világgazdaság eddigi leghatalmasabb konjunktúrája bontakozik ki. 1973-ban azonban a Kondratyev-ciklus súlyos válságot hozott leszálló ágával. Ha megfigyeljük a hosszú távú fluktuáció szabályát, akkor 1-2 éven belül a negyedik ciklus leszálló ága a végéhez ér, és az ötödik ciklus újabb felemelkedést hoz.

Nem véletlen, hogy az 1970-es évek közepén Kondratyevet újra felfedezte a világ. Teóriájában sokan magyarázatot találtak a századvégi válság megrázkódtatására. A hosszú ciklusok jelensége azonban tartalmilag megoldatlan, mert a fel- és leszálló szakaszok ugyan nagyon pontosan követik egymást, de alapvető tartalmuk a negyedik Kondratyev-ciklus során mára teljesen megváltozik. Az 1973 és '83 közötti időt az utolsó ciklus leszálló ágából kiragadva a tendencia a korábbiakhoz képest homlokegyenest más. Tőkehiány helyett túlteljesítés, áresés helyett áremelkedés. A hosszú ciklusok jelenségére Kondratyev halála óta sem sikerült senkinek magyarázatot nyújtani. Ezt azóta is a misztikum homálya fedi. Az újabb elméletek időről időre megkérdőjelezik a különböző ciklusteóriákat, ám egyben feltárnak új szabályszerűségeket is.

A modern gazdaság története eddig három nagy válságot ismer az 1878-cal kezdődött, ami a 90-es évek közepéig tart, a két világháború közöttit, amit a háború szakított meg, és most a századunk utolsó negyedét meghatározó nagy válságot. Az 1929-38-as válságról már könyvtárnyi irodalom áll rendelkezésünkre: 'Az árak zuhanása, a vas és acél termelésének visszaesése, a nagy munkanélküliségi ráta és a nemzetközi pénzügyi rendszerek összeomlása máig példátlan a válságok történetében. De a könyvtárnyi irodalom ellenére sem tudnak az elméletek az időszakoként visszatérő válságok jelenségére kielégítő választ adni. Berend T. Iván megítélése szerint az egykori osztrák pénzügyminiszter, majd amerikai professzor, Jozef Schumpeter válasza a legmeggyőzőbb.

A 20-as években Schumpeter fedezte fel és tette ismertté Kondratyev tézisének. Schumpeter saját felismerését éppen a kondratyevi tézisére alapozta. Vannak történelmi periódusok, amikor a meglévő technikai alapokat tömegesen kicserélik, és a gazdaság szerkezetét radikálisan átalakítják. Ezt a felismerést véve kiindulásnak, Schumpeter kidolgozta a strukturális válság tézisének. A nagy válság alapvető és általános oka, hogy időszakonként átfogó technikai és szervezési innovációk sorozata játszódik le. Ezek új termékek megjelenésére vezetnek, és új erőforrások kialakulását teszik lehetővé. Schumpeter nem egy-egy jelentős találmányról beszél, hanem technikai változások egész csomagjáról, technikai rendszerváltásokról. Elsősorban

tetünk anyagát az élet – nem mindig tiszta és egészséges, de mindig – valóságos és természetes forrásából merítettük.

A kötet legfrissebb anyagát, a Kérek egy sztorit! című fejezet képviseli. Ez a rész hűtés nélkül is eláll. (A többi rész is korlátlan ideig egészségkárosodás nélkül fogyasztható, mivel az elmúlt évtizedek tartósítószer nélkül konzerváltak őket.) Létrejöttének folyamatát a nyilvánosság, a demokrácia és a személyiségi jogok tiszteletben tartása jellemzi. A nyilvánosságot ezúttal is a Közgazdász nyújtotta, amely helyet adott az Egyetem hallgatóihoz és tanáraihoz intézett kiáltványnak, amelyben e sorok írója drámai hangon könyörgött anyagért. Kötelességünknek érezzük, hogy a nyilvánosság erejének kutatásához a magunk szerény módján – egy adattal – magunk is hozzájáruljunk. Felhívásunk közvetlen eredményeképpen a kezeinkhez eljuttatott anekdoták száma a hallgatóság esetében egyenlő a nullával. A tanerők esetében a hatás nem jelentkezett ilyen kristálytisztán, mivel nekik emellett névre szóló levelet is küldtünk. Valószínű, hogy a tanári, dolgozó közreműködés inkább ennek köszönhető.

Termékünk csak orvosi rendelvény nélkül fogyasztható, tetszés szerinti adagolásban. Fogyasztása, a kísérletben önként (!) – a számítógép megjegyzése) részt vevő szerkesztőn és kiadói, illetve nyomdai dolgozókon szerzett tapasztalatok szerint, bármely adagolásban teljesen veszélytelen. (Szerkesztette: Szigeti Endre, kiadja az Aula Kiadó.)

Ui.: Még ma gondoskodjon tartalékpéldányról, mert megeshet, hogy rongyosra olvasott könyve helyett akkor már nem kap másikat!

a modern háború jelentőségét és technikai ösztönző hatásait emelte ki.

Utalt a rádiózás, a repülés, az autózás térhódítására az első világháború után, amely a háború ösztönző hatására indult útjára. A második világháború után a komputerizálás, az atom- és űrtechnika megjelenése fémjelzi a technikai fejlődést. A tudományos és technikai haladás logikájának megfelelően az új eredmények újabb és újabb összekapcsolódó tudományágak megjelenéséhez, találmányok születéséhez vezetnek, aminek eredményeként a régít új technikai rezsim váltja fel.

A gazdaságtörténet már öt ipari forradalmat tart nyilván. Az első, az amerikai forradalom a technika és az ipar világában nem volt túl hosszú életű, hiszen a 19. század közepén már a második ipari forradalom vette kezdetét és indította útjára a vas- és acéliparral a nehézipart. A századforduló harmadik ipari forradalma a villamosság, a robbanómotor forradalma révén nyitott új fejezetet. A negyedik ipari forradalom a két világháború közé esett, míg az ötödik a második világháború után bontakozott ki. Az ipari forradalmak, technikai rezsimváltások hatalmas megrázkódtató átalakulással járnak. A régi vezető iparágak elavulttá válnak, az újak kiépítése hatalmas beruházásokat és új ismeretek széles körű elterjedését követeli, ami nem minden ország számára járható út. A megrázkódtatásos átállás periódusát Schumpeter strukturális válságnak nevezte, hiszen a régi struktúrák újakkal való felcserélése játszódik le. A strukturális válság tünetei rendkívül hasonlóak a ciklikus válság jelenségeihez. A nehéz, fájdalmas alkalmazkodás korábbi vezető ágazatok leváltásához, üzemei bezárásához, a régi értelmiség leépítéséhez, munkanélküliséghez és egészében lelassuláshoz vezet. Ez esetben mégis valami egészen másról van szó, mint a szokásos gazdasági hullámozgásról. A strukturális válság elmélete nem ad magyarázatot a gazdasági fluktuáció ciklikus jelenségeire, de feltétlen hozzásegít a nagy válságok okainak és bizonyos értelemben mechanizmusának értelmezéséhez. Egyben azt is világosan feltárja, hogy van bizonyos automatizmus a kilábalásra, ami azonban semmiképpen sem lehet általános, mindenhol és mindenkor érvényes garancia és természetes megoldás minden vállalat, ország számára. A teremtő szakasz és az új prosperitás kibontakozásához sikeresen lehet alkalmazkodni. Amelyik vállalat vagy ország erre nem képes, az csak a pusztító hatást érzi, és nem részesül az új prosperitás hatásából.

Az elmondottak alapján visszakanyarodva a kiinduló kérdéshez Berend T. Iván felvetette: vajon milyen válsággal állunk szemben a huszadik század utolsó harmadában? Vajon közös nevezőre hozható-e a fejlett világ törekvése a visszatérő recessziósorozat kezelésére, a latin-amerikai visszaesés és eladósodás enyhítésének követelménye, és a rendszerváltással összekapcsolódó súlyos közép- és kelet-európai válság megoldásának igénye? Ha elfogadjuk a strukturális válság tézisének, akkor aligha válik kétségesé, hogy a húsz-huszonegyedik század fordulóján a lehetséges és nagyon fontos egyedi kivételektől eltekintve

mind a konjunktúrák, mind a válságok egyetemes jelenségek.

Az országos és regionális különbségek nagyon is jelentősek, a különböző országok eltérő válságai mégis egy és ugyanazon világgazdasági folyamat részei. Az ötödik ipari forradalom a második világháború utáni évtizedekben a világ egészében aláasta a régi vezető szektorokat, a régi technológiai ágazatokat. A strukturális válság tehát egy és oszthatatlan a világon. A reá adott válaszok annál sokfélebbek. Míg a gazdag centrumországok rendelkeznek azokkal a lehetőségekkel, amelyek lehetővé tették sikeres alkalmazkodásukat – új beruházásokkal, költségcsökkentő szervezeti irányítási megoldások meghonosításával és az általánosan magasabb képzettségi szintre épített munkaerő rugalmas, gyors átképezésével –, addig a perifériák elmaradottabb világában kevés látványos kivételtől eltekintve mindez alig vagy egyáltalán nem sikerül. Az elmaradott régiók a teremtő pusztítás meg lehetőségen egyoldalú kárvallottai lehetnek. A pusztításból jócskán kijut nekik, míg a teremtő hatás eléréséhez szükséges gazdasági alkalmazkodásra, az új technika gyors meghonosítására, nagy beruházásokra és a versenyképes exportágazatok kiépítésére nincs lehetőségük. A két válság statisztikai összehasonlítása is azt mutatja, hogy a helyzet ma sokkal rosszabb, mint a '30-as években volt. Akkor a centrum egyértelműen nyert a cserearányok átalakulásából: a fejlett országok 10-15 százalékos javulást értek el, míg 9 latin-amerikai ország és 7 közép- és kelet-európai ország 25-30 százalékos cserearányromlást szenvedett. A kilencvenes évek során

a frontvonal nem a periféria és a centrum között húzódik, hanem a perifériákon belül. Egyes, főként ázsiai perifériális országok éppen ezekben az években zárkóztak fel a fejlett világhoz. A közép- és kelet-európai országok ugyanakkor a legnagyobb veszteségek közé tartoznak. Elmélyült válságuk aláasta a modernizációs sikereiket. A '70-es évek közepétől a '80-as évek végéig a világgazdaság strukturális válsága ebben a térségben úgy jelenik meg, mint egy rendszerspecifikus probléma, mint az államszocializmus következménye. A valóságban azonban Berend T. Iván véleménye szerint nem egészen erről van szó. A rendszer összeomlásával a politikai átalakulással, a piacgazdaság kiépülésével és a regionális KGST megszűnése nyomán a válság mint transzformációs válság jelentkezik. És a transzformációs válság mégiscsak másodlagos jelenség az alapvető strukturális válsághoz képest, ami a régi utat járhatatlanná teszi. Túl lehet tehát jutni az átalakulás megrázkódtatásán anélkül, hogy pozitív választ tudnánk adni a strukturális válság kihívásaira. Más szavakkal: a visszaesésből való kilábalásunk egyáltalán nem azonos a perifériás elmaradottságból való kilábalással, a századforduló új technikai feltételeihez való sikeres alkalmazkodással.

Tudósított: H. E.

Mankó a Sánta Kamatlabhoz

Mivel a Sánta Kamatlab nem ortopédiai szakkönyv, az orvosképzésben, illetve –továbbképzésben tananyagként csak kivételes esetekben használható, állandó közgázós felügyelet mellett.

Kifejezetten ajánlott viszont mindenkinek, aki a közgazdasági egyetemi körökben az elmúlt hetvenöt évben elkövetett derűs (humoros, vidám, tréfás, szellemes stb. – a nem talált törlendő) írásként és rajzok iránt, mint volt, jelenlegi vagy leendő közgazdász érdeklődik. A termék természetesen eredményesen fogyasztható a felsoroltak családtagjai, ismerősei, az ismerősök családtagjai és azok ismerősei, továbbá ezek családtagjainak ismerősei és mások által is.

A Sánta Kamatlab ismerőseket, amelyet természetes anyagokból, műtrágya alkalmazása nélkül állítottunk össze. Tartalmazza mindazon anyagokat, amelyeket a szerkesztő szorgos kutatómunkája során fellett, illetve az írástudókból gyengéd bulldogként kipréselt. Magában foglalja a Gözgazdász pompás gyűjteményének jelentékeny részét, a szerkesztők szíves engedelmével, amiért a jelen kötet összeállítását ezúton is hálás köszönetét nyilvánítja. A legjelentősebb gyűjtőterület természetesen az egyetem nem kellően értékelte lapja, a Közgazdász volt, ami azt garantálja, hogy kö-

További terheket nem bír el az egyetem

A nyári, kora őszi felmentésekkel kapcsolatos döntéshozatalról **Temesi József** rektorhelyettest kérdeztük:

- Milyen elvek szerint, milyen módszerrel állítottátok össze a felmentettek névsorát?

- A vezetői testület úgy döntött, hogy az egyetemen a kényszerű intézkedések lehető legfájdalommentesebb módját kell választani. Az egyetemi dolgozók négy olyan körét alakítottuk ki, akik esetében másoknál elviselhetőbb módon takaríthatunk meg bérköltséget. Itt rögtön le kell szögezmem valamit! Nem arról van szó, hogy a most elbocsátott oktatók, dolgozók munkájára nincs szüksége az egyetemnek. Felmentésüknek az az oka, hogy a kemény külső kényszer hatása alatt csak az áldozathozatal különböző típusai között válogathatunk.

Az említett oktatókörök közül az első a nyugdíj előtt állók csoportja. Közülük a hetvenedik életévüket betöltött egyetemi tanárok és a hatvanöt éves korukat elért docensek nyugdíjazása az eddig is szokásos keretek között zajlott. Ezekben az esetekben csupán annyi történik, hogy megszűnik a státusuk, „felszabadul” bérük a bérmeztakarításba kerül. E típus másik formája a korengedményes nyugdíjazás volt. Számos oktatónk vállalta ezt a lépést. Döntésük mellett szolt az az érv, hogy a mostani felmentések anyagi következményeit a köz-

- Ezek tehát az alapelvek. Felmerül a kérdés, hogy nem lett volna-e egyszerűbb, célravezetőbb egyetlen vagy néhány tevékenység felszámolásával „letudni” a bérmeztakarítást? Például: ha a minisztérium úgy gondolja, hogy a nyelvoktatás a nyugati országokhoz hasonlóan nálunk is középszintű feladat, legyen igaza, az egyetem megszűnteti a nyelvi képzést (és ezzel együtt a diplomához jutás esélyegyenlőségének nevében csökkent a diákokkal szembeni nyelvtudásbeli követelményeket).

- Lehet, hogy egy ilyen fajta megoldás lett volna a helyes. Volt olyan intézmény, amely ezt az utat választotta: megszüntetett kihelyezett tagozatokat, oktatási formákat, tanszékeket. Mi ezt nem tartottuk helyesnek. Abban bízunk, hogy ez a radikális megszorító politika a felsőoktatással szemben egyszer megszűnik. Nagy kár lett volna például az egyetemen az elmúlt 15 évben kialakult nyelvoktatást most feláldozni, ha remélhetjük,

- De nem lehet, hogy az augusztus eleji után azért kellett szeptember közepén még egy elbocsátási hullámot vállalni, mert túlságosan „langyosan” jártatok el?

- Ezt nem hiszem. A leépítési tervek nyilvánosságra kerülése után az egyetem vezetése folyamatosan vitatkozott a főhatóságok képviselőivel. A rektor nem szereti a szót, mégis igaz: lobbyzott az egyetem érdekében. Az utolsó pillanatig reméltük, hogy az elvonási tervek közül

téshozatalról **Temesi József** rektorhelyettest kérdeztük: ponti költségvetés vállalta, tehát viszonylag tűrhető anyagi feltételekkel léphet ki az egyetemről.

A második számottevő megtakarítási lehetőséget a félállású oktatók szerződésének módosítása jelentette. Az idetartozók jelentős része főállású keresete alapján vélelmezhetően nincs ellene annak, hogy ezentúl tiszszázalékos bérű alkalmazottként dolgozzon nálunk. A rektor levélben kérte őket erre az áldozathozatalra, amit pozitívan fogadtak. (Többben válaszevélben fejezték ki megértésüket.) Ez a változtatás 25-30 oktató elbocsátásának megfelelő bér „kigazdálkodását” eredményezte.

Megvizsgáltuk, hogy milyen tevékenységeket lehetne az egyetemen leépíteni. Ez volt a megtakarítás harmadik fő forrása. A Nyelvi Intézet viselte ebben a körben a legnagyobb terheket. A nyelvoktatás szűkítésével 26 oktató bérének megfelelő összeget „szedtünk össze”.

Végül a negyedik kör a konkrét személyek csoportja, azoké az oktatóké és dolgozóké, akiknek munkáját munkahelyi vezetőjük nélkülözhetőnek ítélte. Nyolc-tíz oktató, 10-12 dolgozó került ebbe a körbe.

hogy „jönnek még jobb idők”, amikor az nagyon hiányozna az újra felépülő oktatásból. Hasonló megfontolásból nem számoltuk fel a testnevelés tanszéket. Volt ahol feláldozták a testnevelést.

Az egyetem oktatási kínálata így is csökkenni fog. Mind a nyugdíjba vonuló kollégák jelentős része, mind a szerződéses oktatók részvétele az oktatásban, mind a Nyelvi Intézet megszűnő szolgáltatásai hiányozni fognak.

1996-ban nem 120, hanem több mint 140 millió forint bércsökkenéssel kell szembenézni. Ha ez a csapás nem ér bennünket, akkor nem kellett volna szeptemberben újabb elbocsátásokhoz folyamodni. A feltételezett 120 millióból majdnem 100-at „összeszedtünk”, 20-at „lenyeltünk” volna valahogy. 50 millió forintot azonban nem lehetett „kiügyeskedni”. Újra elő kellett venni „köreinket”, például újabb korkedvezményes nyugdíjazásokat kellett kezdeményeznünk, és meg kellett fontolnunk más

Az egyetem számára előírt bérmeztakarítás megvalósulása 1995. szeptember 7-ig

	Előírt bér- és járulékalap-megtakarítás	Megvalósult bér- és járulékalap-megtakarítás
Forintban	143 233 000	93 787 908
Oktatói létszámra vetítve	105	73,7
Dolgozói létszámra vetítve	60	60,8

- Visszatérve a leépítési döntéshozatalhoz: mi történt az alapelvek meghatározása után?

- A bérmeztakarítási lehetőségek jelzésével levélben fordultunk a tanszékvezetőkhez, kértük őket, hogy tegyenek javaslatokat. Ezek „begyűjtése” után a nagyobb szervezeti egységek első emberei, a főtitkár, a dékánok, a gazdasági igazgatóság illetékes vezetői részvételével születtek meg a végleges döntések. Július 28-án kellett lezárunk az első és szeptember 13-án a második listát ahhoz, hogy az egyetem csak annyit fizessen, amennyit elkerülhetetlenül ki kell gazdálkodnia.

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy személyi döntéseink nem voltak ideálisan előkészítve. A rendkívül feszített határidők nem adtak lehetőséget arra, hogy az oktatási terhelés felülvizsgálatával, illetve az egyetem középtávú fejlesztési tervének figyelembevételével valósítsuk meg a felmentéseket. Megkezdünk ugyan számos munkát, amelyek ebbe az irányba mutatnak, ám ezeknek éppen hogy csak az elején tartunk. Folyik az oktatási formák felülviz-

- Kikkel fogjátok ezt a munkát elvégezni? Az egyetem polgárai, nyakukban az elbocsátások miatti többletterhekkal végtelenül fásultan kezdik ezt a tanévet.

- Ez valóban nehéz feladatnak látszik. Rosszul fizetett, elbocsátással fenyegetett oktatókkal nem lehet egy egyetemet működtetni. Biztos, hogy a Közgáz nem bír elviselni további terheket. Az egyetem, a vezetés nem engedhet tovább, minden további követelményt,

- Hegedűs Miklós elbocsátása sokakban megrökönyödést keltett, mivel őt az egyetem egyik legjobb tanárának, kiemelkedő előadónak tartották. Egyesek felvetik azt is, hogy politikai megfontolás van az ő „elküldése” mögött, hiszen az utóbbi években az egyetemet keményen kritizáló cikkeket jelentetett meg országos lapokban.

- Nyugodtan kijelenthetem, hogy sem az ő, sem más felmentésének nincsenek politikai okai. Miklós tudomásom szerint belső tanszéki vita, a közte és a munka-

módszerek alkalmazását is. Az egyik ezek közül az, hogy a legrászorultabbakat kivéve, nem adunk étkezési jegyeket az egyetem alkalmazottainak.

Ugyanakkor mindezek az intézkedések kevésnek bizonyulhatnak. A Közgáz eddig betartotta dolgozói-20-at „lenyeltünk” volna valahogy. 50 millió forintot azonban nem lehetett „kiügyeskedni”. Újra elő kellett venni „köreinket”, például újabb korkedvezményes nyugdíjazásokat kellett kezdeményeznünk, és meg kellett fontolnunk más

gálata, valamint egy teljes körű, az egyes tanszékekre, tantárgyakra lebontott, a diákok és az órák számát egyaránt figyelembe vevő terhelési felmérés. Ez utóbbi a gazdálkodási karon már be is fejeződött és a másik két karon is hamarosan meglesznek az eredmények. A május 31-i kibővített egyetemi tanácsülésen megkezdjük az egyetem stratégiájának kialakítását és Buza János vezetésével munkához látott az oktatói követelményrendszer kidolgozását előkészítő bizottság. Eltökélt szándékunk, hogy folytatni fogjuk az elkezdett koncepcionális vitákat, az egyetemi stratégia átalakítását.

A mostani döntésekben sok az ad hoc elem. Nem vehettük igénybe az átszervezés eszközét a megtakarítások racionális végrehajtására, mert nem volt időnk ezt előkészíteni. Mindez nem jelenti azt, hogy a következő időszakban, az egyetem stratégiája, az oktatói követelményrendszer kialakítása után nem korrigálhatjuk a most létrejött aránytalanságokat.

A mostani döntésekben sok az ad hoc elem. Nem vehettük igénybe az átszervezés eszközét a megtakarítások racionális végrehajtására, mert nem volt időnk ezt előkészíteni. Mindez nem jelenti azt, hogy a következő időszakban, az egyetem stratégiája, az oktatói követelményrendszer kialakítása után nem korrigálhatjuk a most létrejött aránytalanságokat.

például a hallgatói létszám emelését csak a megfelelő beruházások végrehajtása, a szükséges fejlesztés megvalósítása esetén vállalhatunk. Ugyanakkor az említett munkálatokat el kell végeznünk az egyetem jövőjének biztosítása érdekében.

társai közti konfliktus miatt került a felmentettek listájára. Természetesen ehhez az is hozzájárult, hogy sem külföldi tartózkodása alatt, sem hazajövetele után nem

kapcsolódott be a tanszékben Hegedűs Miklós hasz tudományos munkájába. Ugyanakkor megjegyzem, hogy az a hangnem, amit munkahelye elleni cikkei-

- Többben kifogásolták azt a „technikát”, amivel a tudomásukra hozták elbocsátásukat. Van, aki 40 éves egyetemi munkaviszonya után egy augusztusban kézbesített levélből értesült felmentéséről. A bér- és munkaügyi osztályt számos érintett kereste fel igen ideges hangulatban augusztus első két hetében a felmondólevél átvétele után.

- Az egyetem vezetése kérte a tanszékvezetőket, hogy mindenkiel személyesen közöljék a döntést. A rektor bárkit fogadott és fogad, aki el akarja mondani a véleményét. A leveleket kiküldő osztályra tehát feleslegesen mentek a panaszkok. A jogi helyzet olyan, hogy nincs mód fellebbezésre, csak úgynevezett egyeztetés kérhető. A felmentettek listáját el kellett küldeni a munkaügyi központoknak, és sajnos, a nyár folyamán zajló, feszített adminisztrációjú folyamatban előfordultak az általad említettekhez hasonló esetek.

- Milyennek látod az egyetemet néhány év múlva?

- A főhatóságok, a rektori konferencia és a hallgatói képviselők között jelenleg folyó játszma még nem zárult le. Sok függ attól, hogy a következő félévben hogyan alakulnak az események. A vita eddigi eredményei között vannak a minisztériumnak azok a tervei, hogy normatív szabályozást vezet be a felsőoktatási intézmények finanszírozásában, illetve hogy erősíti az egyetemi integrációt. Az előbbivel kapcsolatban nyilvánvaló, hogy a jelenlegi finanszírozási szint csökkentését nem fogadjuk el! Az utóbbinak vannak olyan variációi,

ben Hegedűs Miklós hasz tudományos munkájába. Ugyanakkor megjegyzem, hogy az a hangnem, amit munkahelye elleni cikkei-

- Többben kifogásolták azt a „technikát”, amivel a tudomásukra hozták elbocsátásukat. Van, aki 40 éves egyetemi munkaviszonya után egy augusztusban kézbesített levélből értesült felmentéséről. A bér- és munkaügyi osztályt számos érintett kereste fel igen ideges hangulatban augusztus első két hetében a felmondólevél átvétele után.

Nem hiszem, hogy csak olyan döntés született, mint amelyet végül is hoztunk. Május-június folyamán igyekeztünk tájékoztatni az egyetem közvéleményét az egész helyzet képtelenségéről, próbálkoztunk a panaszainkról, hogy kiutat találjunk. Mielőtt felvetnéd, elismerem: lemondhattunk volna, ha egyszer elfogadhatatlannak tartottuk a kormányzati diktátumot. Mindannyian gondolkodtunk ezen, ám úgy láttuk, az egyetem számára lett volna kockázatos, ha nem vállaltuk a döntések meghozatalának felelősségét.

amelyek kedvezőek lehetnek az egyetem számára. Ezekről tárgyalni fogunk. Ami a távolabbi kilátásokat illeti, 1996 tavaszáig el kell jutnunk az egyetem stratégiai fejlesztési koncepciójának kidolgozásához, s el kell végeznünk azokat az ehhez kapcsolódó munkákat. Ha ezt nem sikerül megvalósítanunk, végleg lemaradunk a hazai és a nemzetközi felsőoktatási versenyben. Az 1996/97-es tanévet egy megtépzott, de megújulóban lévő egyetemnek kell elkezdenie.

K. S.

„Ó, te kedves Szabó László...”

...miért kínoz engemet” - énekelte egykoron az URH együttes. A mostani Szabó László azonban nem az a Szabó László (a „kedves ismeretlen tettes”) a Kék fényből. A mostaninak leginkább a miniszterelnök és a pénzügyminiszter énekelheti a fenti sorokat. Ez ugyanis zakót vesz a farmerhez, olykor nyakkendőt köt, tárgyal a Gyulával meg a Lajossal, a Fodor miniszter rossz álmainak állandó főszereplője, s nyilatkozik a Híradóban. Ő a HÖKOSZ elnöke.

Úgy tűnik, Bokros úr benne végre emberére talált. Eddig csupán a pénzügyminiszter vágta a képünkbe, hogy túl sokat cigizünk havonta, ridegen előadta, hogy most egy kicsit még rosszabb lesz, és különben se ugráljunk, hisz nekünk eddig tök jó volt. Erre jön Szabó László, aki csipőből tüzel, koncepciója van, s kioktatja a kormányt. Miután a művelődési miniszterrel aláírta a megállapodást arról, hogy sehol sem lesz plusztandíj, szerényen csupán annyit nyilatkozott, hogy „most egy kicsit megسيمogattuk a kormány bukását, lám tudsz te jó döntést is hozni, ha elfogadod azt, amit mi régóta mondunk”.

Tetszik nekem ez a Szabó. Úgy viselkedik, mint egy igazi szakszervezeti harcos: tiltakozik, tüntetést helyez kilátásba, tárgyal, mint aki mögött széles tömegek állnak. De miért is érzem magam furesán? Mikor is választottam meg őt, vagy ha nem én, akkor ki is emelte őt elnökké? Mikor is mondtam meg neki, hogy mit akarok? Ha emlékezetem nem csal, akkor legutóbb az egyetemi HT-választáson sem vettem részt. Szóval jön ez az ember, s a nevemben tárgyal, a nevemben nyilatkozik, pedig meg sem kérdezte, hogy én mit is gondolok. Mégis azt hiszem, szurkolni fogok neki, s legközelebb a HT-választáson is szavazok majd valakire, hogy ő (vagy még mindig a Szabó) tényleg engem is képviseljen. Mert az egész úgy az igazi.

S. T.

Szétesett világ

Amerikában van elég hely. Mindenki, mármint az elszegényedett rétegeken kívül mindenki kitalálhatja, mi az az elfoglaltság, amelyiket szívesen csinálna, milyen értéket akar követni, megvan a lehetőség arra, hogy ezt tegye. Találhat ehhez társakat, és az így kialakuló csoportok élhetik az életüket anélkül, hogy egymást zavarnák. Ennek csak egyik feltétele a társadalom gazdagságán túl, hogy egyszerűen rendelkezésükre áll ehhez elegendő hely. Észak-Amerika a mi fogalmaink szerint üres.

Másik fontos feltétel azonban, hogy kézzelfoghatóan hiányoznak azok a személyek közötti kötélemek, amelyek alapot és ugródeszkát képeznek a személyiség számára, és Európában szülőhelynek nevezik, ha térben képzeljük el. Nagyjából ez az, amit az Egyesült Államok társadalmi szétválasztásának nevez Pásztor Miklós, a közszolgálati tanszék munkatársa, aki tavasszal három hónapot töltött Austinban, Texas fővárosában.

A rövid idő alatt, amíg ott éltem, csak ismerkedhettem az- zal a világgal – folytatja. – Amit a társadalom szétesésének éreztem, azt már az építészeten, a városok szerveződésében tapasztaltam (délen inkább, mint az északkeleti városokban). A belvárosok folytonos átalakulásban vannak. Sok a grund, amit autóparkolóknak használnak. Az európai országok központjában elhelyezkedő épületeknek kultúraszervező funkciójuk is van, még ha ma alsó szintjeik bevásárlóközpontoknak, vendéglőknek adnak helyet, mintegy maguk köré szervezve ezzel az emberek életét, kötve őket elődeikhez. Az Egyesült Államokban ezzel szemben azt tapasztaltam, hogy a vendéglátással egybekötött nagy bevásárlóközpontok az utak mellé, a városok szélére kerültek. Szerintem ez szimbolikusan is kifejezi az úton levést, mint a társadalom alapvető létformáját. A városközpontban lévő épületeket nem használják ilyen célra, s ezzel elveszítik azt a lehetőséget, hogy a városrészvezetés eszközeivel adott helyekhez vonzza az embereket kialakítsák az egymáshoz való

közelség nem állami, nem üzleti formáit.

– Milyen más jelét tapasztaltad a társadalom szétzilálódásának?

– Nos, például a szülők gyerekeiket 18 éves korukban szabadjára engedik. A családi kötelékeket elvágják, legfeljebb némi anyagi segítséget nyújtanak ezután nekik. A 60-65 éves korosztály aztán állandóan arról panaszkodik, hogy nem tudja, mi van a gyerekeivel, az unokáival. Sőt, sokszor azt sem tudják, hol vannak fiaik és leányaik, minthogy az Egyesült Államokban köztudomásúan igen mozgékonyak, két-három évente lakóhelyet váltanak az emberek.

Ennek látszólag ellentmond, hogy például a hivatali életben náluk sokkal jobban odafigyelnek egymásra az emberek. A hivatal ott töri magát, hogy a lehető leggyorsabban elintézzék az ügyfelek ügyeit, hogy számszerűen pontos tájékoztatást adjon a hozzá fordulóknak jogairól, kötelességeiről, az ügyintézés várható időtartamáról.

Ugyancsak ellentmondani látszik a szétesettségnek az, hogy az USA-ban a legtöbb vállalkozás középszintű, az egész

országgra vagy legalábbis annak egy nagy régiójára kiterjedő szolgáltatóláncot jelent. Ami ezeknél kisebb, az gyanús kóceráj. Ezek a cégek tevékenységi területükön mindenütt ugyanazt a típusú, minőségű szolgáltatást nyújtják, amivel elvileg a társadalom integrációjához járulnak hozzá.

Csak hogy ez az uniformizáltság, a lehetőség, hogy ki-ki az ország bármelyik pontján hozzájusson megszokott fogyasztási cikkeihez, nem mond ellent a szétesettségnek: lehetővé teszi, hogy az emberek ne kötődjenek szorosan, tartósan sehova.

– Innen nézve szinte hihetetlen, hogy nem találta semmi olyan célt, ami a társadalmat eggyé kovácsolhatná. Se a világűr meghódítása, se a demokrácia még jobbá tétele, se a környezetbarát életmód kialakítása nem tereli egyfelé az embereket?

– Az ilyen célok egyes csoportok tevékenységének tartalmát, foglalkozását-hobbiját jelentik. Még csak „jövőképre” sincs szükségük. Úgy gondolják, hozzájuk hasonlóan éltek elődeik, és utódaik is ugyanazt fogják csinálni, amit ők. Ha elfogadjuk Fukujama elképzelését, miszerint a történelem vége a politikai demokráciát és a piacgazdaságot megalapító társadalom, amihez nyúlhat az Egyesült Államok társadalmi áll a legközelebb, akkor sokkal inkább erre a szétesett világra kell gondolnunk, mint valamilyen racionális és tradíciókkal egybeszórt társadalmi szerveződésre. Eldöntetlen kérdés, hogy tetszik-e ez nekünk, hogy akarjuk-e mi ezt...

k. s.

Gratulálunk az Emeritus címhez

Falusné Szikra Katalin professzor a tanévnyitó ünnepségen vette át az Emeritus megtisztelő címet. A vele folytatott beszélgetésre közvetlenül az ünnepség előtt került sor.

– Ha jól értelmezem, ez a szép kitüntetés hasonlatos ahhoz a megtisztelő címhez, amit egyes kiemelkedő színészek érdemelnek ki, amikor színházuk örökös tagjává választják őket.

– Valóban hasonlatos, mivel az Emeritus kitüntetés is olyan kiváltságokat biztosít az egyetemen való működéshez, amelyek az ember élete végéig szólnak.

– Személy szerint hogy ért a kitüntetés?

– Nagy örömmel fogadtam! Joga van a cím viselőjének – amíg a képességei megengedik – részt venni az egyetem munkájában. Tarthat előadásokat, meghirdethet kurzusokat és részt vehet, úgy tudom, a kari tanácsuléseken. Ez a legnagyobb dolog ebben, hogy bekapcsolódhat az ember az egyetem munkájába különböző formákban.

– Az Emeritus címet még mint az egyetem aktív oktatója érdemelt ki. Az elmúlt tanévben mivel foglalkoztál?

– Elsősorban kutatómunkával, valamint az elmúlt évek folyamán a diákok kutatómunkájának szervezése jelentett fontos feladatot számomra. Ezt az új tanévben is szeretném folytatni. A kutatómunkám témája a munkanélküliség. Ezzel foglalkoztam a rendszerváltás előtt és viszem tovább is, mert sajnos ez a téma semmit nem veszít az aktualitásából. Sőt az, hogy csökken a munkanélküliség, valójában látszólagos dolog. Magyarországon másfél millió munkahely szűnt meg, és a megszűnt munkahelyek volt dolgozóinak csak egy része jelentkezik

munkanélküliségként a nyilvántartásban vagy segélyért. A nagy részük „fölszívódik”; nyugdíjba, rokkantnyugdíjba ment, táppénzre, a család tartja el, háztartásbeli lett stb. Vagyis az, hogy a nyilvántartott munkanélküliek száma csökkenést mutat, nem azt jelenti, hogy az igazi munkanélküliség csökkent. Nem változtat ez azon a tényen sem, hogy egyre kevesebb dolgozónak kell eltartania egyre több nem dolgozót. Úgyhogy én továbbra is foglalkozom a munkanélküliséggel, ezen belül is például most a technikai fejlesztés és a foglalkoztatás kapcsolatával.

– Es vannak már e téren következtetések? Például a technikai fejlesztéssel egyre kevesebb munkaerőre lesz szükség?

– Még az elején vagyok tulajdonképpen ennek a kutatásnak, de körülbelül erről van szó. És ez a tény még inkább fokozza a gondokat. Ugyanis az a közhiedelem sem egészen igaz, hogy a műszaki fejlesztés mindig magasabb képzettséget igényel a dolgozóktól, mert ilyen meg olyan hatása is lehet ennek, a külföldi tapasztalatok szerint. Persze összességében azért a képzettség iránti igény nő, de ezzel együtt

is nagyon nagy problémával állunk szemben, mivel az emberiség egésze egyre kevésbé tudja munkával ellátni a munkaképes tagjait. És ez nem magyar probléma, ez világméretű probléma. Gondolni kell a kevéssé fejlett országokra is, ahol nagyon nagy a munkanélküliség. Ez fenyegeti a fejlett világot is, mert hiszen ostromolni fogják a kevéssé fejlett országok, amelyeknek nem sikerült felzárkózni. Itt gondolok Közép- és Kelet-Európára, Afrikára, Latin-Amerikára.

– Világviszonylatban milyen a kilátások a munkanélküliség terén?

– Sajnos én a munkanélküliséget növekvő problémának látom. – Van-e érdeklődés a fiatalok körében a témá iránt?

– Van. Készültek a tanszéken ehhez kapcsolódó témakörben jó diákmunkák is.

– A közeljövőben élsz-e a kitüntetés adta lehetőséggel valamilyen kurzus indításával?

– Egyelőre nincs szándékom kurzust indítani, de később nincs kizárva, annál is inkább, mivel tudom, hogy ezzel a kitüntetéssel az egyetem bizonyos költséget is vállal.

– It

A „PROFESSZOR EMERITUS” CÍMRŐL

A BKE egyetemi tanácsa tavaly határozatba foglalta a Professzor Emeritus cím odaítélésének módját: Emeritus cím adományozható azoknak a nyugdíjas egyetemi tanároknak, akik fő- vagy mellékiállásban évtizedeken keresztül hozzájárultak az egyetem presztízisének növeléséhez. A cím odaítélését minden egyetemi polgár kezdeményezheti.

A jelölt Professzor Emeritus címet nyer egyetemi tanárként, ha a legkésőbbi időpontban lett nyugdíjas; ha oktatóként, kutatóként vagy/és vezetőként elvitathatatlan hazai és nemzetközi hírnevet szerzett; ha az egyetemi oktatói, kutatói utánpótlás kiválasztásában kiemelkedő érdemeket szerzett.

A címet viselő személy jogosult az egyetemi oktatókat megillető kedvezmények és szolgáltatások igénybevételére. A graduális és Ph. D.-képzésben önálló kurzusokat hirdethet meg, a kari professzori testület szavazati jogú tagja. A Professzor Emeritus kötelessége, hogy az egyetem érdekében tevékenykedjen, annak jó hírét növelje.

A cím visszavonható.

„Szegény” egyetemi kultúra

– Sikerült-e megúsznia a létszámleépítést a közművelődési titkárságnak? – érdeklődtem a titkárság vezetőjétől Kovácsné Audikovszky Iréntől.

– Sajnos nem. Tőlünk egy státust vettek el, nevezetesen Tóth Zsuzsáét, aki a dzsesszklubbal foglalkozott és jelenleg szülői szabadságon van. Visszatérése után még egy hónapig dolgozott, aztán felmondanék neki. Tóth Zsuzsát Kabdebor Vera helyettesítette, az ő szerződése szeptember 1-jével lejárt, így eggyel kevesebben vagyunk.

– Hogy alakul az egyetem kulturális élete az új tanévben?

– Eredményesen zártuk az elmúlt évet. Nem várt sikert hoztak a képzőművészeti kiállítások. A filmklub ugyanolyan népszerű volt mint az elmúlt évben. Az idei tanévben új dolog nem lesz, vagy legalábbis olyan ami pénzbe kerül, mert az eddigieket sem tudom, hogy fogjuk anyagilag megoldani. Megy tovább a filmklub és a dzsesszklub, egyelőre úgy néz ki, hogy zavar nélkül. Hétfőn és csütörtökön a filmklub, pénteken a dzsesszklub. Megmarad a fotóklub, ami nem igényel sok pénzt. Továbbra is lesz táncker és énekar. Új feladatköre a közművelődési titkárságnak, hogy színházjegyeket áruljunk a főváros összes színházába egy héten kétszer a hallgatóknak. Idén is szeretnénk kiállításokat rendezni, mégpedig úgy, hogy megpróbálunk pályázatok útján pénzt szerezni hozzá. Fotó- és képzőművészeti kiállításokra gondolunk és ugyanúgy mint tavaly, kisebb szobrokat is kiállítanánk az aulában.

– Milyen sorozat lesz a filmklubban?

– „Gyermekfilmek” felnőtteknek címmel indul az új sorozat. Ezekben a filmekben gyerekek a főszereplők. Gondoltam, hogy egyre magasabb a terebérleti díj, amit a Kinizsi-kollégiumnak kell kifizetni. Ez most egy fél évre 70 ezer forint, ami nagyon sok ahhoz képest, hogy saját intézményen belül

történik a rendezvény. Megpróbálunk tárgyalni annak érdekében, hogy egyetemen belül ne kelljen fizetnünk.

– Milyen a hallgatók érdeklődése az egyetemi kultúra iránt?

– A fotóklub létszáma örvedetesen felfutott tavaly. Tizenöt tagja van, akik bejárnak fényképezni és a munkáikból kiállítást is rendezünk kétszer egy évben. Az énekar és a táncker nyáron megtartotta a táborát és

az elsők részére rendezett felkészítő tábor is jól sikerült. A két együttesünk részt vett tavaly az Egyetemi és Főiskolai Fesztiválon, ahol szép sikert ért el. Az énekar volt Fénccsapatunk tagja, a táncker pedig az országban belül négy-öt helyen lépett fel.

– Tervezték idén is külföldi turnét?

– Mi terveztük, mert meghívás az mindig van, csak egye-

lőre az anyagi fedezet nem biztosított. A buszköltség 300-400 ezer forint, és ehhez a magas összeghez nagyon nehéz szponzort találni, de megpróbáljuk.

– Nem sikerült tavaly megvalósítani a zenekari esteket, miért?

– Sajnos az egyetem zongorája nem alkalmas hangversenyek tartására, de idén ezzel is megpróbálkozunk, felbuzdulva tavaly az aulában rendezett manheimi egyetem zenekarának sikerén. Az az est bezonyította, hogy nagyobb zenekaroknál nem olyan rossz az aula akusztikája, mint például az énekar esetében. Szombat esténként kisebb kamaragyüttesekkel zenekari esteket szeretnénk rendezni az egyetem dolgozóinak.

– Mennyire biztosított az anyagi keret mindehhez?

– Az egyetemről kapott támogatást mind el kellett költenünk az elmúlt fél évben. Úgyhogy teljesen magunkra vagyunk utalva. Pályázatok útján és régi ismeretségek révén szerzünk pénzt a kultúrára. Ezt a könyörgést és pályázatírást minden szeptemberben elkezdjük. Ez a titkárság vezetőjének és munkatársainak fő feladata, mert enélkül nem tudunk létezni. A filmklub önfenntartó és besegít a dzsesszklub eltartásába. A táncker és énekar működését pályázati pénzből próbáljuk meg fedezni. Viszont a karnagy és a tánctanár fizetése kétséges, de ez már 10 éve így van: szeptemberben még nem tudjuk miből fizetjük őket. Szerencsére olyan lelkesek, hogy ezt a kockázatot is vállalják és továbbra is végzik a munkájukat. Az anyagi helyzetünk javítása érdekében megpróbálunk a hallgatói tagozattal megegyezni annak érdekében, hogy ugyanúgy mint régen, a KDC nyereségéből pályázat útján részesedhessenek a különböző kulturális csoportok.

Stelbaczký

Bajban a könyvtár

– Hatással lesz-e a könyvtári szolgáltatásokra a könyvtártörvény létszámleépítés? – tettük fel a kérdést Huszár Ernőné könyvtárigazgatónak.

– Mi mindent megtettünk és erőnköz mérten most is megteszünk azért, hogy a könyvtárlátogatók ne érzékeljenek semmit a belső változásokból. Nálunk hat státust érintett a leépítés, amit az osztályvezetőkkel egyeztetve megpróbáltunk a lehető legfájdalommentesebben megvalósítani. Ezen hat munkakört teljes és részfoglalkozású nyugdíjasok, leszámítva az előtt álló kollégák, illetve két esetben fiatal munkatársaink töltötték be, akik mindannyian a háttér munkálatokban vettek részt. Az ő feladataikat osztottuk szét többfelé, megosztva ezzel a pluszterheket. Természetesen rendkívül sajnáltuk, hogy akár egyetlen munkatársunktól is búcsút kellett vennünk, de nem lehetett szociális szempontokat figyelembe venni: akinek a munkájára kevésbé volt szükség, attól kellett megválnunk.

Véleményem szerint a létszámleépítés csak egy a sok probléma közül. A könyvtárban is alapvető gondok jelennek meg. Említettem itt például a jövő évi folyóirat-megrendeléseket, hogy csak egyet emelek ki. A forráshiány végveszélybe sodorja olyan külföldi szakirodalom beszerzését,

K. Á.

SIGMA - a programok programja

Az európai integrációs folyamat egyik kiemelt és egyben sikeresnek mondott területe a felsőoktatás. A 80-as évek második felétől egyre-másra alakultak a különböző egyetemi szövetségek, amelyek a nemzetközi együttműködést kívánták elősegíteni. Konkrétabban megfogalmazott céljaik részben átfedik egymást, részben eltérőek, a résztvevők köre szűkebb vagy tágabb, egy-egy egyetem több szövetségnek is tagja lehet, van közöttük nyitott tagsági körrel rendelkező. Vegyük sorra a hat legfontosabb szövetséget.

A COIMBRA CSOPORT

A nagy tradíciókkal rendelkező európai egyetemi szövetsége, 30 egyetem tartozik a tagjai közé, 15 államból. Nem exkluzív szövetség, programjaiban nyitott Közép- és Kelet-Európa felé, más földrészek felé is (a BKE-nek is van kapcsolata velük).

A COMNET

magát függetlennek nevező nemzetközi szövetség, több mint száz taggal 30 országból, valamint külső tagokkal az Amerikai Egyesült Államokból és Kanadából. Működési profilja igen széles, a tanárképzéstől a technológiai transzferig, az egyetemi vállalkozásoktól a szakmai szervezetekig terjed.

AZ EUROMETROPOL CLUB

az iparilag fejlett országok metropolisainak szövetsége. Tagja 21 nem főváros státusú nagyváros, amelyek arra szövetkeztek, hogy tapasztalatokat cseréljenek a közszolgálati szektor, a gazdaság és az egyetemi világ kérdéseiről, ezzel segítve a fejlesztésüket. Az egyetemeket konkrétan érintő programjuk az Innovative University Network (INNONET), amelynek keretében hallgató- és tanár-cserét támogatnak elsősorban, a városi társadalommal kapcsolatos témákban.

A SANTANDER CSOPORT.

35 nyugat-európai egyetem a tagja, de együttműködnek Kelet-Európa, az Egyesült Államok, Latin-Amerika, Afrika és a Kelet-Közép egyetemeivel is. Részt vesznek az Európai Unió és az UNESCO megbízásából végzett kutatásokban, fő működési területük egy információs rendszer kidolgozása az akadémiai, kulturális és társadalom-gazdasági együttműködési programokról.

AZ UNICA

tagja 24 olyan egyetem, amelynek székhelye Európa valamely fővárosa. Az oktatás, a kutatás és az adminisztráció területén kooperálnak. Munkacsoportjaik főleg az urbanisztika és az egyetemi menedzsment kérdéseivel foglalkoznak.

AZ UTRECHT NETWORK

tagjai prominens, a tudományok széles spektrumát művelő, környezetükre nagy kulturális kisugárzást gyakorló egyetemek, 21-en, az Európai Unió és az EFTA országaiból. A legszélesebb ér-

telemen vett internacionálizálás a céljuk. Együttműködnek külső egyetemekkel is Kelet-Európából, az Amerikai Egyesült Államokból és Afrikából (a BKE-nek is van kapcsolata velük).

Ember - sőt eurobürokrata - legyen a talpán, aki kiismeri magát ebben a kapcsolatrendszer-halmazban.

1994 áprilisában A COIMBRA CSOPORT kezdeményezésére Brüsszelben találkoztak a hat egyetemi szövetség képviselői. Megvitaták ezen szövetségek szerepét az európai felsőoktatási együttműködési programokban. Elhatározták, hogy részt vesznek az eddigi legnagyobb program, az ERASMUS értékelésében. Erre feljogosítja őket az, hogy nagy tapasztalatokkal rendelkeznek az európai szintű kooperációban, továbbá hogy az ezen szövetségekbe tartozó egyetemek az összes diákcseréjükben részt vevők 30%-ának, a tanár-cserékben részt vevők 25%-ának útját bonyolították le. Javaslatot dolgoztak ki és nyújtottak be az Európa Tanácsnak az értékelésre, amely javaslat támogatásra talált, és SIGMA-program néven megindult a munka.

A vizsgálat tárgyát képező ERASMUS-program az 1987-1994-es periódusban támogatta az egyetemi közötti együttműködést. Értékelése azért is időszerű, mert az 1995/96-os tanévtől új program indul, SOCRATES néven. Ennek kidolgozásához és beindításához szükség van az előző program tapasztalatainak feldolgozására.

Hat konkrét oktatási-kutatási tárgykört választottak ki a részletes értékelésre. Olyan témákra esett a választás, amelyek a legtöbb ország egyetemi oktatásának szerves részét képezik, és a leginkább érdeklődésre számíthatnak az európai együttműködés tekintetében. A hatos számot egyébként nyilvánvalóan gyakorlati szempont, a könnyebb kezelhetőség és a szimmetria követelményeinek figyelembevétele is indokolta. A munkaterv szerint ugyanis minden tárgykörnek egy-egy egyetemi szövetség és annak egyik egyeteme lesz a felelőse. A kiválasztott tárgykörök a következők: archeológia, kommunikációs tudományok, üzleti tudományok, tanárképzés, nyelvoktatás, Women's Studies. Az egyes tárgykörök értékelése úgy zajlik, hogy az ún. tudományos bizottság által előre kidolgozott szempontrendszereknek megfelelően elké-

szülnek a nemzeti jelentések, ezek alapján állítja össze a tudományos bizottság az összefoglaló jelentést, majd ezen anyagok és az egész kérdéskör megvitatására konferenciát rendeznek. A tudományos bizottságok tagjai az Európai Unió tag-államai (és Norvégia) egyetemi tanáraiból, a megfelelő szakmai szervezetek és a gyakorlati élet, a leendő munkáltatók képviselőiből kerülnek ki (a nemzeti javaslatok alapján az Európa Tanács jelöli ki őket). A hat terület munkáját a végrehajtó bizottság fogja össze és irányítja. Ez a testület hat tagból áll, a hat egyetemi szövetség első számú vezetőjéből. A munka nagyságrendjét érzékelteti, hogy a fentiek értelmében hatszor tizenhat



nemzeti jelentés készül, 96 szakértő közreműködésével, a hat konferencián mintegy 1500 fő vitatja meg az előterjesztéseket. A tizenhatos szám magyarázata szorul. Az értékelés a EU (1994-ben érvényes) 12 tagállamán kívül kiterjed Norvégia, Svájc, Litvánia és Észtország egyetemére is. A konferenciákra 1995 májusa és szeptembere között kerül sor.

A WOMEN'S STUDIES TÁRGYKÖR KONFERENCIÁJÁT

1995. június 16-17-én tartották Coimbrában. Ennek a tárgykörnek a felelőse az UTRECHT NETWORK, azon belül a konferencia szervezését az Utrechti Egyetem vállalta, így ez az egyetem adta a tudományos bizottság vezetőjét is. Több mint kétszáz szakértő érkezett a konferenciára.

Számomra igen tanulságos volt a konferencián való részvétel, mert egy társadalomtudomány konkrét példáján követni tudtam, hogyan történik, milyen buktatókkal és nehézségekkel találkozunk és milyen eredmé-

nyeket hozhat a nemzetközi együttműködés ilyen „hiper szintű” értékelése. Érdekes volt tehát módszertanilag maga az értékelési folyamat, és természetesen ennek eredménye is, az a kép, amely az együttműködés tényleges hozadékáról kialakult.

A konferencia „legsúlyosabb” anyaga a nemzeti jelentéseket tartalmazó mintegy 500 oldalas kötet, amelyet az 50 oldalas összefoglaló egészít ki. A szerkesztők leírják, hogy a munka megkezdésekor az első problémát az jelentette, hogy egyáltalán mely konkrét egyetemi közötti együttműködési programok képezik a vizsgálat tárgyát. Végül 16 ilyen programban találtak komolyabb utalást a Women's Studies-témára. Mindehhez a brüsszeli ERASMUS iroda adatbankja szolgáltat alapvető forrást. Kiderült, hogy a nyilvántartás meglehetősen hiányos, főleg az első három évről vonatkozóan. Úgy látszik, hogy az adminisztráció terén is megkerülhetetlen a tanulási fázis egy ilyen méretű vállalkozásnál. Összesen 111 európai egyetem vett részt valamilyen formában a programokban, tehát az ő tevékenységük áttekintése a feladat.

A jelentés bemutatja a négy nagy működési területen - a diákcserére, a tanár-cserére, a tantervfejlesztésre és az intenzív programok területén - elért eredményeket. A sokféle tevékenység között legérdekesebbnek az európai szintű kreditrendszer és a közös európai diploma ügyében történeteket találtam. A vita során kiderült, hogy a szakértők komoly fantáziát és jövőt látnak az előbbiben, az utóbbival kapcsolatban viszont meglehetősen szkeptikusok, tekintettel a nemzeti felsőoktatási rendszerek és tantervek jelentős különbségeire. A legnagyobb teret természetesen a problémáknak, a megoldandó kérdéseknek szentelték. A finanszírozás gondolj szerepeltek az első helyen. Az ERASMUS-támogatások keretében az adminisztráció költségvetését egységesen 20%-kal csökkentették menet közben. Ez azzal az eredménnyel járt, hogy lényegében csak azokat a programokat lehetett teljesíteni, amelyek saját egyetemüktől is

kaptak kiegészítő anyagi támogatást. Így az a jól ismert paradox hatás érvényesült, hogy általában a gazdagabb országok egyetemei tudták megvalósítani a programot (tehát kaptak ERASMUS-támogatást), azon belül is azok, ahol már egyébként is jól intézményesült a szóban forgó tárgykör oktatás-kutatása. Sok a panasz az alacsony ösztöndíjakra, amelyek nem teszik lehetővé családostan tanárok és diákok utazását. A tanár- és diákcserére földrajzi irányra meglehetősen egyoldalú, a kisebb nyelvek országai felé törekednek elsősorban, miközben jó lenne szimmetrikusabb viszonyokat kialakítani. Elégéreménytelen, de azért soha fel nem adott harc folyik az angol nyelv eluralkodása ellen, különösen olyan tárgykörben, ahol a szakirodalom döntően észak-amerikai eredetű, még a szakkifejezések más nyelvre fordítása is sok nehézségbe ütközik. A hallgatók előzetes nyelvi felkészítése viszont nagyon drágává teszi a csereprogramokat. A tanári cseréket nem könnyű megvalósítani, mivel az egyetemek nem szívesen engedik el munkatársaikat hosszabb időre, saját szorgalmi időszakukban. Nem túl ösztönző az ilyen vállalkozásra nézve, hogy az végül is idő- és munkaigényes, anyagilag lényegében nem előnyös, és még otthoni egyetemi megítélése sem egyértelműen pozitív.

A jelentés végén megfogalmazott ajánlások ilyen és ehhez hasonló nagyon is hétköznapi, gyakorlati problémákra kérnek megoldást a nemzeti és az európai intézményektől. Mindazonáltal a sikeres hangsúlyos rögzítése sem hiányzik, hiszen az értékelés végső célja a támogatások folytatásának elérése.

A SIGMA-

program egyik tárgykörének értékelése, az ezzel foglalkozó konferencia alapján az európai egyetemi kooperációról az a kép alakult ki bennem, hogy meglehetősen nehézkes, bürokratikus, nagyon drága, sok nárcisztikus és diszfunkcionális elemet tartalmazó vállalkozás, de valószínűleg nincs alternatívája a bekapcsolódásnak.

HRUBOS ILDIKÓ

1995. IX. 13.

Felcsörög, ébredek, lecsapom. Kinyitom, ásitok, becsukom. Eszmélek, úristen, elkések! Kapkodok, vetkőzök, öltözök. Fogmosás, pakolás, indulás. Lemegek, elveszem, fizetek. Kinyitom, olvasom, majd leragad. Röhögök, dühögök, elmélázok. Várok, felszállok, préselődöm. Zötyögés, könyöklés, ébredés. Átszállok, belépek, leülök. Beszállnak, felülök, átadom. Gyomromba vág, rám csöpög, félrelök. Kiszállok, feljövök, várok. Benzinszag, lárma, dudálás. Elindul, felgyorsít, kiborul. Nem figyel, rátapos, kiborít! Lehajolok, összeszedem, kiborulok. Átszaladok, felrohanok, benyitok. Bocsnatkerés, helyfoglalás, alvás. Becsukta, kikapcsolta, befejezte. Rohanunk, gondoltuk, beiratkozunk. Sorban állunk, idegeskedünk, pecsételtetünk. Aláírom, kérdezek, nem tudja. Gyomorkorgás, levszag, nyáleválasztás. Választok, fizetek, kirabolnak. Megezem, nem ízlik, káromkodok. Hogy volt képes, ennyi pénzért, ilyen ételt? Visszaviszem, összefutunk, rám mosolyogsz. Vakáció, naplemente, Diáksziget.

Tülte, átvelte, megmászta. Hazavitte, megsütötte, megette. Terveztem, nem jött el, vágyakoztam. Nekivágott, belehalt, béke poraira. Búcsúzás, rohanás, borig ázás. Érkezek, köszönök, leülök. Magyarázzák, bölintok, vállalom. Telefonálok, már elment, ne szórakozzon! Rátalállok, rákérdeszek, rám se... Győzködés, ígéretés, visszahívás. Elmondta, leírtam, megkönnyebbülök. Bekapcsolom, nem találok, felsőhajtók. Gépelek, mellűtök, szitkozodom. Sürgetnek, megnyugtatom, de szétverném! Befejezés, hátradőlés, padlófogás. Visszaküldte, nem tetszett, hosszú volt. Meghúzó, elküldöm, reménykedem. Visszaküldte, nem tetszett, rövid volt. Irok hozzá, még egyszer elküldöm, de most már jó alaposan! Kilépés, elköszönés, viszontlátás! Utazok, beugrom, megdumáljuk. Átszállok, bevásárlók, visszaviszem. Felszállok, lerogyok, késik. Elindul, lerobban, megérkezem. Találkozás, dinnyeetés, esélylatolgotás. Lemegyünk, bekapcsoljuk, körülüljük. Kihagyja, lefeje-li, megfogja. Imádkozok, ámuldozok, megörülök. Atlépi, berúgja, üvöltünk. Nyert a Fradi!

Skoda László

A következő oldalakon olyan szerzők cikkei közlünk, akik különösen sokat publikáltak, szerepeltek a Közgazdász hasábjain. Mindegyikük diákként került először kapcsolatba a lappal, később oktatók vagy újságírók lettek. Néhányan közülük a Közgazdász főállású munkatársai is voltak. Cikkeik témáját maguk választották, ebben nem befolyásoltuk őket. Összeállításunkkal a teljesség igénye nélkül azt a sokszínűséget szeretnénk megmutatni, ami a lapot, annak szerzőit jellemezte. Ha lett volna még néhány tucat oldalunk, akkor olyan – egykor nálunk író – „nagyágyúktól” is megpróbáltunk volna cikket kérni, mint például Avar János (Magyar Nemzet), Bánki András (Magyar Rádió), Borsi László (Ingatlan Piac), Farkasházy Tivadar (Hócipő), Fóris György (MTI), Földes Péter (Kurír), Kocsi Margit (Magyar Nemzet), Kocsi Iona (Világ gazdaság), Kocsis Györgyi (HVG), Balázs Gusztáv (rég. Pest Megyei Hírlap), Molnár Patrícia (HVG), Kun Zsuzsanna (Danubius Rádió, A3 TV), Sebők János (Top Gun), Lambert Gábor (Magyar Nemzet), Morcsányi Géza, Rózsa Iván, Zimányi Zoltán és folytathatnánk a sort.

Agyó, Postabank!

Nemrégiben – az MSZP vezette kormánykoalíció megBokrosodása tükrében különösen – felelőtlen családi manőverbe kezdünk. Eladtunk egyszobás lakásunkat – a második gyermek is úton van már –, hogy aztán (újabb felelőtlenesség: OTP-bankkölcsönnel megfejelve) nagyobbat vegyünk. Míg a többé-kevésbé ideális lakást megtaláltuk, a lakásunkért kapott pénzt betettük a Postabankba, betétszámlakönyvbe. (Azt eddig egymillió ember használta.) Azért választottuk a látra szóló betétszámlakönyvet, mert nem tudhattuk, mikor lesz szükség a pénzre az új lakás leelőlegezéséhez, ezért nem akartuk semmilyen időtávra lekötöni. Meg hát valamennyi kamatot így is kapunk majd, gondoltuk.

Öt hónap elteltével találtunk egy megfelelő lakást, leelőlegeztük. Ezután derült ki – egészen más apropóból –, hogy jobban tettük volna, ha nem a Postabanknál tartjuk ez alatt az idő alatt a pénzüket. Ugyanis mindig vannak az MNB-nek olyan, a lakosság által is megvásárolható állampapírjai, amelyek – a jelenlegi inflációs szint mellett – több mint évi 30 százalék kamatot fizetnek, s ráadásul mindezt időarányosan, napi kamattal fizetik ki, ha lejárat előtt váltja vissza az ember.

Visszatérve a lakásvásárlásra, a teljes vételár kifizetéséhez szükség volt devizában tartott megtakarításunkra, valamint arra az összegre is, amely a Postabank-betétszámlakönyvben öt hónapig tartott összegre jár időarányosan. Mikor bementünk a 3200 postahivatal egyikébe, közölték velünk, hogy a kamatot csak abban a postahivatalban vehetjük fel, amelyikben a betétszámlakönyvet kiváltottuk.

Átvergődtünk a városban, kivártunk egy másfél óras sort, majd az ügyintéző közölte, hogy a kamatot csak minden év januárjában írják jóvá. Ha előbb akarjuk felvenni, meg kell szüntetnünk a betétszámlakönyvet. Ha ez a Postabanknak jó, ám legyen. Ezzel azonban nem kerültünk közelebb a pénzünkhöz. Azt is elmondta az ablak túloldalán ülő hölgy, hogy a kamattal jóváírásra úgy 8-10 napot, jó esetben csak egy hetet kell várni.

Fentiek hatására a Postabankkal való szakításunk végleges. Mostantól újraírhatják a reklámszlogent. Ugyanis legalább eggyel kevesebb, mint egymillió ember használja.

BUDAI JÁNOS

Meghökkenítő diplomaosztó-mesék

Kezdődött a sajátoméval. 1971 december. Az iparosokat a központi beszéd után betereték az I-esbe. A dékán rohamszerűen osztott, egyszerre öten-hatan kezelték volna a pulpitusnál. A többiek: Holdolgozóférjhezmentélbeszélj. Csak néztem, mint a moziban és mosolyogtam. A kisdoktorinál sok doktorandusz gyűlt össze (1972; akkor volt a vállalatvezetők és a tsz-elnökök doktori dömpinge – is). Állva és zajongva. Szabó Kálmán kis kiterőt tart: Ha nem maradtok csendben, nem tudom kiosztani.

Pécsen, ahol oktatói létem első másfél évtizedét töltöttem, a jogászok megadták a módját. Talár, díszeskü, vasfegyelem. Öt évig voltam dékánhelyettes, így sokszor nekem is be kellett volna öltözni, mint avatódékának, de elhárítottam. (Harmincegy-néhány éves voltam.) Szeretett főnököm, néhai Komjáti Zoltán, a kiváló statisztikus – már súlyos betegen – megígértette velem, hogy két fia esetében majd kivételt teszek. Ez így is történt. Mindkét esetben végig attól féltem, hogy a díszsapka leesik a fejemről vagy rálépek a talár aljára és akkor bummm. Ráadásul a vendégsorból egy kisgyerek felordított: de hiszen az a Veress Jóska bácsi! Ma sem tudom, hogy voltam képes folytatni.

1991 és 1995 között néhányszor a rektor helyettesítőként itt nálunk is voltam ceremóniamester. Ahány avatás, annyi, mit annyi, tízszer annyi kaland és kalamajka. Nagy szerencsém, hogy a legtöbbször megérezem a veszélyt. Két esetet emelek ki, de a többi se lenne kutya.

BIGIS diplomaosztás. Lelkemre kötik, feltétlenül legyen itt háromnegyed ötre, mert halálpontosan kezdünk, hiszen itt lesznek a diplomáciai testületek képviselői. Fél hat után öt

Írni muszáj

Aki nem érzi ezt a belső késztetést, az ne írjon, bárki fia, vagy bármily magas hivatal biztatja erre.

Mit is ér egy újságcikk?

Hatása rövid életű, sokszor még a vitacikkeknek szánt írások is elfelejtődnek néhány hét alatt.

Az újság nem olyan, mint egy jó könyv, amit többször is előveszünk. Formája is esendőbb, könnyen válik csomagolóanyaggyá, papírhulladékká. Amit azonban leírunk, a nyomtatott szó megtartó erejénél fogva mégis fennmarad, a jelen krónikájává válik, és minden emlékezetnél hitelesebben örökíti meg annak minden örömét és gondját. De csak azt, amit valóban leírunk, azt, amit le merünk írni.

A valóság attól függetlenül létezik, hogy számot adunk-e róla, mint ahogy az sem befolyásolja létét, hogy miként vélekedünk róla – magunkban. Mihelyt véleményünket a megerősítés vagy éppen a dolgok megváltoztatásának szándékával nyilvános fórumon, például egy újság-hasábjain kifejtjük, máris a valóság-aktív alakítójává válhatunk. Ez az újságírás örök illúziója. A valóság formálásának igénye.

S hogy ez mennyire marad illúzió és mennyire válik valósággá, az csak részben függ az újságíró is formáló, befolyásoló társadalmi közegetől. Sok függ attól, hogy a cikkíró mennyire képes azonosulni feladatával, mennyire képes a valóság lényegét megragadni, s ha ez a valóságra (a valóságos hatalommal bíró személyekre) nézve kellemetlen, mennyire képes a sarkára állni az igaza védelmében, mennyire képes az érdekek egyeztetésére.

Tud-e várni türelmesen? Szívósan utánajárni a tényeknek? Tud-e egy témát olyan jól, olvasmányosan, érdekesen, természetes hangon megírni, ahogy csak lehet? Mennyire képes beleélni magát a riportalanyai helyzetébe? Tud-e megérteni, de ha kell, könyörtelen lenni?

Ha mindezt valaki nem akarja végiggondolni, vagy nem tudja elfogadni ezeket a követelményeket, annak nem érdemes újságírásba fognia...

AGG ZOLTÁN

percel kezdünk. Kiderült, hogy nincs meg az eszköszöveg. Fejből diktálok egyet, egy hallgató gépeli, a két dékán félénken lektorál, de összeáll a változat. (Később egy diplomata megjegyzi, hogy milyen frappáns volt a szöveg, én majdnem elejtem a poharat.) A szinkrontolmács nem jön, ismét egy hallgató ugrik be. A diplomaták felé eufemisztikus szöveget szórunk. Valahogy vége. Szózat.

Nappali diplomaosztás. Minden összejött, hat más dolgot kellett volna egyszerre intézni. Már a büfénél is érződött előre a botrányszag. Hatalmas tömeg. Ráadásul az általam rendkívül tisztelt és kíméletlenül szókimondó K. J. professzor családilag is érdekelt volt. A porta közelébe húzódtam lelkiéret gyűjteni. Ott ért utol és a sárga földig lehordta a protokollt, át-tételesen engem is. Igaza volt. A saját idegesség – transzferét is megkaptam. Közben információkkal láttam el az érkezőket – a rektori lánccal a nyakamban. Aztán elkezdődött. Persze a mikrofon nem működött. A gondosan elkészített és kivetített dia-képeket senki nem látta, mert túl világos volt az Aulában. Csak a diplomaosztás volt sötét. BV először nem is akar a hallgatók nevében beszélni, hiszen – mondja – mi értelme lenne. Rábészéljük. Aztán elkezdődik a rémálom. Sorban veszik át a diplomát – ez rendben is lenne –, de a fotósok és videósok hada először körbefogja az avatódékánt és körét. Aztán a pulpituson ülők elé állnak. Aztán mögénk. Aztán a pulpitusra térdelnek. Aztán a vállunkra akarnak állni. Aztán odajön egy idős úr és közli: majd elmondja a rektornak, hogy én milyen vagyok. Még Kerékygártó Györgyné – aki úgy védi a hallgatókat, hogy hozzá képest egy anyatigris kölykeit elhanyagoló teremtes – sem állja meg szó nélkül: Jóska, ezt talán nem kellene csinálniuk. (Mondanom sem kell, hogy a hozzátartozókra gondolt.)

Mostantól más lesz a helyzet. Itt a talár, itt a tandíj. Jön a kesztyű. Más is (el)jön?

VERESS JÓZSEF

B. Kiss Tamás:

Vesztőhely az indián nyárban

Homage à Dömötör, egyszülött Közgazdász fiam

A szög miatt ha minden elveszett, s a halom fa oly' determinált, jól verd be hát AZT a szöveget. Tanulj, fiam – jót s jól, itt élned s jól jegyezz!

Melyik szöveget? Gombaszöveget, Csikar-szöveget? Ne kérdezz! Lőjj, lőjj, lőjj, Dömötör, lőjj! Kiterítenek ügyis.

Emlékszel, bazmeg, a nagy összeböffenések a hóban, hogy a régi meghitt rőt őszi szögek, kéjjel hogy' tépték nyelved, vájták szép szemed? Sekély e kéj! Hisz, a sorok közt, – jegyezd, fiam –, egy hosszú néma „nem”! egy „nem” nem hallható! Aztán már sorok sem.

Soroksár, bélsár, szettevette, mindig csak engem cseszöget: tedd hát a dolgod! – sokatmondóan így hallgatott a Megszegzett Vátesz, a Vétkezekköztcinkosaki Néma s a Netopukibefelékönnyező Madonna: Ember, lőjj és lőjj, lőjj, Dömötör, lőjj! Et resurrexit tertia die.

Megunta a Katona, hogy állandóan háborúba kell mennie. Elhatározta, hogy ezentúl csak békébe megy. Elbúcsúzott hát szomorú sorsú társaitól, és elindult, hogy megkeresse a békét. Ahogy ment-mendegélt, találkozott egy számmal. A Katona leült egy fa alá és míg a számár legelt, ő is megebédelt a tarisznyából. A számár elmondta, hogy negyedmagával ágyút vontatott, de az ágyú találatot kapott, vele pusztultak a társai is. Ő pedig úgy döntött, hogy otthagyja ezt az ostoba mészárlást, keres egy békés helyet, meg egy kedves számlányt. Családot alapít és igyekszik elfelejteni a háborút.

Nem is olyan számár ez a számár, gondolta a Katona. Gyere velem, ajánlotta a számmal, én is a békét keresem. Mentek tovább, most már ketten. Egyszer csak egy határhoz értek. Illendően bekapogtattak az ország kapuján, hogy bocsássák be őket. Mi járban vagytok, kukucskált ki egy határról. A békét keressük, válaszolta a Katona. Várjatok, mindjárt, megkérdezem a miniszterelnököt, bejöhetnek-e, mondta a határőr. Egy hónap múlva vissza is jött. Felhatalmaztak az alábbiak közlésére, mondta. Országunk, a nagy füleik országa szívesen lát benneteket. A számarat azért, mert szép nagy fülei vannak, bárha állat is. A Katonát pedig azért, mert éppen háborúra készülünk a kis füleik ellen és tapasztalt katonákra nagy szükségünk van. Ezzel keltarta az ország kapuját: tessék, lépjetek be! Am a vándorok megköszönték a szíves invitálást, de nem éltek vele. Inkább sarkon fordultak és igyekeztek minél messzebb kerülni ettől a meghabarodott országtól. Estére egy barátságos erdőbe értek, ahol megpihentek. Másnap éppen indulni készültek, amikor a számár egy különösen izletesnek látszó bogáncsért a bokrok közé furakodott és egy kutyára bukkant. A Katona látta, hogy a szegény jó-

A Katona békébe megy

szág nagyon beteg, nagyon gyenge. Mi történt veled kiskutya, kérdezte barátságosan. A kutya elmondta, hogy a két szeműek országában élt gazdájával, akit nagyon szeretett. Egyszer az ország királya elhatározta, hogy háborút indít a barna szeműek ellen, mert szerinte rendes ember csak két szemű lehet, és különben is, már régóta fájta foga a barna szeműek aranybányáira. A háborúba a kutya gazdájának is el kellett mennie. A kutya egyedül maradt és várta haza szeretett gazdáját. Ő azonban nem jöhetett, mert el-esett az első csatában. Mikor a kutya ezt megtudta, bánatában világgá ment és elhatározta, hogy a gazdája után hal. Most már napok óta semmit sem evett, csak feküdt a bokrok között a szép, selymes fűvön.

A Katona és a számár nagyon meghatódta a kutya történetén és kérlelni kezdték, változtasson szándékán. A kutya, hallván, mennyi szeretettel beszélnek vele, megérezte, hogy igaz barátokra lelt és úgy döntött, velük tart. Most már hárman folytatták az utat. A Katona, aki a békét kereste, a számár, meg az új gazdára talált szürke pumi, akit Csurinak hívtak. Igaz, Csurit az első napokban a szá-

már hátán utazott, de a jó vacsorától, no meg új barátai szerető gondoskodásától hamar lábra kapott. Azután egy este, vacsora utáni beszélgetés közben rájöttek, hogy egyedül a kutyának van megfelelő neve. A számmalnak semmilyen sincs, a Katonáé pedig már elavult, nem érvényes. Elhatározták, hogy a számmal ezentúl Okosnak hívják, hogy bárki azonnal lássa, ez a számár nem számár. A Katonát pedig ezután Embernek nevezik majd, mert miféle katona az, aki látni sem szeret katonát.

Jó hosszú ideig járták még a világot, hogy a békét megtalálják. Am az Embert mindenhol be akarták öltöztetni katonának. Hol azért, mert éppen háborúztak, hol meg azért, mert háborúra készültek. A számmal is szívesen látták volna, hadi teherhordásra. Még Csurit sem úszta volna meg a szolgálatot, felderítő kutyának akarták alkalmazni. Mikor már minden országot felkerestek és kezdte elhagyni őket a remény, találkozott egy jégmadárral. Ha valaki látott már nagyon szépet, el tudja képzelni, milyen ez a madár. Amikor a vándorok megpillantották, gyönyörűség költözött szívükbe és azt gondolták, ez bizonyára a boldogság két madara. És az égszínkép madár rájuk nézett és megkérdezte: miért búsultok? Ők pedig elmondták, mi járban vannak. A madárnak felcsillant a szeme. Akkor ti vagytok azok, akiket oly régóta keresek, mondta. Találtam a tenger közepén egy senki által nem ismert szigetet. Dús növényzet takarja, de állat, ember még nem járt rajta. Szívesen élnék ott a párommal, de társak, barátok nélkül rossz lenne még ott is. Gyertek velem oda, a béke szigetére!

Elmentek, megnézték. Nekik is nagyon tetszett. Visszament hát mindenki a párjáért és valamennyien a szigetre költöztek. Ma is ott élnek, ha azóta meg nem haltak.

SZIGETI ENDRE

A közélet halála

Olyan év ezerkilencszázkilencvenöt, amikor már csak a virágúrs lányok bizhatnak a jobb érzésükben. Remélik, hogy akadnak olyanok, akik még virágot visznek a közélet sírjára. Akik nem hallgatnak. Ha nem lennének ilyenek, akkor a virágboltok is lehúzhatják a rolót.

Amíg mindenki magánygyének is tekint a köz ügyét, nem lehet baj. Most a legtöbben várnak és úgy érzik, rájuk nem kerül sor. Nincs tiltakozás, nem emeljük föl a hangunkat sem. Hagyjuk, hogy lassan újra megszűnjön közösségi éntünk, és visszahúzódnak saját magánygyének szférájába.

Már nem nézzük együtt a tévét, mindenkinek saját rádiója van, ezért a hírek egyenként süjtanak le ránk. Civil éntünk négy évre alomba merül, és csak egy-egy választáskor tekint ki vastagodó csipái mögül.

Gazdasági éntünk érzi a vastag kötelet, ami húsába vág, de megakadályoz a szegény, hogy üres zsebeinket is kiforgatva, tehetetlenül kerni póháljunk. Nem közös ez a szegény sem, és nem érezzük szegénynek, hogy nem tudjuk, vajon hol laknak a kukabúvárok.

Elvitték a szomszédaimat, nem szóltam. Most ki szól értem? Ha tudom, hogy csak minden második embert ér csapás, a marokba röhögök, és tudom, hogy úgysem én leszek az. Létem nem oldódik fel a közéletben, hiszen az megszűnőben van. Magánéletemet féltve óvom a közlettől, és félek attól, hogy bárki belép a privát szférámba. Ezért nem tartok igényt a személyi számra sem.

Virágot már csak egymásnak adunk, a magánéletben. Nem fáj mások fájdalma, de nem örülünk mások örömeinek sem. Ha lenne magyar közélet, akkor kevesebb lenne az irigység és a történelmi változásokkor a feljelentési hullám. Ha éreznék, hogy létezik közös és nemcsak közjóság.

Ha most nem küldünk virágot a közélet sírjára, ne várjuk, hogy magánéletünket megsírassa valaki.

A közélet feltámasztása nehéz.

Mikor fognak az emberek beszélgetni a metróban?

És azt ki gondolta végig, hogy itt csak a postast nem érheti baj. Hiszen ki vinné ki a leveleket? És ma már nem adnak neki a rossz hírekért selyemszalagot.

HORVÁTH ENDRE

Nem érdekes

Nem érdekes, melyik egyetem, nem érdekes, milyen nevű hallgatója megreggelizett, apjával elindult az egyetem felé. Mindig együtt szoktak menni, apja nem messze dolgozik onnan, s amit máskor is, beszélgettek mindenféléről. Anyáról, tanulásról, munkáról, nőkről. Nem érdekes, melyik egyetem, nem érdekes, milyen nevű hallgatója ezen a napon kissé idegesebb volt. Vizsgázni készült.

Talán apja kicsit meggondolatlanul, vagy éppen feddőleg, esetleg csak játékosan arra utaló megjegyzést tett, hogy bizony készülhetett volna egy kicsit szorgalmasabban is. Talán egyszerűen csak valami rosszat mondott, vagy még azt sem... Nem érdekes, melyik egyetem, nem érdekes, milyen nevű hallgatója ezért úgy látta jónak, hogy kissé összeverje édesapját, majd az annak segítségére siető

rendőrré is kezét emelt, de nem sokáig, mert a mentő hamar megérkezett, és kényszerzubonyban nem érdekes, melyik kórház, nem érdekes, melyik idegostályára szállította nem érdekes, melyik egyetem, nem érdekes, milyen nevű hallgatóját. Ha nem tudnám, hogy igaz történet, talán én is mosolyognék rajta. Ha nem érteném meg, az idegfeszültség honnan származik, talán el sem hinném. Mert hát mi is átéltünk már hasonló vizsgadrukkot. Tövig le- rágtuk körmeinket, elszívtunk egy cigarettagyárnyi cigarettát, elrágcsáltunk egy hadsereg ételmezésére elegendő csokoládészerűt csak játékosan arra utaló megjegyzést tett, hogy bizony készülhetett volna egy kicsit szorgalmasabban is. Talán egyszerűen csak valami rosszat mondott, vagy még azt sem... Nem érdekes, melyik egyetem, nem érdekes, milyen nevű hallgatója pedig mindehlyett egy kissé bepöccent. Mi is... legfeljebb nem verekszünk.

M. M.

Három korsó sör

A harmadik korsó sör után nem tudtuk már, hogy a felszolgáló kislány azért mosolyog-e ránk, mert az üzlet szerződéses. Ő csak mosolygott, és ötpercenként megkérdezte, nem kérünk-e még valamit. Nem kértünk. Nekünk három korsó sör bőségesen elegendő arra, hogy megvitassuk az összes közös ismerős lelki életét („pletykálunk” – mondanád te), véleményt formáljunk a világpolitika állásáról, előcítáljunk két – dehogyan: már lassan öt(!) éves emlékeket. Az igazság kedvéért meg kell mondanom: már a második korsó után is kedvem támadt elmondani neked félelmeimet. A harmadik korsó időben érkezett. Akkor tartottam ott, hogy megrendült a föld alattam, hogy nem érzek magamban elég erőt. Hogy az előttem álló alternatívák nem valódiak, hogy rossz lóra tettem, hogy eltevtem.

A sör dús habjának nem volt ideje összeesni. Meleg este volt és már úgyis mindegy. Nem kortyolgattam, egyszerre csúszott le a torkomon, akár az a páracsepp, amelyik a jéghideg söröskorsó peremén habozott: elinduljon-e, majd átadta magát a gravitáció kényének, gyorsan lesietett a korsó hasáig, ott egy szemrebbensére megállt – talán megpihent –, majd új erőt gyűjtve továbbzaladt, megállíthatatlanul lefelé. Le az alátétre. Az pedig mohón szívta be; ebben a hőségben neki csak ez jutott...

„Mi lesz velünk, ha már te is meginogsz” – mondtad. Nem olyan patetikusan, mint ahogy ide le van írva. Halkan, csendesén, kicsit szemérmesen. Azzal a természetességgel, ahogyan te a kérdéseidet mindig megfogalmazod. Neked mindig csak természetes, egyszerű és megválaszolható kérdéseid vannak. A te kérdéseid a maguk egyszerűségében természetüknél fogva megválaszolhatóak. Persze én évek óta mindig megválaszolom őket. De most mit mondjak? Mi lenne veletek? Erre nincs felelet. Azt sem tudom, kire is gondolsz, amikor rólatok beszélsz. Egyszerű: nem tudom, kik vagytok, és nem lenne nemtudomkikvagytokkal semmi.

„Hülye vagy” – vágta hátba. Egyszerűen, kurtán, természetesen és csendesén. A szemed huncutul vigyorgott. Tudtad – én is, de még mennyire! – igazad van. Fizettünk és csak most tűnt fel, mennyire feszül a mosolygós felszolgálólány fenekén a szoknya.

MERÉNYI MIKLÓS

Privát profik

Első megközelítés, avagy mit tartanak róluk? Korunk hősei. Egy szép és új világ pionírjai, akik nélkül nincs felemelkedés, boldogabb jövő. Magánosításunk élharcosai, magános farkasok. Imigyen a farkastörvények legjobb ismerői, akik magabiztosan vágnak utat a jogszabályok dzsungelében; számviteli zsenik. Rájuk alapoz minden politikai erő – legalábbis szavakban. Vállalkozni nyugszik az ország sorsa, zálogok ők, sikerekben gazdagok. Pártot neveznek el róluk, hivatkozási alapok. (Lassan befejeződik a vállalkozások alapjainak lerakása.)

Második megközelítés, avagy milyen alkatúak? A vállalkozók is emberek, még ha néha fantomképnek tűnnek is. Küzdelmeikhez állóképesség, kitartás, napi 10-12 órai munka kell. Elvük a haszon, mindig profittek. Öltözködésük sokszínű. Vannak köztük konzervatív angol szabásúak, csokornyakkendősök, dzsongingmelegítőssök és fehérzoknisok. Dipótáska, menedzserkalkulátor, karlanc, hordozható telefon egészítheti ki viseletüket. Sajátos folklórjuk te-remtődött. Lapokat alapítanak rájuk és értük. Könyvek gar-madát szentelik nekik: hogyan legyünk sikeresek, miként gründoljunk céget, miegymás. Képzik magukat. Nyelveket tanulnak, új tudományokkal ismerkednek. (Kialakulóban egy új beszéd, a magyar és az angol keverékéből létrejövő mangol, amelyben a számítástechnika, a marketing kifejezései halmozottan szerepelnek, lásd: a reset kétszer fárad, fáj minden csók...)

Némelyikük kényszerből lett azzá, ami. Mások a véletlen furcsa összjátékaként, szinte sorsszerűen emelkedtek fel a társadalmi ranglétra legmagasabb grádicsaira. Ez utóbbiak a szupersztárok, a média kedvencei, az új elit prominens figurái, vállalatbirodalmak alapító atyái, megannyi haj szoszájé-

ti fő. A privát profik profija markáns. Az újbuzsoázia indiszkrétén bájolog, kurátorkodik, bálakat nyit meg, díszvendégeskedik. Eredete nincs, tőkét viszont eredeti módon halmozza fel. Hitelesen, vagyis hitelből. Vagyona szinte a semiből teremődött, s ez nagy ritkán ki is derül. Szisztematikusan épített légvárak kártyavárként omlanak össze. Ilyenkor kisebbfajta csődület támad, ami lassan feloszlik. Mindamelllett sokuknak már legendájuk van. Tehetséges tehetsősök ők. Vannak köztük örök vesztesek is, a legapróbbak, akik dörzsöltség, talánerő és szakértelem híján vágnak bele, majd elvágódnak.

Harmadik megközelítés, avagy viszonyuk az állammal. Régebben üldözték őket, de amolyan mesebeli furfangos szabólegényként túljártak a komcsik eszén. Megvetették lábukat, miközben megvetették őket, kijátszották az államot, furmányosságuk nem ismert határt. Vállalkozónak lenni nehéz, erre születni kell. Lelkialkat szükséges hozzá. Ami néha lelketlen alkatot feltételez. Viszonyuk az állammal meglehetősen feszült és nehézségekkel terhes. Hütlenség, hízelgés és kacérság, alakoskodás, dugipénzek jellemzik ezt a különös viszonyt. Állam bácsi egyszer cukorkával édesgeti őket, más-szor meg mindent megtesz azért, hogy bűnösöknek érezhes-sék magukat, s kukoricára térdepelteti őket, vagyis nem kukoricázik velük. De ők is felemásan viszonyulnak „kenyér-adó gazdájukhoz”, se vele, se nélküle nem tudnak meglenni.

Eltávolodás. A vállalkozói szférák zenéje sokszólamú. Megannyi szép akkord, megannyi diszharmonia. Kristályosan csillogó hang-gok keverednek fülsértő hamisságokkal. Hát így vagyunk. „Az élet jó, a világ nem.”

SIPOSS ZOLTÁN

Ha magad mögött állsz

(A speciális és általános retrospektivitás)

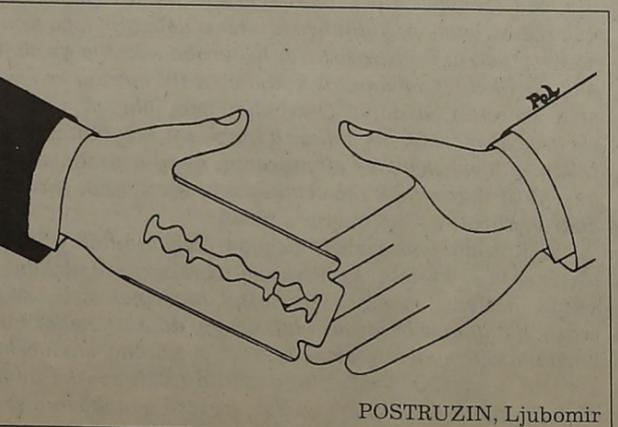
A póló fehér, a haj rövid, az hangzik az angol himnusz. Meg orr fitos, a mosoly vidám. A a magyar is, a Notre-Dame film Forte, a fekete-fehér papír előtt, zászlófelvonással egybe- ügyosztán. A kép talán a Rá- kötve. Lóri átlendül a kerité- dayban készült, elsős buli '84- sen, és ugyanazzal a svunggal szeptemberében. Kőhányás- már jön is vissza, mert bentről pusztá, csak nem egy lány áll elindult a kutya. Gida csikos be a kapuba? Szeretem a vod- jámpinadrágban a Borároson. kát. Tudod, én tőkéletese fele- Peti kilógó nyelvvel dekoltázs- ség lennék. (Lettél-leszel?) A les. Ati viccet mesél és már fene egye meg, itt állók, és vá- legalább öt perce szózza a rán- rok, s nem erre kell nekik is sé- tott bordáját. Kovács átszelle- tálgatni? Már harmadszor kér- mültén üvölti: És volt egy hu- dezik meg, kire várok. Elalud- szonéves láz / Ó, az embertelen- tam. Elmegyek. A türelem rózs- gáz! Leltár. Nagy berúgások, zsat terem, a türelmetlenség- emlékezetes hányások. BH, nek csak tövise van. LTV, Balsors, villanyfényes

A neszebári vendéglő asztal- bajnokság, Afrika Kupa. Ken, lánál öten ülnek elégedetten. Videki RoKun követünk va- Végre európai étel, rögtön két- kun, Drakula, az életmentő. (A adag, óriási zabálás. (Egy tál, nagy borzongás: ki lesz majd az két tál, hánytál? Csabi, háá- első, aki meghal közülünk, és ány óra van?) A pincér öröm- hogyan emlékezünk rá? És ki marad utolsónak, hogy emlé- mel nyúl a fehér Kent után, a kezzen mindenkire?) rendőrök fegyvert rántanak, a tizedik pohár vodka után föl- Ketten ülnek egy asztalon,

hátall a fényképezőgépek. Beszélgetnek, pedig nem kife- Besselgetnek, pedig nem kife- jezetten szeretik egymást. jezetten szeretik egymást. Mindkettő barna, s jó a mel- lük. A lábukat (ami kevésbé jó) lógazzák. A földszinten vala- milyen kádécérendezvény zaj- milyen kádécérendezvény zaj- lik. Már nem emlékszem, ki nézett vissza. először az elekt- romos zár hangjára, de ez csak a rossz ponyvában sorsdöntő. (Vakuszinkron hatvanad, blende a nyolcason.) A csapó- ajtón túl milyen a világ? (Re)Born in the USA. Az anyósülés túl messze volt. A mindennapok gyávává teszik az embert. Nincs mit megnyer- ni és nem maradt semmi el- vesztetni. The rest is silence.

Négyen csocsóznak. Komó, Ervin, Erika és Muszta. Néha Edit vagy Gabi. A régi facso- csó csattogása a képhez kép- zelhető. Mikulások, sajtóna- pok, haikuk. Ma már az írógép

NAGY GÁBOR



Zsubori Ervin

Tizenkét haiku

(nyár)	(tél)
kovász a reggel kemence a nap s az éj: szelt kenyérkaréj	leteríti az éj vastag csöndből kártolt gyapiúszőnyegét
augusztus lágy lomha istennője hús csókokra szomjas	füsttel elmetszett ködtorkok: véreznek a háztetőfők fölött
kitárt szárnyakkal árnyéktüli madár a föld fölött a nap	kitátott csőrrel tavaszról álmodik egy megfagyott madár
(ősz)	(tavasz)
gyűlnek már a tél csicskásai: a fagyos mélykék hajnalok	egy fagyott madár csőréből kiszáll a zöld-fátylas március
fakó tüntetés: átázott plakátok a nyarat éltetik	május éjkdöm- nén átmelegszenek a télvert csillagok
a szelíd alkonyt sunyin felemésztik a mohó éjszakák	bordó lepke a június repedtburkú bábja már mozog

Egy három hónapos londoni tanulmányútról bőven lehetne annyit írni, mint egy év Manchestról két évvel ezelőtt. Címzavak lehetnének: orosz tábornokok és amerikai stratégiák vitája, Solti-koncert a Royal Festival Hallban, Csalagút oda-vissza, futballmeccsek a Covent Gardenben, emberjogi konferencia Noam Chomskyval. Mindettől megkímélve az olvasót ezúttal csak az elmúlt két év legérdekesebb változásáról írunk.

A leginkább szembeötlő fejlemény Nagy-Britanniában talán az, hogy most már nemcsak John Major adja elő a politikát a kabarétréfa szintjén, hanem az egész Konzervatív Párt. Három évvel ezelőtt, amikor odaérkezésem után négy nappal Norman Lamont pénzügyminiszter bejelentette, hogy a font sterlinget kiléptetik a nyugat-európai árfolyamrendszerből és megengedik neki, hogy – az amúgy sem túl nagy ösztöndíjjal együtt – mintegy tizenöt százalékkal leértékelődjön, John Smith, a Munkáspárt vezére a szégyenteljes jelenetek láttán úgy fogalmazott: Major és Lamont a brit politika Stan és Panja. Nem sejtette, hogy ez még akkor is érvényes lesz, amikor Lamont már több mint két éve nem pénzügyminiszter. Ő volt ugyanis az, aki a párton belül ellenzékebe szorult thatcherista szélsőjobb vezérévé nőtte ki magát, és két éven keresztül szorgos aknamunkát folytatott egykori barátja és védece, a miniszterelnök megbuktatásáért.

A korrupciós, szex- és egyéb botrányok által sújtott kormánypárt vezérének havonta többször eltemette a sajtó, mondván, nem éri meg az őszt, telet, tavaszt, nyarat – mikor milyen évszak következett. Ezúttal – sok-sok időközi és tanácsi választás elvesztése után – ismét felerősödtek a párton belüli viszályok, és Major kanadai (G7) utazása alatt már-már nyílt viták folytak arról, hogy ki legyen az utód.

Major végül is nem bírta cérnával; egy szép júniusi napon kitámaszkodott a Downing Street-i rezidencia mögötti rózsakertbe, és közölte a tudósítókkal, hogy elege van, lemond a pártvezérségről, de újra jelölteti magát. Vagy válasszanak mást helyette, vagy fogják be a szájukat kedves párttársai. A választás előrehozásával Major némi taktikai érzékről tett tanúságot: meglepte ellenfeleit, akik indulatosak voltak, de felkészületlenek. Ha vár őszig, amikor egyébként a kihívás várható lett volna, valószínűleg sokkal gyengébb állapotban kell kiállnia, szinte esélytelenül.

A diszkrimináció diszkrét bája

Ha az ember azt olvassa az újságban, hogy annak az egyetemnek a diáklklubjából, ahol ő öt évig a padot koptatta, kitiltották a cigányokat, alighanem elszégyelli magát. És nemcsak azért, mert az egyetemen azt tanulta, hogy minden ember egyenlő fajra, bőrszínre, vallásra és nemre való tekintet nélkül. Hanem azért is elszégyelli magát, mert ez pont az ő egyetemének régóta működő és többek között népszerűnek mondott klubjában történt. Azon az egyetemen, amelynek élén egy neves társadalomtudós áll, aki újraválasztása utáni székfoglalójában újra leszögezte, hogy nagyon érzékeny a szociális problémákra. Amikor azonban cselekedni kellett volna, mert a cigányokat ért sorozatos diszkrimináció mellett néhány újságíró nem ment el szóltalanul, a rektor éppen szabadságon volt, így egyelőre még nem tett semmit.

Az intézkedés egyébként nem sokat várthat magára, mert szerencsére már létezik Magyarországon is az ombudsman intézménye, hivatalos nevén az állampolgári jogok általános országgyűlési biztosa. Azok a cigány fiatalok tehát, akiket nem engedtek be az ominózus klubba, az ombudsmanhoz fordulhatnak. A kérdés csak az, hogy esetükben mi lehet a kárptólás az elszennvedett megaláztatásért, mert ha én a klubból kitiltott cigány fiatal lennék, akkor se mennék többet az ominózus helyre, ha fizetnének érte. Sőt így sem megyek többet erre a helyre, mert ahonnan büntetlenül kitilthatják a cigányokat, onnan legközelebb kitilthatják a kék szeműeket, a szemüvegeseket, a 160 centinél magasabbakat és a 25 évnél idősebbeket, én pedig mindegyik kategóriában érintve vagyok.

A baj nem is ott van, hogy vannak, akik megsértik, sőt lábbal tiporják az alkotmányt, hanem ott, hogy ezt nem is szégyellik. Magyarországon úgy látszik, nyíltan és büszkén lehet vállalni egy diszkriminatív intézkedést, mert ez semmiféle reakciót nem vált ki a társadalom nyilvánosságában. Lehet, hogy néhány értelmiségi felháborodik és ír egy-két publicisztikát, aztán az úgy szépen el van felejtve. A klubot nem fogják bojkottálni sem az oda meghívott előadók, sem az oda járó egyetemisták, az intézkedést hozó klubvezető pedig nemhogy nem mond le, de még csak le se váltják. Mint ahogyan nem mond le a magyar belügyminiszter vagy az országos rendőrfőkapitány sem, ha kiderül, hogy néhány rendőr kötelessége teljesítése közben úgy megver egy állampolgárt, hogy annak leszakad a lépe, és néhány óra múlva meghal. És mindaddig, amíg a társadalom nyilvánossága elfogadja azt a választ, hogy a fiatal rendőrök még tapasztalatlanok és túlterheltek is, addig ez nem is lesz másrészt. Addig mindegy, hogy cigány vagyok vagy nem vagyok cigány, mert saját országomban csak alattvaló lehetek, állampolgár nem igazán.

VAJDA ÉVA

*

(Az érintett klub vezetőinek elmondása szerint az országos sajtóorgánumban megjelent cikkek hamis információkat közöltek: A rendbontókat tiltották ki a klubból – a rendőrség illetékes képviselőinek tudtával és egyetértésével. A tiltó listán található fiúk és lányok cigányok és nem cigányok. A többséget nevük alapján tartják nyilván, vannak azonban olyanok, akiket ennek ismerete hiányában arcról azonosítanak a rendezők. Egyes kitiltott fiatalok nyilvánosan kijelentették, hogy bemészerezik a klubot – ennek a manipulációnak eshetek áldozatul az újságírók. A klub vezetői írásban elküldték véleményüket a diszkrimináció vádját először megfogalmazó napilap szerkesztésébe, ám az újság – az egyik szerkesztő ígérete ellenére – nem adott helyet cikküknek... – A szerk.)

Politikai kabaré

Másnap lemondott a külügyminiszter, Major addigi legfőbb támasza, aki így két héttel később már mint ex-miniszter látta vendégül nyári rezidenciáján (Chevening) a British Council kegyeltjeit. A dialektika magasiskolája: a fődiplomata távozása az éppen élet és halál között lebegő kormányfőt támogatja, jelezve, hogy ő sem pályázik az állására, és hogy a megüresedett posztot akár fel is kínálhatja a párton belüli békétleneknek.

A drámai elem a komédiában az volt, hogy a két legnagyobb ász, és egyben potenciális pártvezér: az Európában és némi iparpolitikában gondolkodó Michael Heseltine (Hezza vagy Tarzan), és a Thatcher-hagyomány folytatójának számító Michael Portillo (Polly) nem vállalta el a megmérettetést (és a párt szakítását), és folyton-folyvást lojalitásáról biztosította a kormányfőt. (No persze a szemfüles újságírók észrevették, hogy egy Westminster környéki lakásban Portillo már megkezdte kampányközpontjának kialakítását, de ezt a túlbuzgó hívek számlájára írták.)

A nagygúny télen szereplő. Váratlanul bejelentette indulását John Redwood, a Wales privatizációjával megbízott miniszter, aki a politikai keresztségben a Vulkán (Star Trek című sci-fisorozat egyik, mániákusan racionális főhőse, a Vulkán bolygóról származik – a szerk.) nevet kapta, mert leginkább olyan benyomást kelt, mint aki egy másik bolygóról érkezett. Egyébként a privatizációról írt könyveket, egykor Thatcher gazdasági tanácsadója volt, és járt Pesten is: összevissza hablatyolt a tőzsde megnyitóján. Ezúttal sem keltett jobb benyomást: egyszerre ígért adócsökkentést és a költségvetés kiegyensúlyozását, elátkozta az Európai Uniót, és járandóságait drasztikus megkurtításával fenyegette meg a szociálpolitika kedvezményezettjeit.

A Hayek-rajongó, és ennyiben a mi Bokrosunkra hasonlító Redwood körül összegyűlt kis csapatról a Guardian tárcáirója az ottani Lipótmező: Brodmoor nyolcas kórtermének lakóira asszociált, amiből persze botrány

Elemek harca (Lángoló jég)

A hagyományos mitológiai kínosan lassú, ám szinte visszafordíthatatlan kimerülése mindinkább ahhoz a kézenfekvő felismeréshez vezet, hogy naiv filmművészeinket, hogy végre már valami más állatságot is be kell vonni az unt témák körébe, különben könnyen elzuhanhatnak az ő aranyló arcukra. Az új mániák közül persze az egyik legérdekesebb

ez az ökoizé,

mármint abban az enyhén kandírozott formában, ahogy ezt az egészet a média élénk löki. No persze a nyers álhírekre még ráfér némi fermentálás meg cefrezés, hisz a savas eső például önmagában nem lenne kifejezetten sikeres popfilmtema (bár motívumként egy dögös sci-fihorrorban, helyettesítve egy kis közepes töménységű kénsavval...), ám hozunk össze néhány ilyen elemi ökoapszát, amúgy kumulatív, mint Egyiptomban, s rögvest gyönyörű apokaliptikus események und elgondolkodtató tanulságok kerekednek. Ebből a szempontból az ún. direkt hatások és az általuk kiváltott kellően undorító elváltozások tűnnek a leghatékonyabbnak: radioaktív besugárzással életre kelő zombik, mutáns viperák, óriás hangyák, piranhák, rákos vérmedvék, bocsok (bocs!) s így tovább. Steven Seagal, az akcióműfaj egyik koronázatlan királya láthatólag úgy döntött, hogy maga veszi kézbe az egész ökológiai csődtömeg gondozását, majd egyszer s mindenkorra lerendezi a problémát, persze

vérrel und vassal,

mint példaképe, Bismarck.

Seagal ezúttal semmit sem bízott a véletlenre, filmjét (Lángoló jég – originále: On Deadly Ground) ő maga rendezte, így rögvest alkalma nyílt a műfajban óhatatlanul jelen lévő felesleges, zavaró sallangok, redundáns elemek, a cselekmény linearitását megbontó betétek (lásd szerelmi, családi és egyéb érzélgős jelenetek) kiirtására. Az első kockákon a hős bemutatkozik a lámpaoltató meg kábult nézőknek: szaftos olajkitörés, valahol fent a messzi Alaszkában, a pattogó terminus technicusok ismerősként csenghetnek azok fülében, akik szorosán a tv elé szögezve végigizgulták a hetvenes évek nagy honi heroikus eseményét, a zsanai gázkitörést. Miután Seagal Stevie flegmán berobbantja a nyílást, rögvest kirobban az ilyenkor törvényszerű munkahelyi vita, ahol a felelősséget és az egyéb excrementumokat rákenik Régi Motorosra, a Ravasz Havasi Rókára. Stevie csak hümmög az ő nem létező bajsa alatt, lustán meghúzódik egy helybéli kocsmában és jellempróbának veti alá a helyi rasszista törzsközönséget. Néhány perc múlva még az áldozatok is lenyűgözten figyelik a produkciót, sőt a teljes állomány megtér és belép a Demokratikus Chartába, látván, amint a

dúlt alkatú főbunkó vérző orral,

hüppögve bánja Néhány Gondolatát. Mindeközben az Aegis olajkonzernnél hatékonyan működik a munkahelyi háromszög: a Vezér (Michael Caine), csinos adjutánsa és Főpatkány gonosz terveken török tevékeny agyukat – a cél

lett. Kiderült először is, hogy Broadmoornak nincs nyolcas kórterme, csak nyolcas részlege, az viszont az intézet temetőjében. Ezután pedig enyhén sértődött hangú levelet írt az újságnak az ápolitak önkormányzatának titkára, és tájékoztatta az olvasókat, hogy többségük bizony nem Redwoodot, hanem Majorot támogatja.

Napokig folyt a lázas kampány, a konzervatív frakcióban helyet foglaló képviselők – mert ők választják a pártvezért, aki egyben miniszterelnök – hűségnyilatkozatokat tettek egyik vagy másik irányba, sokan mindkét jelöltnek. Az elemzők, a sajtó hosszasan taglalták: senkinek nem lehet elhinni semmit. Hezzának, Pollynak és a többieknek azt, hogy nem indulnának el egy második fordulóban, a képviselőknek azt, hogy kire szavaznának.

A volt olimpikon, azóta képviselő Sebastian Coe egy hasonlattal élt: tavaly, amikor a Nemzetközi Olimpiai Bizottság döntött a 2000. évi olimpia színéről, az előzetes lobbizás során legalább ötvenen mondták, hogy Manchesterre fognak szavazni. A valóságban ezt tizenketten tették meg. „Most nem lesz ilyen rossz az eredmény” – mondta Coe a szavazás előtti napon. Igaza lett: Major új-raválasztották a párt szakadását elkerülni igyekvő képviselőket, bár Redwood a vártnál jóval több: 90 szavazatot kapott, s így most egy markáns és erős belső ellenzék frontemberének tekinthető.

Major nyomban átalakította a kormányt, amelyben – hűsége jutalmául – miniszterelnök-helyettesé nevezte ki Hezzát, aki most a kormánybizottságok feléneke vezetésével is meg lett bízva. Neki kell megpróbálnia elhítenni a választókkal, hogy ez már nem a Thatcher-párt, nyugodtan lehet rá szavazni 1997-ben. Major ezután inkább a sportra, az iskolai testnevelésre koncentrált.

Azt mondják, most, a nyár végén kormányválság volt Budapesten is. Fogjuk rá! Lényegében annyi történt, hogy Horn Gyula – ráutaló magatartással – kilátásba helyezte, hogy ha nem kapjuk meg az IMF-től a készenléti hitelt, akkor behozza a kormányba Nagy Sándort, és kizavarja onnan az SZDSZ-t. A válságtényező tulajdonképpen csak ott volt tetten érhető, hogy az MSZP nem állt egységesen a pártelnök mögé. Egyelőre azonban még nem dönték hátba, nem áztatják párttársai a nyilvánosság előtt, és különösebb látványosságok nélkül, viszonylag diszkréten áskálódnak csak ellene. Egyelőre.

ANDOR LÁSZLÓ

egész Alaszka bemaszatólása méregdrága olajjal –, kerül, amibe kerül, csak az eszkimók meg a környezetvédők szívjanak, de jó nagyot!

Eme nemes cél útjában csupán néhány elvetemült áll, nevezetesen Régi Motoros és Seagal Sztivi, az Ökobrutál, így a hűtlen Főpatkány nehéz fejjel, de annál lelkesebben fog hozzá, hogy likvidálja mindkettejüket. Öreg Szivar persze nem húzza sokáig, ami tekintetbe véve az alkalmazott inkvizitorikus módszereket, tulajdonképpen nem is csodálható. Kevesebb sikerrel jár viszont hősünk miszlikbe robbantása, Öko-Rambónknak a detonáció meg se kottyan, s mikor artisztikus röppályát követően az arcán landol, csupán annyit állapíthatunk meg: Sztivink most bizony egy kicsit pofára esett. Akárcsak Mózes és Ödipuszt, őt is az eszkimók találják meg, de cseppet se félünk, neki nem kell majd holmi kőtáblákkal vagy a mamával vacakolni – ehelyett Medveistennek nézik, babusgatják bundáját s hamarost befizetik egy leendő sámánok számára auditált leventetreningre. A kiképzés folyamán Sztivi különbsé s különbsé kalandokon esik át, miközben

sámánlelke vándorútra kel:

eszmecserét folytat a szent sasokkal a sámánok előnytelen bértábláiról, medvékkel kungfuzik, majd miután lompos-loncossá mán testvér a jeges folyóba hajította, gondos kezek kihúzzák s relaxációképp kövérkés eszkimó lányok lejtének csábtáncot körülötte. A legfontosabb próba csak ezután következik:

Sztivinek választani kell egy csinos, lengén öltözött (lengé = 0), amúgy eszkimók között feltűnően ritka tündéri képződmény meg a leányzó (déd)öreganyja között. Ökomacink ezúttal sem cáfol rá közismert jó ízlésére: természetesen az utóbbit választja s jutalmul csuklógó túrhat a friss kőolajba. Az eszkimók közt eltöltött boldog napok hamar véget érnek, a civilizáció Főpatkány képében betör a faluba s Ökobrutál mentora holtan zuhan a jéghideg műhóra. Ökosztivi ekkor bosszút esküszik, hóna alá kapja eszkimó babáját – akinek irigy módon egy másodpercnyi saját szerepet sem adott –, felpattan a törzs egyetlen motoros szánjára és a neolitikumban csalódva, viszáter az akció-western képében jelentkező modernitáshoz.

A szitává lövések, felrobbantások, átdöfött koponyák és kőolajba fullasztások monoton képsoraira itt most nem érdemes kitérni, legyen most annyi elég, hogy Sztivink Pál, Lotz miniszterek és Mosonny professzor kivételével lesújt a természeti környezet valamennyi elszánt ellenfelére. Annál érdekesebb a sajtótájékoztatóvá fejlesztett finálé, ahol Ökobrutál bebizonyítja, hogy ő egyben az életre kelt Grüne Punkt: ekkor kiderül, hogy a robbanómotor már ötven éve lejárt, elavult technológia, a jövő a mágneses, vízzel hajtott, lendkerekes és örökmozgó járművek! Ökosztivink például otthonában őrzi a ökopetuum mobile néhány halhatatlan példányát, de egyelőre még fél az irigy fizikusok bosszújától.

BAROTÁNYI ZOLTÁN

Alapítvány a Közgáz diákjainak támogatására

Az év elején tartotta meg alakuló ülését „A Diák Támogatásért Alapítvány” kuratóriuma.

Az alapítvány alapító okirata az alábbi célokat tartalmazza:
1. A diákok – mindenekelőtt a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatói – színvonalas ismeretszerző és kutató munkájának anyagi és erkölcsi, valamint kulturális és közösségi életének támogatása.

2. Az oktatási intézmények – különösen a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem – tanárainak, dolgozóinak az oktató-nevelő munka fejlesztése érdekében történő kondicionálása.

3. A tehetséges diákok kibontakozásához, értékes céljaink megvalósításához alapok képzése és közreadása.

4. A diákok körében jelenleg meglévő szociális egyenlőtlenségek korrigálásához források gyűjtése, ösztöndíjak, támogatások nyújtása.

5. A diákok nonprofit szférában alkalmazható menedzserképzésének szervezése, beindítása és végzése.

6. A diákok körében népszerű, elismerésre méltó aktív és nyugdíjas egyetemi oktatók és egyetemi dolgozók támogatása.

7. A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem működőképességéhez szponzorok, támogatók szervezése.

Az a folyamat, amely a privát szféra egyetemi érdekeket szolgáló megnyerésére irányult, üdvözlendő. Számos alapítvány, közadakozás, szponzor segíti az egyetem működését. Mégsem mondhatjuk azt, hogy valamelyik intézmény kiemelkedik a több mint 40 alapítvány (a számszerűen kft., bt. stb. vállalkozás) közül, amely pl. növekvő tanulási költségek, az egyre növekvő üzemeltetési kiadások, a legújabb nyilvánvalóvá váló tandíjak kezelésére vállalkozna, vállalkozni tudna.

El kell ismerni az egyetemen valamennyi intézmény létjogosultságát, amely közérdekűt szolgál, amelynek létrehozatalát 1-1 tanszék, 1-1 kutatócsoport, vagy egyetemi polgár kezdeményezett és működtet. A marginális feladatok megvalósítása azonban másodlagos az egyetem működését, a diákok tevékenységét befolyásoló, kardinális problémák mellett.

Az egyetemen működő intézményeknél meglévő több száz millió Ft tőke, a vállalkozásoknál keletkező jelentős haszon, a működést és a diákok tevékenységét befolyásoló központi terhek kezelésére csak nagyon áttételesen és kérés formájában vonható be.

Az egyetemen azonban hosszú távon fel kell készülnie a fokozódó terhek mérséklésére, olyan forrás megteremtésére, amely lehetővé teszi a diákok és az egyetem zavartalan munkáját.

A távlatokat tekintve ez a célja az alapítványnak, számítva a már működő és támogatási lehetőséggel rendelkező intézmények közreműködésére. A nem kis feladat megvalósítására, szándék és erő mutatkozik. A kuratórium elnökének tisztelt a rektor úr vállalta. Az alapítvány munkáját a Hallgatói Tagozat és a Közgáz Szolgáltató Szövetkezet 1-1 társelnöke és 5-5 fő kurátor végzi.

A diákok által vezetett alapítvány jótékonyan hathat az egyetemen tevékenykedő más alapítványok, közérdekű adakozások működésére is. Valamennyien tudjuk, hogy az egyetemen működő alapítványok tevékenységének nyilvánossága – néhány kivételtől eltekintve – a mai napig hiányzik. Többségüknél hiányzik a diákrészvétel, a diákkérdések érvényesítésének legfontosabb feltétele is. Úgy véljük, ha a nyilvánosság és a diákrészvétel az új alapítványon belül példás lesz, más egyetemi alapítványok részéről ez a magatartás nem csupán kívánatos, hanem az egyedül járható út, hiszen azok szuverén, okiratban szabályozott tevékenysége fölött az ellenőrzést a törvényen túl a diákság, illetve a közvélemény gyakorolhatja.

A Diák Támogatásért Alapítvány a legsürgetőbb probléma megoldásában, a tandíj és a tanítási költségek mérséklésében, az egyetemi alapítványok segítségére számít. Az egyetemi alapítványokhoz pályázatot szándékozik benyújtani az alapítvány növelésére. Egyben felkéri az egyetemen valamennyi hallgatóját és oktatóját-dolgozóját, hogy működjön közre a külső támogatók megszerzésében, segítsen az alapítvány kezdő lépéseinek megtételében.

A részletekről a HT-irodán kaphattok tájékoztatást. (Főépület, 146. szoba.)

A „Pro Cultura” Alapítvány A/6 „Vendégprofesszorok Magyarországon” Alapítvány PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

Az alapítvány kuratóriuma felhívja az egyetemeket, hogy az 1996. naptári évben (de szemeszterenkénti bontásban) meghívni szándékoztak külföldi vendégprofesszorok (vendégoktatók) magyarországi költségeinek, illetve tiszteletdíjának fedezéséhez az alapítvány kamataiból hozzájárulásra pályázatot nyújtsanak be.

A pályázat tartalmazza:

1. A meghívandó vendégprofesszorok (vendégoktatók) legfontosabb személyi adatait és rövid tudományos jellemzését.
2. A vendégprofesszor (vendégoktató) által a meghívó intézményben ellátandó feladatokat.
3. A vendégprofesszor (vendégoktató) tervezett tiszteletdíját, illetve itt-tartózkodásának költségeit.
4. A vendégprofesszor (vendégoktató) előzetes elfogadónyilatkozatát.

Az alapítványból minimum egy hónapra, maximum egy szemeszterre szóló vendégprofesszori (vendégoktatói) meghívásokhoz lehet hozzájárulásra pályázatot benyújtani.

A pályázatot az egyetem rektora – több pályázat esetén rangsorolva – nyújtja be a kuratórium titkárságához (1146 Budapest, Ajtói Dürer sor 19-21. „Pro Cultura, Vendégprofesszorok”).

A pályázatokat egy példányban kérjük.

A pályázat beadási határideje: 1995. október 15.

Vékás Lajos
egyetemi tanár, akadémikus,
a kuratórium elnöke

Egy építőipari cég története

1989-ben alakult az MK International Kft. (MKI), a Középületépítő Vállalat, az osztrák Hofman & Maculan BauAG, és a német Gebhard Hinteregger cég építőipari vegyes vállalata, 26 millió forint törzstőkével. A cég története azt mutatja, hogy a hazai szakértelem, szaktudás, piacismeret, a külföldi munkaszervezési módszerekkel és tapasztalatokkal ötvözve még akkor is komoly eredményekhez vezethet, ha csak szerény anyagi eszközök állnak rendelkezésre. Az MK International Kft. egy állami építőipari gyakorlattal rendelkező személyi állománnyal induló vállalkozásból, az egyes megbízások teljesítése során vált olyan kipróbált generálkivitelezővé, amely ma már a magyar építőipar egyik vezető cégének számít. A tavaly 3 milliárd forintos és az idén ennél nagyobb értékű megbízással rendelkező kft. eredményei sokban annak köszönhetőek, hogy erkölcsi és eszmei háttérrel bírók a két nagy alapító cég.

Az MKI-ban foglalkoztatott mérnökök, menedzserek és szakmunkások kivétel nélkül magyarok. Az alkalmazottak azonban számos németországi projekt kivitelezésében vehettek részt, a korábban hiányzó munkaszervezési ismereteket és szemléletet elsajátítva. Mindennek köszönhetően az MKI egyre jelentősebb megbízásokat nyert el itthon is. A Pálya utcai iroda- és fitnessközpont, a Volvo-Denzel bemutatóterem, az Axel Springer irodaház, a Duna Office Center, az EMKE irodaház, a Madách Trade Center és a Buda-Square együttes csak néhány főbb állomás azon az úton, amely elvezetett a bicskei SPAR logisztikai központ megépítéséhez, és ahhoz, hogy nyolc hónap alatt építette fel az MKI Kft. a Michelfeitz Lakberendezési Áruházat, amelyért Építőipari Mesterdíjban részesült. A növekvő feladatok és az eredményesség a külföldi tulajdonost arra ösztönözte, hogy növelje meg tulajdoni arányát. Együttal az új feladatokkal párhuzamosan növekedett mind a társaság törzstőkéje, mind személyi állománya. Ami nem változott: a munkamorál és a flexibilitás.

MKI

MK International Kft.
Maculan – Középületépítő
Nemzetközi Építőipari Kft.
1075 Bp., Rumbach Sebestyén utca 19-21.
Tel.: 269-6944; 269-6945 Fax: 269-6948



Az MKI számára jelenleg a legnagyobb kihívás a Szabadság téren felépülő 52 000 négyzetméter bruttó alapterületű Bank Center generálkivitelezői megbízása. Ennek az öt mélygarázsszintet és tizenegy emeletet magába foglaló irodaépületnek a vasbeton szerkezete 36 hét alatt készült el. Az építés csúcsidejében 680 ember dolgozik egyidejűleg a Bank Center megvalósításán, és a generálkivitelező 62 alvállalkozó cég munkáját koordinálja sikerrel. Az irodaházat, Budapest új ékes-ségét, a tervezett határidőre, még az idén átadják. Az MKI továbbra is részt vesz minden meghirdetett építési versenytárgyaláson, részint, hogy megőrizze a szakmában kivívott pozícióját, részint a valóban kialakult építőipari piaci versenyhelyzet okán. Várhatóan újabb építési feladatokhoz jutva növelni fogja az ország rangosabb középület-állományát, hírt adva az azoknak a gazdaságot figyelőknek bizonyos pozitív változásokról, akik tudják, hogy az új beruházások növekvő száma jó felvilágosítást adhat egy-egy ország tényleges gazdasági állapotáról.

Az MK International Kft. nagyobb munkái szerkesztetői-ként: EMKE Irodaközpont, Madách Trade Center, Duna Office Center, Buda-Square Irodaközpont. Ezenfelül jelentős németországbeli lakó- és középület-építő tevékenység. Generálkivitelezőként: lakó- és irodaház, szerkesztőségi iroda-épület, Michelfeitz, 7 lakásos társasház irodával, Spar Logisztikai Központ, Eraprojekt irodaház, Lauder-Javne világi zsidó közösségi iskola, Bank Center.

Pályázati felhívás

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem pályázatot hirdet

a közkedvelt egyetemi klub, a Közgáz DiákCentrum (KDC) működtetésére.

A pályázati feltételek és a részletes dokumentáció 30 000 forint ellenében Kádas Károlynál vehető át az egyetem Budapest IX. kerület, Fővám tér 8. alatti főépületében, a földszint 81. számú irodában. Telefon: 216-1850/6239.

A pályázat benyújtásának határideje ugyanezen a helyen 1995. október 13. 10 óra.

Amatőr teniszverseny

Az Egészséges Közgazdászokért Alapítvány évente megrendezendő teniszturnéját szeretne elindítani amatőr közgazdász teniszezőknek. A mostani verseny időpontja: szeptember 30.–október 1. Jelentkezni a jubileumi tudományos ülésszak első két napján, a Közgazdász Baráti Kör rendezvényén lehet személyesen vagy postán, illetve telefonon Orosz Ferencnél. Cím: BKE testnevelés tanszék, 1093 Bp., Fővám tér 8. Telefon: 217-3600.

Könyv a távoktatásról

Megjelent Kovács Ilma Távoktatás Franciaországban 1993–1994 című könyve a Tankönyvkiadó gondozásában. A kötet szerzője több mint húsz éve foglalkozik a távoktatás elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Az utóbbi években a frankofon országok távoktatását kutatja. Célja, hogy működésben lévő távoktatási rendszereket, minél több gyakorlati pedagógiai tapasztalatot mutasson be azok összefüggéseivel együtt a távoktatás iránt érdeklődő magyar olvasóknak; mindazoknak, akik e területen (ahogy a franciák mondják: a

„jövő hordozója” elnevezésű szakterületen) dolgoznak vagy kívánnak dolgozni.

Gazdálkodj okosan!

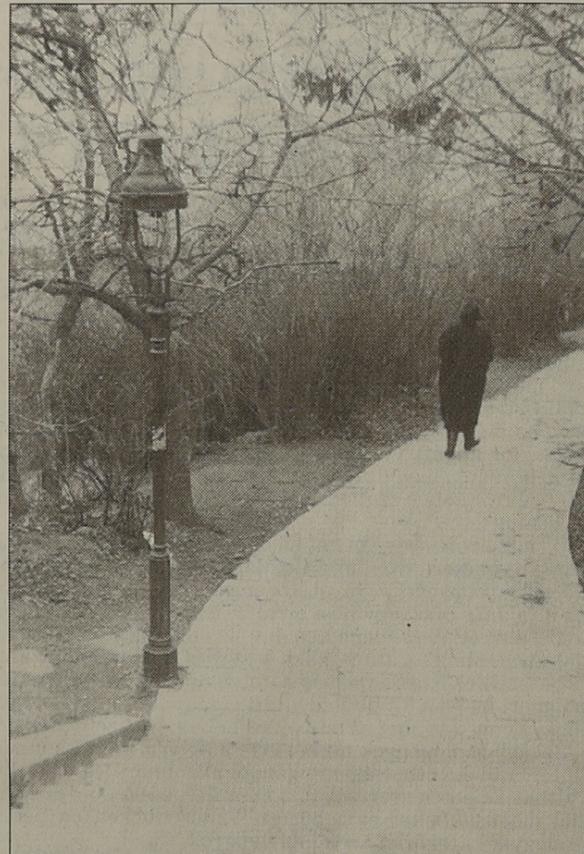
Idén először hirdették meg a gazdálkodási karos hallgatók számára fakultatív tárgyként a LUDUS vállalati tervezési és döntésszimulációs játékot. A számítógépes program magyar változatát Lévy Mária és Gáspár Bencéné készítette. A főpróbát a 0. héten tartották.

KDC-program helyett...

Lapunk utolsó oldalának ezen a részén évek óta a Közgáz DiákCentrum következő heti programjait szoktuk közölni. Ez most elmarad, aminek az oka, hogy az egyetem gazdasági vezetése pályázatot írt ki a KDC működtetésére, s e döntés részeként a pályázat lezárultáig zárva tart a klub. Az utolsó buli szeptember 15-én volt, a következő novemberben várható. A Közgáz DiákCentrumot néhány vállalkozó kedvű diák alapította 1987-ben. Ők találták ki, hogy mi legyen a klub neve, milyen rendezvényeknek

adjon helyet, hogyan működjön. Az első nehéz évek után a KDC ismert budapesti szórakozóhelyé vált. Bevételéből létrehozták a KDC infrastruktúráját, hozzájárultak az általuk használt egyetemi eszközök és helyiségek felújításához, és évek óta milliókkal támogatják a Közgáz öntevékeny diákcsoportjait, a közművelődést. Jó lenne, ha az új üzemeltetési szerződés figyelembe venné, hogy e sajátos egyetemi környezetben nem lehet elsődleges cél a klub bevételének maximalizálása.

„Nem élhetem meg az új híreket,...



...Beszélj el ezt neki, s minden körülményt, Mi okozá – A többi, néma csend.”

(Shakespeare: Hamlet)

Lemondás

Lemondott az egyetemi FDSZ-szervezet gazdasági felelőse, dr. Szerletics József, aki 18 éven keresztül látta el ezt a funkciót. Egyetemünk polgárai – a Közgazdász hasábjain – a korábbi években sokszor találkozhattak a szakszervezet gazdálkodásáról aprólékos precizitással megírt beszámolóival.

Operabérletek

Az előző évekhez hasonlóan idén is hozzáférhető az egyetemen a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház kedvezményes operabérletei. Az árakról és a részletes programokról Dévényiné programszervező ad tájékoztatást a főépület 226-os szobájában, naponta 11-től 15 óráig. Házi telefonon: a 6127-es számon.

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Főszerkesztő: Molnár Gabriella

Szerkesztőség: Budapest IX., Fővám tér 8. 1093
Telefon: 217-4548

E-mail: Lap@ursus.bke.hu

Kiadó: BKTE

95-5450 Szikra Lapnyomda Rt. Budapest

Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán elnök-vezérigazgató ISSN 0230-7529